

www.alpinet.org

proiectul Alpinet,
revistă de drumeție, munte, natură
anul 11 / nr. 76, aprilie 2007

INVITAȚIE Trekking in Carpathians ÎN CARPAȚI

Creasta Morarului,
iarna

forme
deosebite
în gresie
și andezit

Peșteri la Tecuri

noutăți din
Munții Făgărașului

copiază GRATUIT
toate numerele și ghidurile
revistei Invitație în Carpați
de la <http://iic.alpinet.org>

**Toate paginile din
reviste se pot printa
pentru a fi luate la
drum.**

Uită-te zilnic pe www.alpinet.org,
ghidul tău montan.
Zilnic sunt multe informații
și imagini noi.

Sumarul revistei este deschis celor care transmit
informații (știri, fotografii, articole, monografii).

contact: iic@alpinet.org, telefon 683.51.03

Autorii acceptă că publicarea materialelor
nu aduce deocamdată venituri materiale.

Înscrie-te pe **lista alpinet2k**.

Primești zilnic, gratuit, noi știri de la munte,
de la cei care umblă pe munte.

informații: www.alpinet.org, iic@alpinet.org

nr. 76, aprilie 2007

Munții Bucegi

Creasta Morarului, parcurgerea Acelor ... pag. 3-23

Munții Șureanu

Peșterile de la Tecuri pag. 24-54

Țara Oașului

Cetatea lui Tămaș pag. 55-60

Obcina Mare

Gresii spectaculoase pe Ascuncelu pag. 61-65

Munții Făgărașului

Căldarea Grohotișului, toamna pag. 66-76

Bibliografie montană pag. 77-79

coperta 1 / first cover

Lacul Avrig,
văzut de pe Vf. Ciorțea I (2427 metri).

foto: Ică Giurgiu (București)

Respectă natura !

Lasă doar urmele pașilor.

Ia numai fotografii.

Ucide doar timp.

Editor:

ISSN 1841 - 7957

redactor, tehoredactor:

Ică Giurgiu (iic@alpinet.org, 683.51.03)

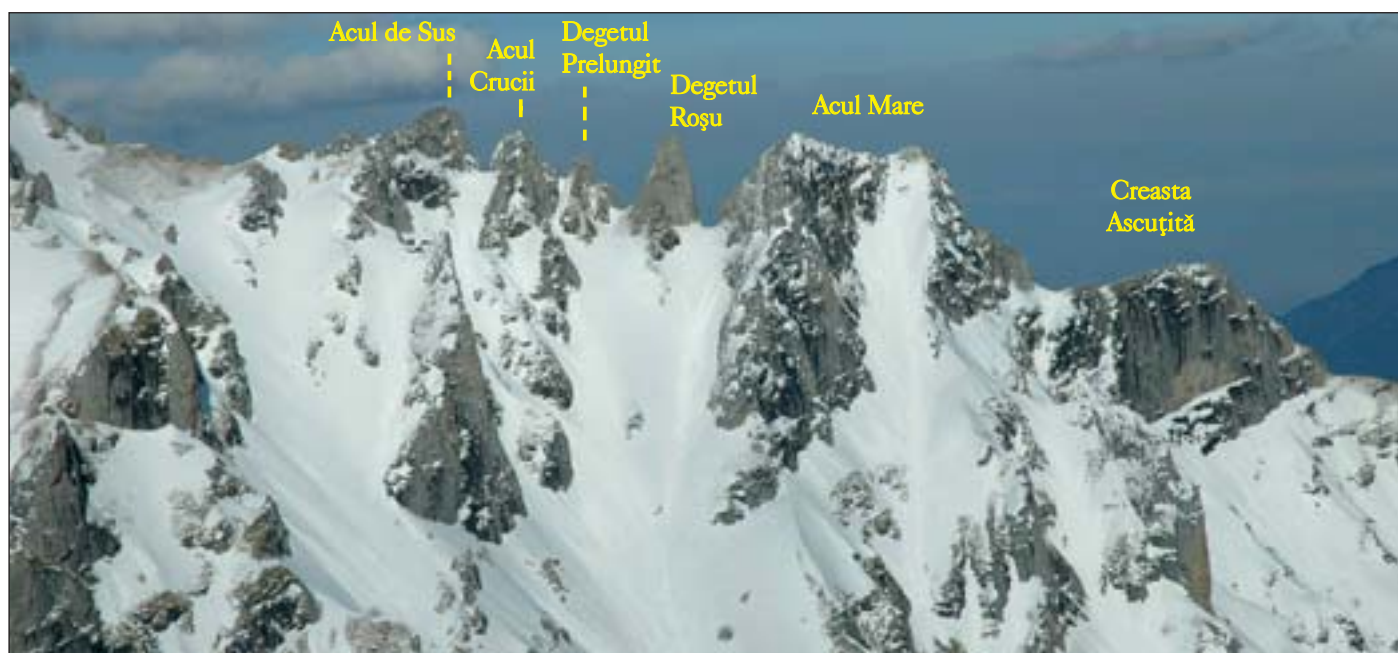
bannere: Ionuț Nechita

© Reproducerea oricărui material din revistă, în scopuri
comerciale, nu este permisă. Materialele angajează în general
doar responsabilitatea autorilor.

publicitate: iic@alpinet.org

prima descriere cu imagini de iarnă

Creasta Morarului, parcurgerea Acelor

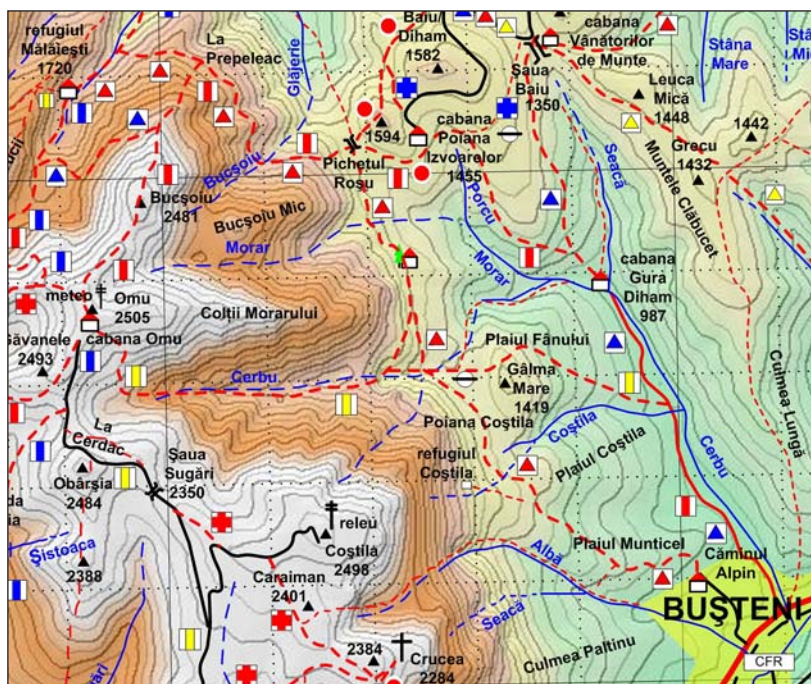

1 Fotografie făcută pe 10 februarie 2006, din apropiere de Cerdac, mergând spre Omu.

text: Marius LUCA
imagini: Cristian BOBOC

Participanți: Ștefan Matache (Fane), Cristian Boboc (Bob) și Marius Luca.

Traseu (vezi hărțile 1 și 2): Gura Diham - cabana de vânătoare Colții Morarului - Valea Bujorilor - Creasta Morarului - Omu (pe 17 februarie 2006); Omu - Valea Morarului - Gura Diham (pe 18 februarie).

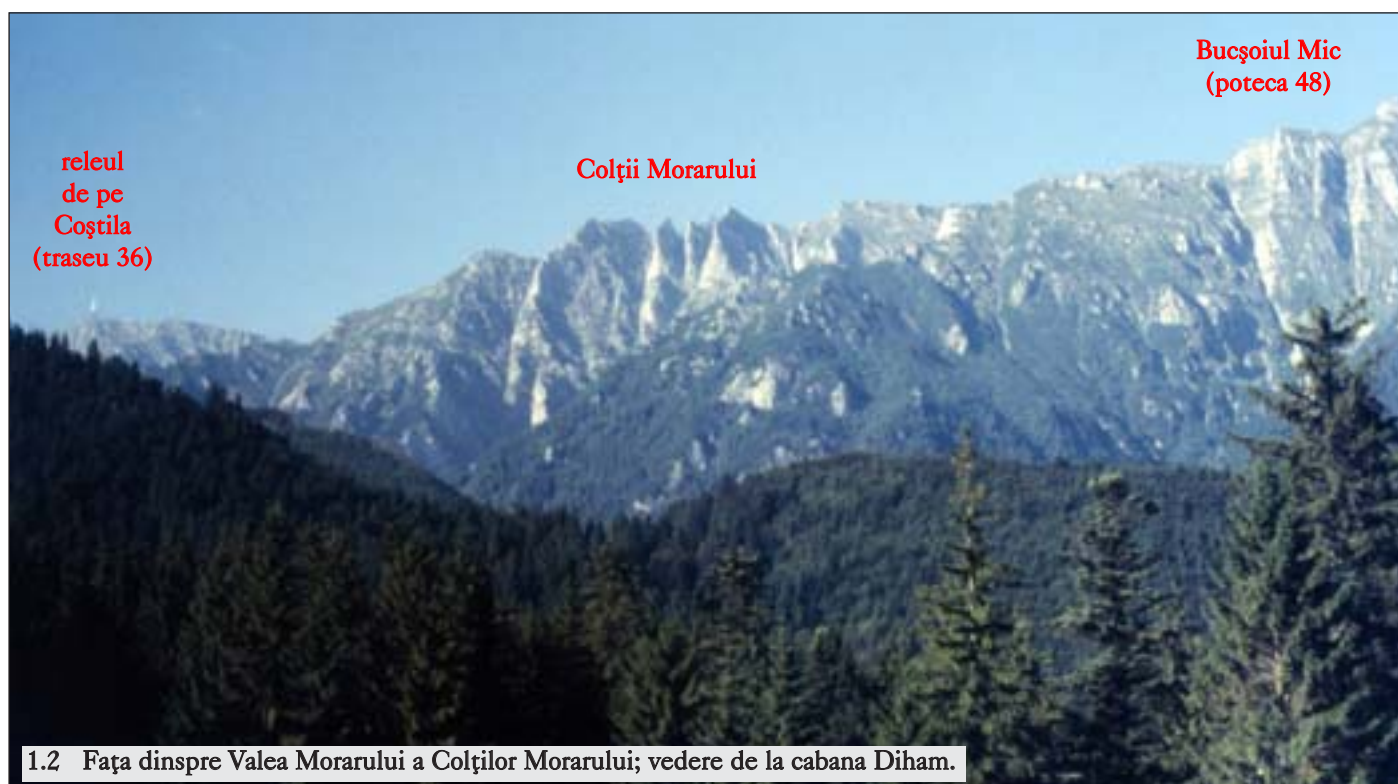

harta 1, extras din ghidul Bucegilor, numerele 63-66 ale revistei Invitație în Carpați

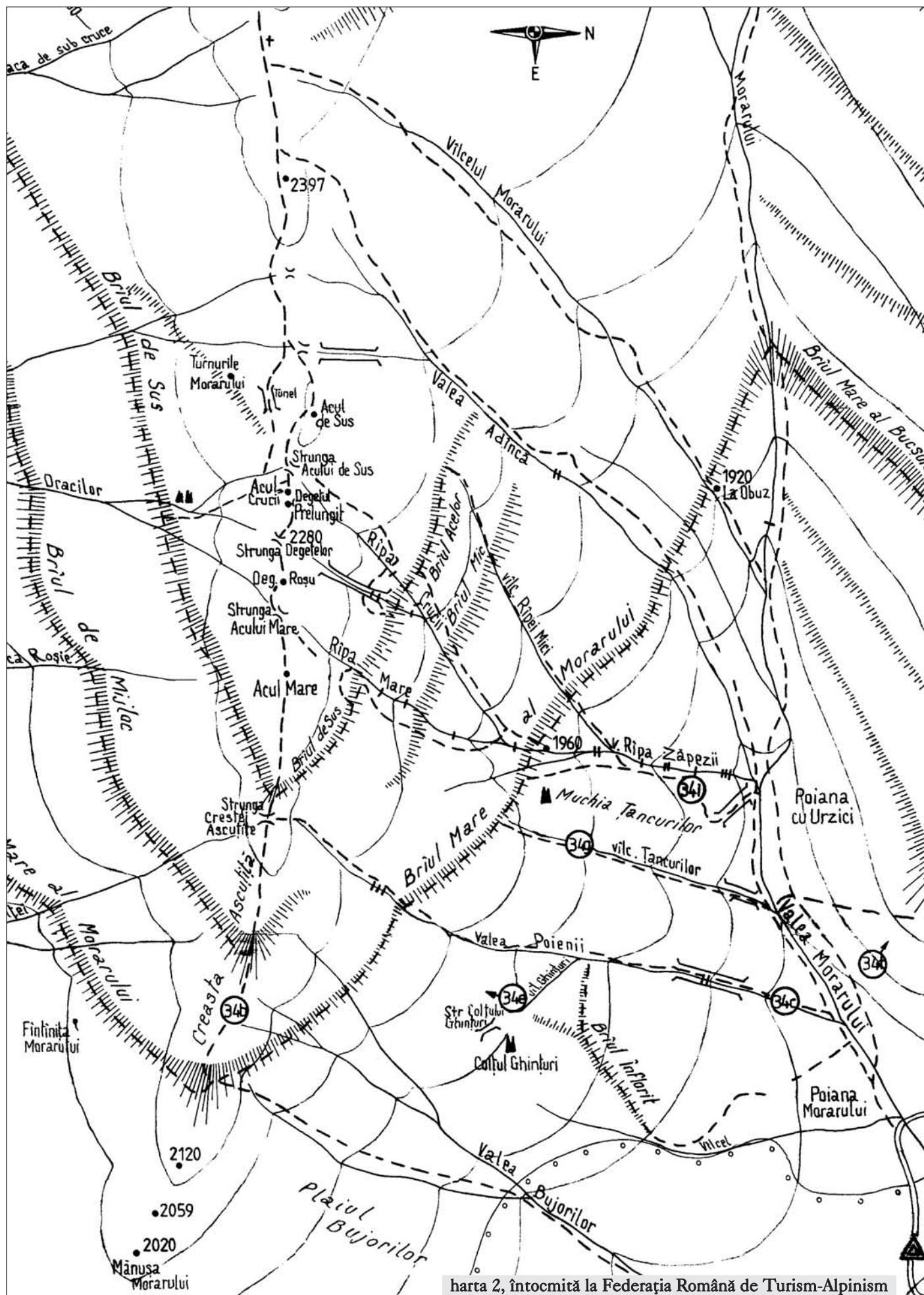

1.1 Suntem imediat la nord de Muntele Coștila; Platoul Bucegilor se termină și începe sectorul nordic al masivului (traseu 35/ ghidul Bucegilor, nunerele 63-66 ale revistei). Vedem - deasupra versantului stâng geografic al Văii Cerbului - Colții Morarului (ei se află și deasupra versantului drept al Văii Moraru).

fotografii: Ică Giurgiu

1.2 Fața dinspre Valea Morarului a Colților Morarului; vedere de la cabana Diham.

harta 2, întocmită la Federația Română de Turism-Alpinism

2 Intrarea în Valea Bujorilor.

Pentru 17-18 februarie se anunțase vreme bună, fără intensificări ale vântului. Am stabilit să plecăm la 4 dimineața din București; țineam astfel seamă de câteva aspecte importante: lungimea traseului; voiam să evităm curgerile de zăpadă de pe Valea Bujorilor (care are orientare estică/ harta 2); urma să prindem zăpadă întărită, ceea ce facilita ascensiunea în Creasta Morarului.

La ora 6,30 eram la Gura Diham și am început echiparea. Sunt câteva grade sub zero iar plafonul de nori este destul de coborât. Pe când începem urcușul spre cabana de vânătoare apar primele gene de lumină. Zăpada este întărită și înaintăm ușor, așa cum ne propusesem. Peste 50 de minute poteca ne scoate la cabană, unde poposim 5 minute, pentru rehidratare. Intersectăm

3 Cu puțin înainte de finalul Văii Bujorilor o cotim spre dreapta.

4 Urcând din Brâna Mare spre Creasta Ascuțită.

poteca marcată ce duce la Pichetul Roșu, iar apoi Valea Bujorilor, peste 15 minute (vezi: harta 2, întocmită la Federația Română de Turism Alpinism/ imaginea 2).

Starea zăpezii nu impunea folosirea colțarilor, așa că am început săpătul treptelor, prin rotație. După scurt timp am putut observa curgeri de zăpadă de pe ambii versanți, căzute în zilele precedente. Ne-am felicitat încă o dată pentru decizia de a fi plecat cu noaptea în cap și am purces la urcuș, fără pauză.

Pe măsură ce câștigam altitudine, zăpada devenea tot mai adâncă și mai pufoasă. Ieșisem deasupra primului plafon de nori și puteam admira Vârful Piatra Mare și Postăvaru ieșindu-se din negura de sub ele. Știam din cartea lui Walter Kargel (Drumuri spre culmi, Editura

5 Pe Creasta Ascuțită.

6 Pe Creasta Ascuțită.

Sport-Turism, București, 1988, pagina 45) că Valea Bujorilor se bifurcă spre final, pentru parcurgerea Crestei Morarului fiind recomandată urcarea pe firul din dreapta (imaginea 3). Ajungem la bifurcație după mai bine de o oră de luptă cu nămeții.

De aici, înclinația pantei crește. La fel și efortul. Ne rotim tot mai des la tăiatul treptelor. Puțin înainte de ora 10 ajungem la pajiștea cu jnepeni și rododendroni menționată în cartea lui Kargel; alegem un loc mai drept și ne oprim pentru hidratare și dulciuri. Am ieșit din Valea Bujorilor la timp; soarele își face simțită prezența, încălzind aerul și umezind zăpada. Câteva capre negre apar deasupra noastră, privindu-ne curioase; decid că nu suntem periculoși și își continuă alene drumul.

Aici hotărâm să punem colțarii. Ne continuăm drumul către locul numit

7 O mică pauză înainte de Acul Mare.

8 În spatele Acului Mare se vede Degetul Roșu.

9, 10 Punct de asigurare pe Acul Mare.

Fântânița, de unde începe practic parcurgerea acelor (vezi harta 2). Primul obstacol întâlnit este Creasta Ascuțită (imaginea 4).

Fane și Bob - care făcuseră parcurgerea Colților în vara trecută - au considerat că nu trebuie încă să ne echipăm pentru escaladă. Am pus însă bețele în rucsaci și am scos pioleții. Urcușul pe Creasta Ascuțită se face când pe brânci înierbate, acoperite cu zăpadă umezită, când pe stâncă. Înclinația nu ridică probleme tehnice dar necesită totuși atenție sporită (imaginile 5, 6).

Între timp, datorită încălzirii aerului, se ridică o ceață lăptoasă din vale, care reduce mult vizibilitatea. Parcurgem Creasta Ascuțită neasigurați cu coarda deoarece este suficient de lată iar zăpada stabilă.

Ajungem astfel la baza Acului Mare (imaginile 1, 7-10), unde ne punem ham și cască. Coarda rămâne încă în rucsac, urcăm atent, cu colțari și pioleți. Zăpada este în continuare umedă, adâncă de 20-25 centimetri. Pe Acul Mare ne ia în primire un vânt rece sosit dinspre Bucșoi; soarele se ascunde și mai mult în nori. Din cauza vântului, ceața dinspre Valea

11, 12 Rapel de pe Acul Mare în Strunga Acului Mare.

Morarului și Muntele Bucșoiu începe să se destrame și putem întrezări minunăție de peisaj.

Creasta Acului Mare este parțial acoperită cu zăpadă și teribil de îngustă.

Știu de la Fane și Bob că posibilități de asigurare sunt doar ici și colo. Hotărâm ca eu să plec în cap de coardă, cu Bob la mijloc și Fane la capătul celălalt; prima asigurare, cu un anou, pe după un mic țanc, este mai mult de moral. În curând ajung

să merg de-a bușilea. Mersul cu colțari pe stânca acoperită doar parțial cu zăpadă este destul de precar. Avansez cu grijă, măsurând fiecare pas. După 25 de metri trebuie să mă opresc deoarece Bob avea coarda întinsă. La 5 metri mai încolo ză-

resc un piton și îl rog pe Bob să înainteze suficient de mult pentru ca să ajung la piton. Reușesc. Mă asigur și în filez pe Bob până când ajunge la mine.

Apoi este rândul lui Fane. Până aici, toate bune. Aceste manevre se mai repetă de 3-4 ori, până reușim să ajungem la locul de rapel de pe Acul Mare în Strunga Acului Mare (imaginile 11, 12).

În timpul petrecut la filare mă desfășor cu o perspectivă superbă a versantului nordic al Morarului, a Văii Morarului, a versantului sudic al Bucșoiului și a Creștei Balaurului; pe celălalt versant, doar ceață. Facem două rapeluri și ajungem în locul unde se termină Râpa Mare (vezi harta 2). Privită de sus în jos, aceasta pare teribil de înclinată. Majoritatea săriturilor sunt acoperite parțial sau în totalitate. Urmează Degetul Roșu (imaginile 13, 14).

Sunt mai multe posibilități de escaladare a acestui ac. Prima ar fi pe partea lui sudică, unde se află traseul Năluca (3A), de două lungimi de coardă. O alta pe partea vestică, prin urcarea directă a două hornuri de 3-4 metri înălțime. Noi am optat acum pentru cea de a doua variantă.

Astfel, traversăm pe la bază Degetul Roșu, până aproape de Strunga De-

13 Degetul Roșu, în toată splendoarea lui. Vara trecută l-am urcat direct, pe traseul Năluca, grad de dificultate 3A. Acum l-am suit prin stânga.

14 Urcând pe Degetul Roșu.

16 Rapel în Strunga Degetelor.

getelor, pe brâne înierbate și acoperite parțial cu zăpadă, fără a da de probleme deosebite. De aici am escaladat la liber primul horn, cu colțari și pioleți. Pentru a evita surprizele neplăcute, scot coarda și îi asigur, pe rând, pe Fane și Bob. Urmează al doilea horn, ceva mai înalt; mă ofer tot eu să urc primul, la liber. De data asta hornul ridică mai multe probleme; "reșesc" chiar să pierd prizele de picioare și rămân suspendat în pioleți. Noroc că erau bine ancorați în pietrele încastrate. Puțin mai târziu eram sus, găsind în continuare prize bune pentru pioleți și câteva prize acceptabile pentru picioare. Îi filez pe Fane și Bob, care urcă fără probleme.

Hotărâm să luăm o pauză de câteva minute, nu înainte însă de a pregăti rapelul. Dar ia pitonul de unde nu-l! Căutăm de zor și în final îl găsim; pitonul nu se află pe vârful ci într-o stâncă situată pe o mică platformă dinainte de vârf. În general pitoanele se găsesc în locuri de "bun simț", adică acolo unde linia traseului necesită rapelul; din acel punct, o scurtă privire în jur vă scoate la iveală pitonul "salvator".

Așa că a urmat pauza pentru poze, hidratare și dulciuri. În stânga (Valea Cerbului) ceață, în dreapta (Valea Morarului) splendoare. A urmat rapelul în Strunga Degetelor (imaginea 16).

Urmează Degetul Prelungit (ocolit pe la bază) și Acul Crucii. Fane caută hornul care să ne scoată în mica strungă dintre Degetul Prelungit și Acul Crucii.

17 Fane, la o primă încercare de cățărare pe Acul Crucii. De fapt urcarea se face printr-un horn aflat mai la stânga cu vreo 2 metri de Fane, horn care este puțin delicat la ieșire (un piton este cam cu 1 metru înainte de accesul în creastă).

18, 19 Cățărare pe Acul Crucii.

Dă de unul, dar i se pare dubios. Parcă nu ăsta-i locul. Mai dăm de altul, cel bun (imaginea 17). Dă să suie ca vara trecută, la liber. Pe la jumătate se oprește: "parcă nu-mi vine să-l urc de aici neasigurat". Dă de un piton, bagă zelbul, se ridică și când să iasă se oprește iar: multă zăpadă, prize ioc. Se "răzbună" pe noi, aruncând toată zăpada de sus în capetele noastre, căutând chipurile prize. După un minut de bombardament dă să iasă, dar, surpriză, uită să se decupleze de la zelb și rămâne undeva, nici ieșit, dar nici în horn. Urc cei câțiva metri și îl desprind din zelb. Urmează alt bombardament cu zăpadă, până când reușește să se așeze cât de cât, strunga fiind foarte îngustă.

Acum e rândul meu. Sunt deja undeva la jumătatea hornului, înfig pioleții în fisurile găsite, dau de câteva prize la picioare și hop în sus. Când să ies, aceeași problemă ca și la Fane: ia prize de unde nu-s. Mă leg în zelb de piton, mai mult pentru moral și caut în zăpadă prize pentru piolet. Găsesc una, simt că ține, mă desprind de piton și din câteva mișcări sunt pe aceeași strungă îngustă pe care se află și Fane.

Singura poziție în care puteam sta pe îngusta creastă era așezat, cu câte un picior de o parte și de alta a crestei. Hotărâm să-l filez pe Bob, care urcă cu încredere și-și găsește o poziție precară în aceeași strungă. Fane, nerăbdător să urce cap, îmi cere coarda și pioleții, se leagă și se avântă în sus. Urcă foarte bine, găsește un prim și ultim piton în zăpadă și mai parcurge câțiva metri. Caută iarăși un piton, înainte de un pasaj mai delicat, dar nu mai dă de nici unul. Știa că trebuie să fie cel puțin trei, dar, din cauza zăpezii, nu se mai vede niciunul. Își face curaj și trece pasajul delicat.

Sus, pe Acul Crucii (imaginea 19), se asigură și ne filează. De aici soarele ne va însoți până la Omu. Ceața s-a risipit și ne-a dezvăluit, pentru prima dată în acea zi, o minunată perspectivă asupra versantului nordic al Coștilei, brăzdat de numeroasele sale văi de abrupt. Vedem nemărate curgeri de zăpadă dinspre Creasta Morarului către Valea Cerbului. Bob este în culmea fericirii, face poză după poză.

Fane, care plecase să instaleze rapelul, striga după noi să venim. Citesc mesajul de pe crucea aflată pe vârful și închin un gând celui căruia îi este dedicată: Niki Alexandrescu. Facem rapel și ajungem în Strunga Acului de Sus, acolo unde ia sfârșit Râpa Crucii; acum, o cornișă de dimensiuni medii, bine stabilită, se afla către Râpa Crucii.

A mai rămas de urcat Acul de Sus; escalada lui nu pune probleme, se face pe brânci înierbate, ușor expuse, parțial

acoperite cu zăpadă. În jurul orei 15 suntem pe Acul de Sus, jubilând (imaginile 22-24).

Greul a trecut. Pentru câteva clipe rămân mut în fața spectacolului naturii, cu panoramă de 360 de grade: urcușul către Omu; Vf. Bucura Dumbrovă; Cerdacul; Valea Cerbului; întregul versant nordic al Coștilei; Valea Prahovei; Ciucașul, în depărtare; Piatra Mare; Postăvaru; Valea Morarului; Creasta Balaurului; impunătorul vârf al Bucșoiului. Nu ne putem sătura de tot ce vedem. Zărim zeci de capre negre pe drumul spre Omu și pe versantul nordic al Crestei Morarului (imaginile 25, 25 bis).

În cele din urmă ne urnim și parcurgem alene ultima bucată de drum spre Vf. Omu (imaginea 26).

Ascensiunea de la final de tură nu este floare la ureche, solicitându-ne intens. Zăpada, pe alocuri foarte înghețată,

20 Vedere de pe Acul Crucii spre Degetul Roșu.

22 De pe Acul de Sus, vedere spre Omu.

tă, ne ajută la urcuș. Oriunde ne uităm, capre negre; nu se sperie de noi dar păstrează o distanță rezonabilă.

Trecem și de porțiunea unde se termină Valea Adâncă; observăm în Valea Morarului doi băieți și o fată, pe care aveam să-i întâlnim la Omu. La ora 16,35, după 9,45 ore de la punctul de plecare (Gura Diham) ajungem la stația meteo Omu. Soarele cobora deja spre apus. Trec dincolo de stația meteo, ca să văd panorama: semeța creastă a Pietrei Craiului, Masivul Iezer-Păpușa, Munții Făgărașului în depărtare (imaginea), Leaota către sud-vest.

Coborâm (!) în stația meteo. Datorită stratului de zăpadă te lași ca într-o pivniță, pe trepte săpate. Suntem luați imediat în primire cu ceai și muzică care ne place. Mulțumim încă o dată celor doi meteorologi aflați la datorie. Ne infor-

23 Pe Acul de Sus, fericiți că am parcurs creasta și că este soare.

24 Vedere de pe Acul de Sus.

25 Zărim capre negre pe drumul spre Omu.

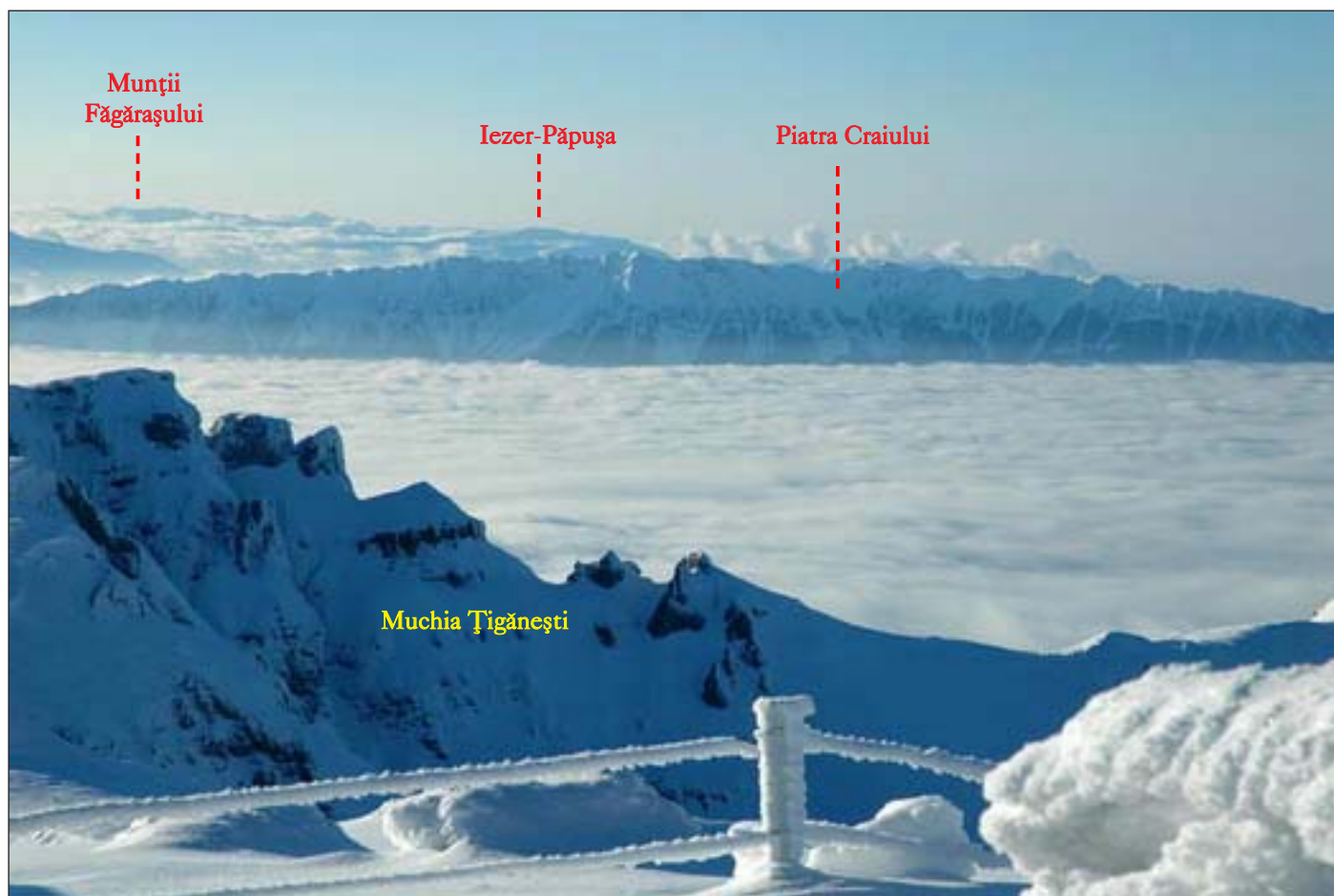

25 bis Capre negre pe versantul nordic al Crestei Morarului.

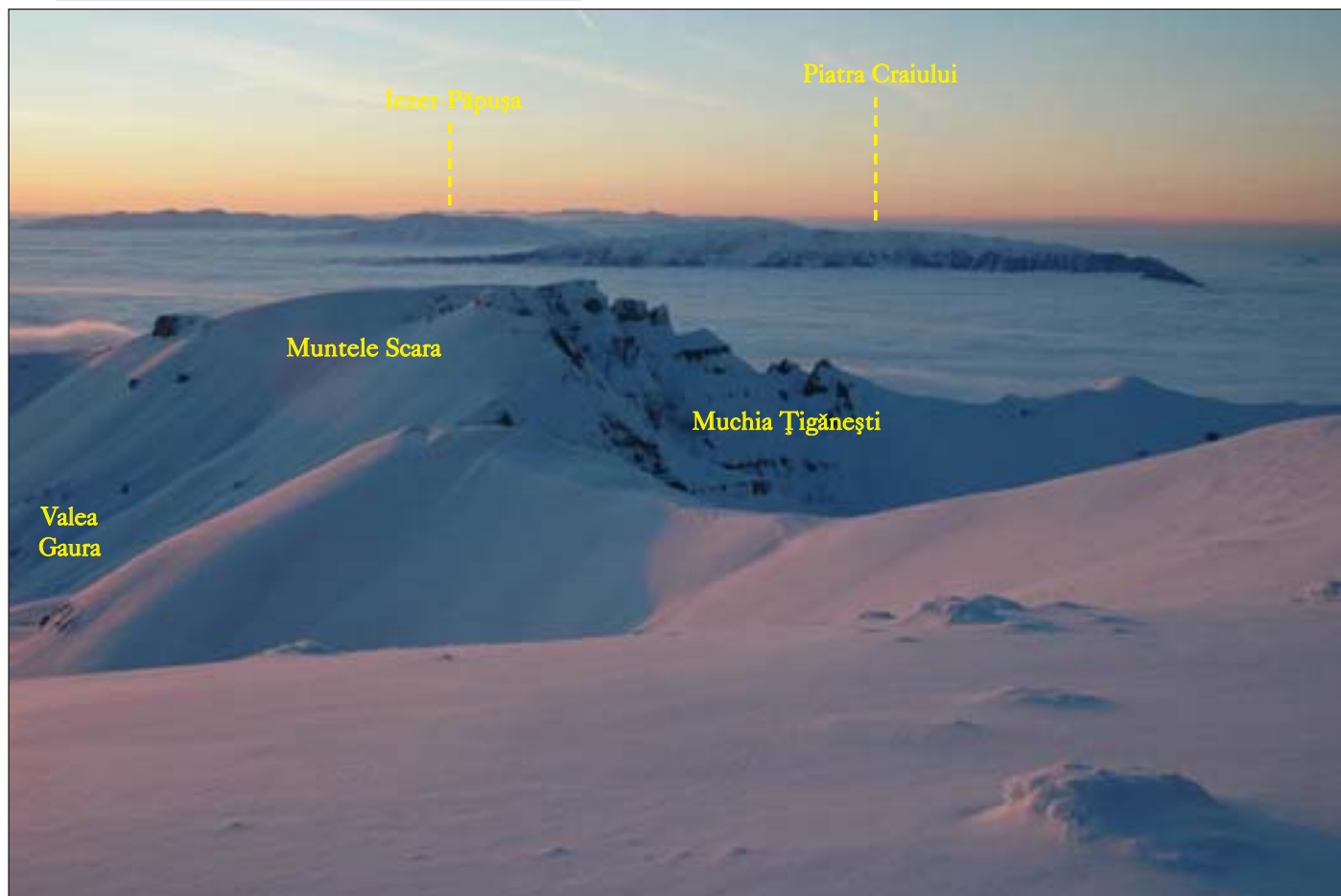
26 Pe ultima sută de metri spre stația meteo de la Omu.

27 De la stația meteo Omu, vedere spre vest.

29 De la stația meteo Omu, la apusul soarelui.

30 De la stația meteo Omu, vedem apusul soarelui în prelungirea Văii Gaura.

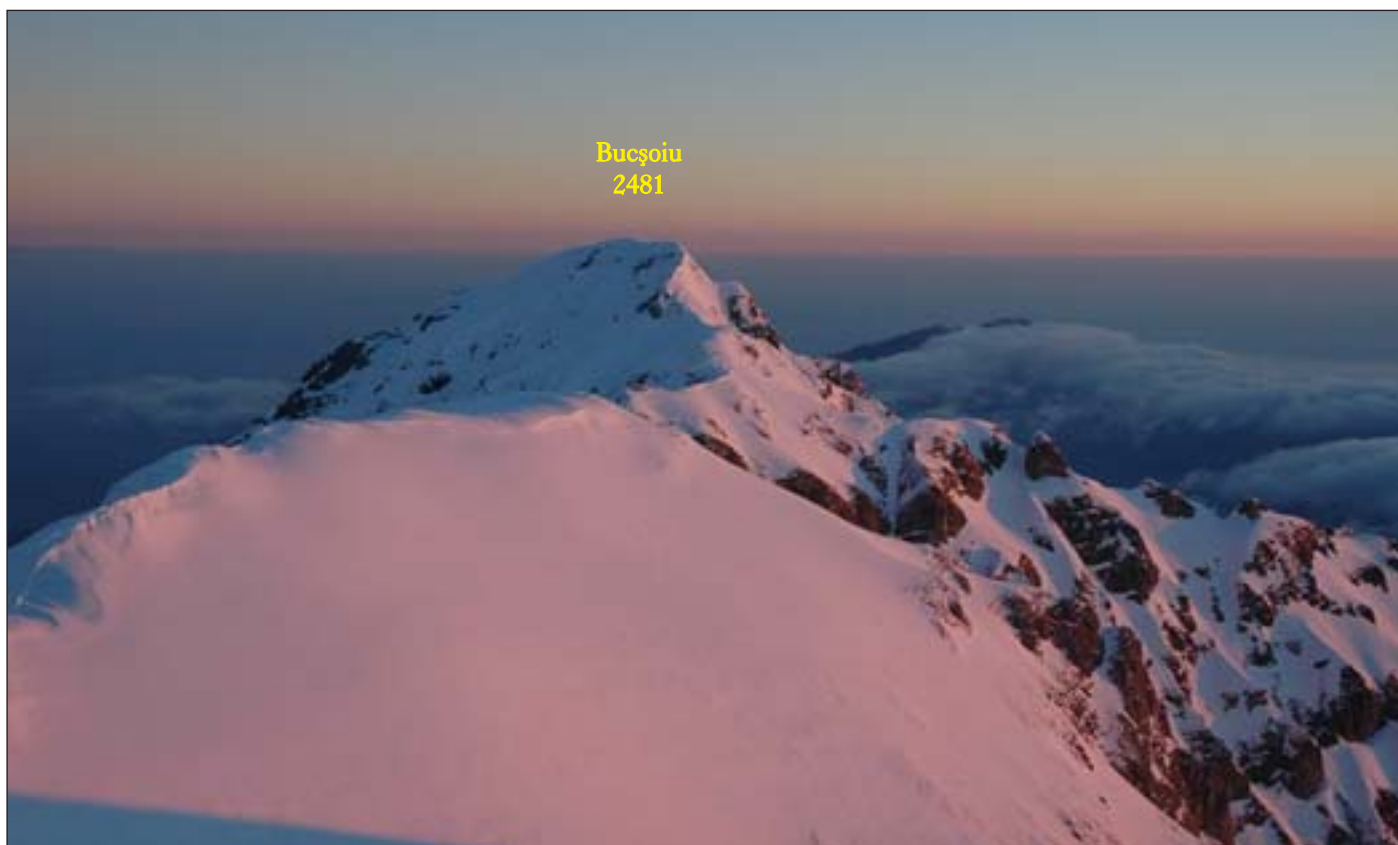
32 Răsăritul soarelui scaldă stația meteo Omu.

33 La răsăritul soarelui, de la stația meteo Omu: cabana Omu (în stânga) și Vf. Omu (în centru).

34 La răsărit de soare, din dreptul stației meteo Omu, culmea și traseul turistic spre Bucoiu.

35 Coborâre pe Valea Morarului, porțiunea ei superioară, văzută dinspre Omu.

36 Din porțiunea mediană a Văii Morarului, privire spre culmea Bucegilor.

37 Vedere spre Colții Morarului, de pe Valea Morarului.

măm despre orele de apus și răsărit ale soarelui, mâncăm, ne hidratăm și ieșim (pe la 17,30) să ne încântăm privirea cu apusul soarelui; stăm neclintiți până când el dispare dincolo de perdeaua de nori de la orizont (imaginile 29, 30).

Reintrăm în stația meteo. Căldura și confortul ne iau în primire; au urmat 12 ore de somn, cu mici întreruperi.

Planul pentru ziua următoare era să coborâm pe Valea Morarului. Cei trei care urcaseră ne-au asigurat că zăpada este stabilă și nu e pericol de avalanșă. Totuși, am preferat să plecăm cât mai de dimineață, nu înainte de a admira răsăritul soarelui (la 7,15) (imaginile 32-34).

La ora 8 am început coborârea. Un

câine Husky, venit aici cu doi schiori, de la Babele, ne-a ținut companie mai bine de jumătate de oră, în ciuda încercărilor noastre de a-l alunga la stăpâni; a alergat ba pe versantul Bucșoiului, ba pe cel al Morarului, se tăvălea în zăpadă. La un moment dat a dispărut, alergând după niște capre negre.

Ne-am făcut și noi de cap, dându-ne de-a dura prin zăpadă, pe fund, ca pe tobogan, minunându-ne de peisajul care ni se releva cu fiecare pas făcut. Am observat totuși curgeri însemnate de zăpadă, din zilele precedente, de pe versantul Bucșoiului; este de evitat așadar parcurgerea văii în zilele însorite în jurul orei prânzului. La ora 10, după 2 ore de la plecare, eram deja la Gura Diham, împliniți.

Câteva sfaturi pentru cei care doresc să efectueze această tură. Am folosit: o semicoardă de 50 metri, trei bucle, trei anouri de 80-120 centimetri; pioleți tehnici, semitehnici și colțari; dispozitiv pentru filat; cască și ham; bețe telescopice. Recomandăm: cel puțin 1 litru de ceai/ apă de persoană; plecarea dis-de-dimineață; atenție la prognoza pentru vânt din ziua turei; cunoașterea descrierii și hărții traseului din cartea lui Kargel sau efectuarea turei alături de cineva care a mai făcut-o vara/ iarna; ochelari de soare; pregătire fizică și antrenament prealabil, în ture mai ușoare.

Pentru alte detalii referitoare la descrierea traseului putem fi contactați la cristian_boboc@gmx.net.

Alte articole din revista Invitație în Carpați, serie nouă, despre Munții Bucegi: ghidul masivului, 4 volume, numerele 63-66, 32 de hărți, 224 imagini explicate; văi alpine din versantul prahovean, nr. 69, pag. 39-46; Brâul lui Răducu, nr. 70, pag. 50-54

INVITAȚIE
ÎN CARPAȚI

REVISTĂ LUNARĂ DE DRUMETIE,
MUNTE, NATURĂ,
DISTRIBUITĂ ELECTRONIC,
PUBLICATĂ DE PROIECTUL ALPINET.

www.alpinet.org

s-a descoperit mult, rămâne enorm de explorat

Peșterile de la Tecuri

text:

Ică GIURGIU

(Clubul de speologie
"Emil Racoviță" București)

reportaj foto, septembrie 2006
(în ordine alfabetică,
vezi imaginile alăturate):

Ică GIURGIU,
Radu HUCULECI,
Cristian MEGULETE,
Andrei SAMOIL

au fost utilizate imagini
(sunt notate cu CSER) din
fototeca Clubului de speologie
"Emil Racoviță" București

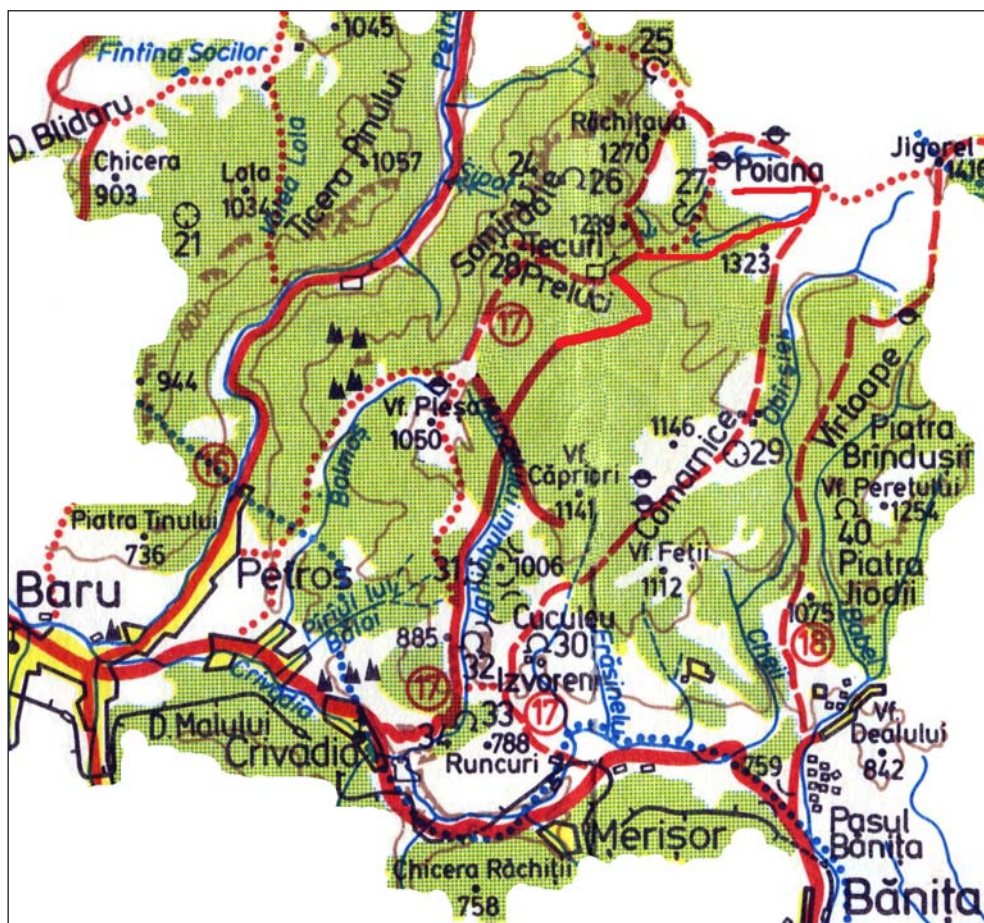
Din istoricul zonei

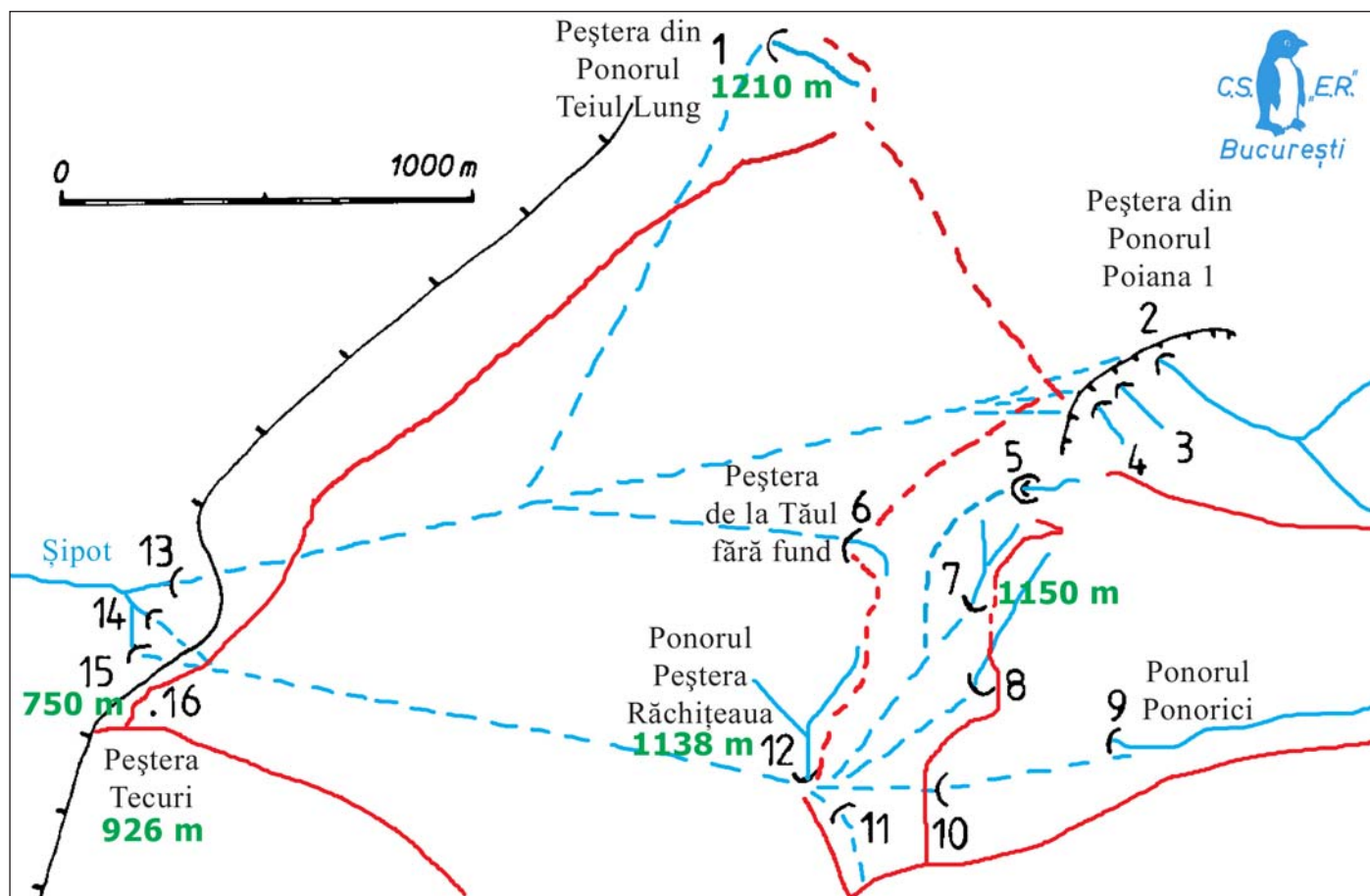
O deplasare realizată în septembrie 2006 în zona carstică Bojița - Poiana, pentru fotografii și prospecțiuni speologice, ne-a permis să completăm setul de imagini necesare pentru a vă spune și arăta lucruri interesante despre una dintre cele mai spectaculoase regiuni calcaroase din Munții Șureanu. Logistica turii din septembrie 2006 a fost asigurată de Andrei Samoil, Radu Huculeci și Ică Giurgiu.

După 1945, pe versantul stâng al Streiului - râul dacilor, pe platourile suspendate cu 300 m deasupra albiei, începe tăierea masivă a pădurii. Codrul este invadat de oameni și cai. Se construiește linie forestieră îngustă atât pe Valea Streiului cât și pe o porțiune din Valea Bojița (zona Tecuri - Bojița - Răchiștea - Clenjii); un funicular (din care astăzi nu au mai rămas decât resturi

5 Extras de hartă, cu actualizări, din ghidul turistic Munții Șureanu, de Valer Trufaș și Constanța Trufaș, Editura Sport-Turism, colecția Munții Noștri, București, 1986.

25 - Peștera Teiul Lung (numărul 1 pe schița hidrocarstică);
26 - Peștera Gaura Boului (netrecută pe schița hidrocarstică);
27 - Peștera din Valea Clenjii (numărul 7 pe schița hidrocarstică);
28 - Peștera Tecuri (numărul 16 pe schița hidrocarstică)

spre cabana forestieră Bojița/ Poiana Bojița

6 Schița hidrocarstică a zonei Poiana - Bojița - Șipot (după Valer Trufaș și Ică Giurgiu) este mai precisă în detalii și localizări decât harta turistică a zonei. Cu roșu, drumuri forestiere, accesibile în totalitate cu piciorul și doar cu mașini de teren pe toată lungimea lor.

1 - Ponorul Peștera Teiul Lung; 2 - Ponorul Peștera Poiana 1; 3 - Ponorul Poiana 2; 4 - Ponorul și Peșteri-le Poiana 3; 5 - Ponorul de la Stâna Trăsnită; 6 - Ponorul Peștera de la Tăul fără fund; 7 - Ponorul Peștera din Valea Clenjii; 8 - Ponorul de la sud de Valea Clenjii; 9 - Ponorul Ponorici; 10 - Ponorul temporar și Peștera Bojița; 11 - Ponorul temporar de la sud de Valea Răchițeaua; 12 - Ponorul Peștera Răchițeaua; 13 - Izbulc Peștera 600 metri cubi și Peștera Pălăriei; 14 - Izbulc Peștera Cascadei; 15 - Izbulc Peștera Sifonului; 16 - Peștera Tecuri.

Drenaje demonstrate prin marcări: 1-13, 1850 metri proiecție plan lungime, 96 ore, Dy-EDTA, Orășeanu; 2-13, 23 ore, fluoresceină, Trufaș; 2400 metri, 72 ore, rhodamină B, Orășeanu; 9 (10)-15 (și 14), 15 ore, fluoresceină, Trufaș; 144 ore, In-EDTA, Orășeanu.

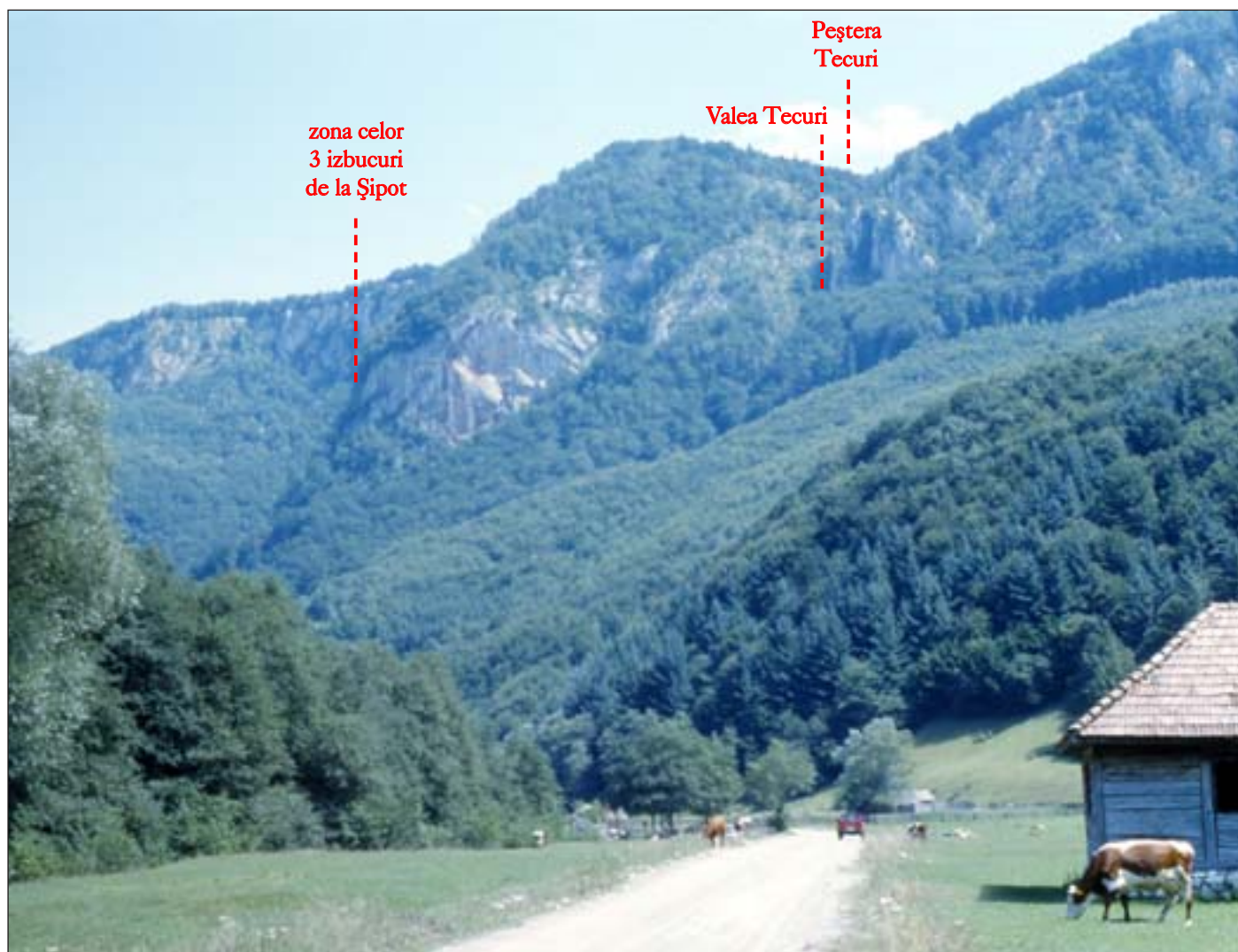
ale unor piloni) se aburcă peste prăpastia pereților dintre Strei și Peștera Tecuri (vezi hărțile 5 și 6, imaginea 7).

Pădurea aducea bani și pentru ca ei să fie tot mai mulți, în inima codrului - în perimetrul numit Bojița - s-au construit atunci o colonie muncitorească (cu școală și brutărie) și pepiniere. Doar apa era greu de cules de prin preajmă pentru că tot solul este așezat pe calcare ce sorb imediat prețiosul lichid.

Prin 1947, Ioan Albani, momârlan (numele băștinășilor din zonă) din Crișadia, sătuc de la poalele Șureanului și Retezatului (azi pe DN 67, vezi harta 5), aflat doar la câteva ore de mers pe jos de locul de asalt asupra pădurii (Tecuri - Bojița - Poiana), ajunge prin codrul întunecat pe marginea unui puț în piatră,

larg deschis (imaginile 8-10), capcană perfectă dacă vii dinspre susul pantei. Om în putere, curios, prăvale un brad în hăul umed și se încumetă să coboare pe cioturile lui de crengi, special tăiate ca să-i servească drept trepte pentru picioare și mânere pentru mâini. În sala de la baza puțului alege coborârea spre direcția mai largă, pe un povârniș de pământ și - după câteva zeci de metri - iată-l pe marginea unui lac bogat. Nu descoperirea Peșterii Tecuri îi atrage admirația șefilor ci primește primă pentru că a găsit apă. Și într-adevăr era mai ușor de scos apă din adânc pentru cei care în preajmă munceau vârtos la împinsul lemnelor, aici aproape fiind rampa de încărcare a funicularului, decât să fie adusă de la mai mare distanță.

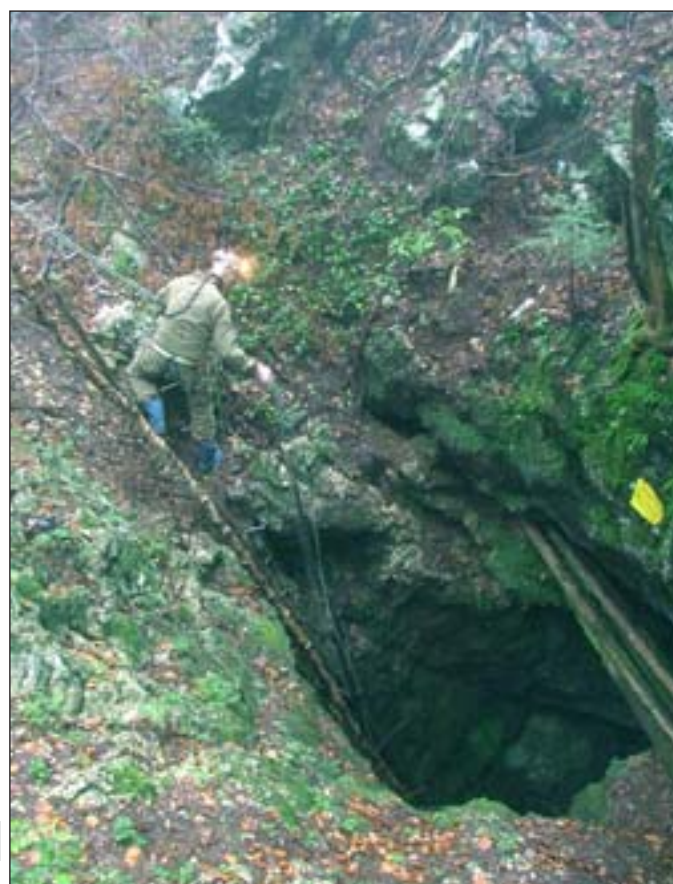
Tot coborând să aducă apă, oamenii descoperă că în partea opusă față de panta spre lac se află o galerie, înaltă la început, apoi cu un loc de trecut pe burtă, pe unde se pătrunde în niște galerii uriașe (imaginile 13-16), împodobite pe tavan, pereți și podea cu țurțuri și cristale pe care nu le puteau descrie prea bine celor de afară întrucât nu se asemănau cu nimic obișnuit. Încet-încet podoabele peșterii sunt împuținate și aduse la suprafață; dar imediat ajunse la lumină nu mai strălucesc ca în adâncuri și farmecul lor din peșteră nu mai există (fapt care se repetă la fiecare formațiune scoasă din indiferent ce peșteră la exterior, asta pentru că strălucirea concrețiunilor este menținută doar în prezența umidității din adâncuri).

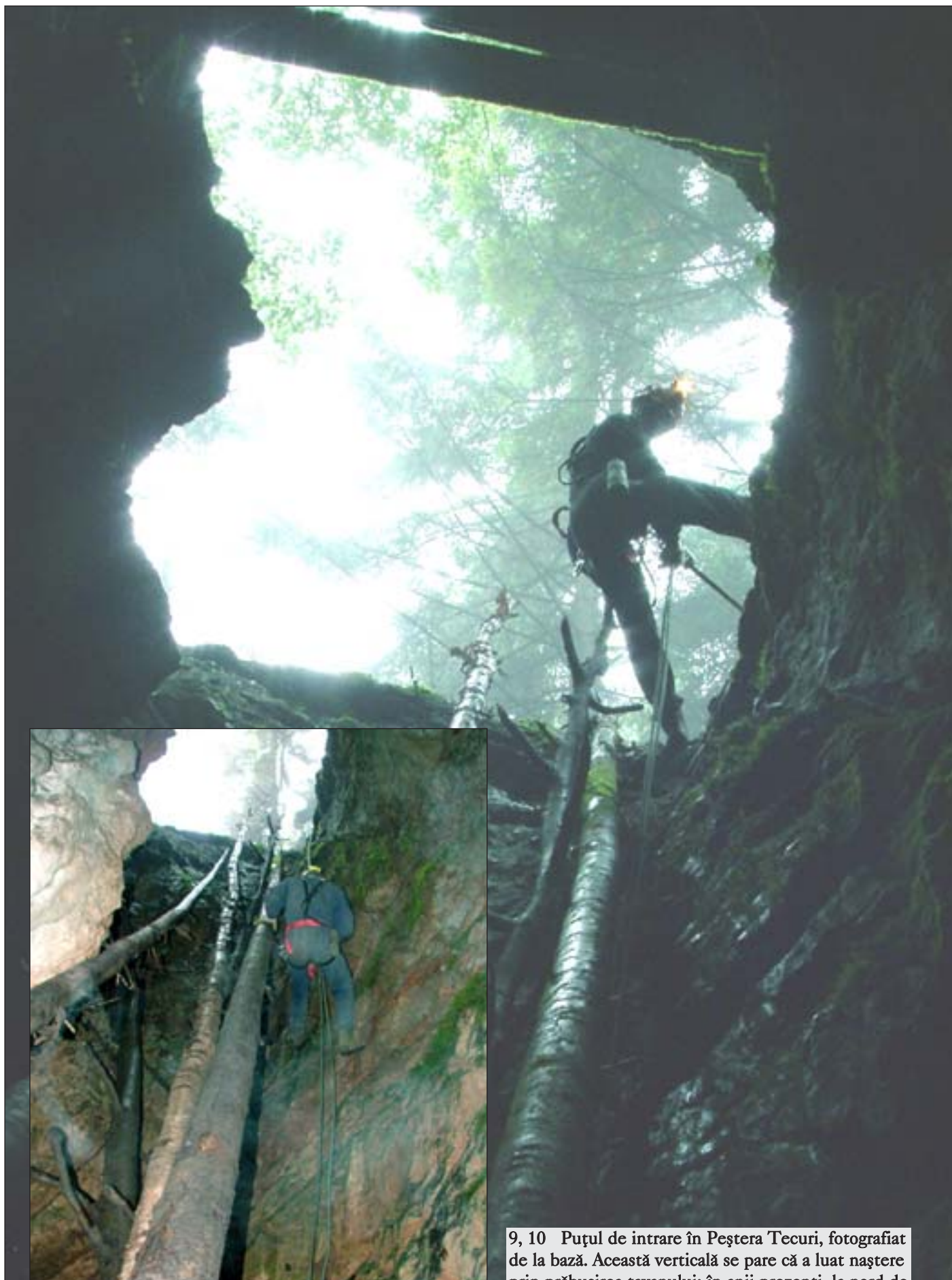
7 Peretele de la Șipot (la baza căruia apar apele din sistemele de peșteri Poiana și Bojița - vezi harta 6) și Valea Tecuri, pe unde a fost funicularul pentru lemne.

foto: Ștefania Lazăr, Ică Giurgiu

Vestea descoperirii se duce la sute de kilometri depărtare și vin să viziteze peștera inclusiv câțiva pasionați de lumea subterană din Cluj. Numele dat de localnici va fi Tecuri, pentru că tecan înseamnă în limbajul oamenilor de aici dolină (pâlnie largă și adâncă, cu fund plat sau nu, cu pereți abrupti sau în pantă, rezultat al coroziunii asupra calcarului). Peștera capătă contururi (vezi harta 12) și pentru cei care nu vor ajunge niciodată acolo, în perioada 1952-1962, când o echipă - trecută acum în bună parte în lumea cealaltă - Valeriu Pușcariu, Traian Orghidan, Margareta Dumitrescu, Jana Tanasachi, Ștefania Avram - oameni care au dorit și au reușit să fie exploratori,

8 Puțul de intrare în Peștera Tecuri.

9, 10 Puțul de intrare în Peștera Tecuri, fotografiat de la bază. Această verticală se pare că a luat naștere prin prăbușirea tavanului; în anii prezenți, la nord de cabana forestieră Bojița, mai multe asemenea lășări ale terenului sunt frecvente.

realizează - printre multe altele - harta acestei cavități. Ei anunță 485 metri dezvoltare și 49 metri adâncime (vezi *Lucrările Institutului de Speologie "Emil Racoviță"*, tom VI, 1967, Editura Academiei, București).

Dar - din păcate - ceea ce trebuia să asigure conservarea peșterii - punerea ei sub ocrotirea statului, în 1955, nu se va dovedi eficient.

Peștera Tecuri

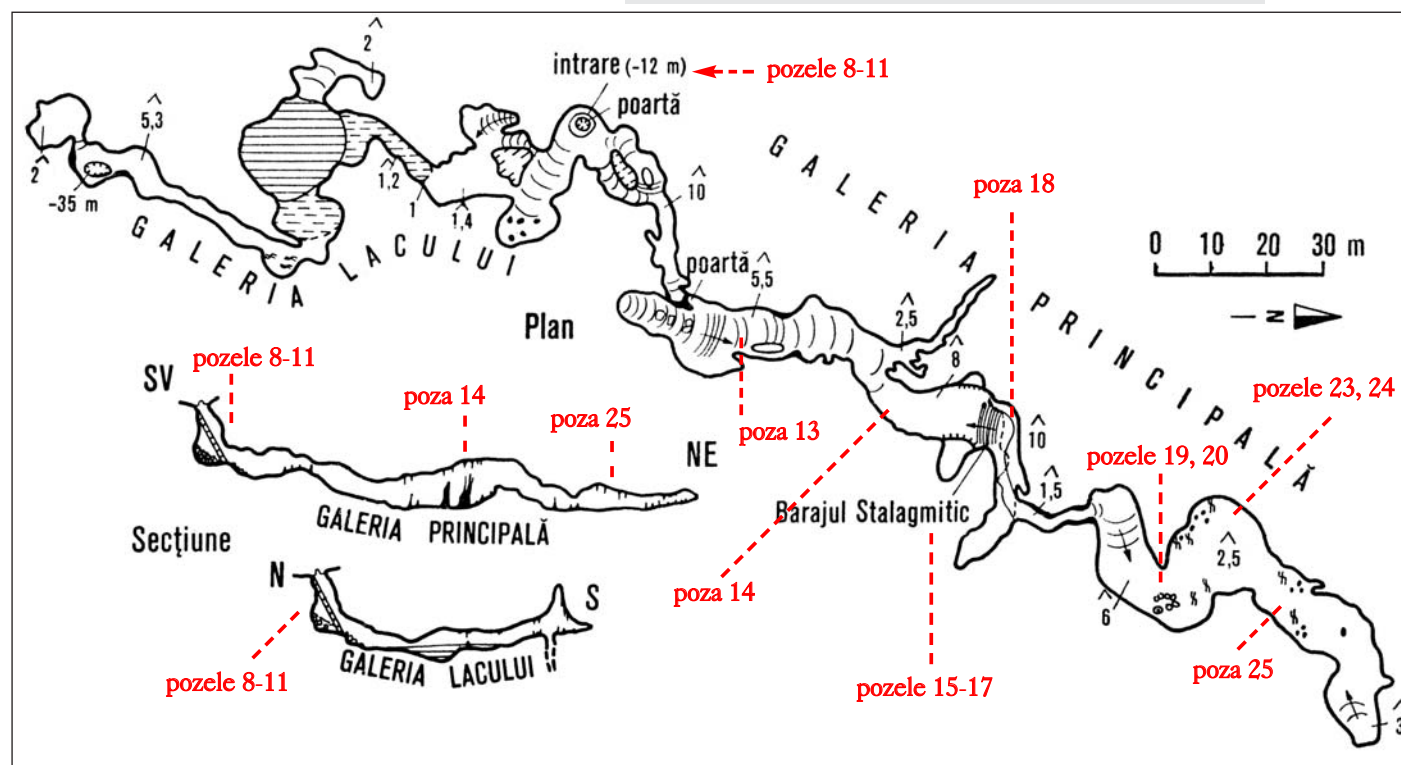
Așa frumoasă cum a rămas după multele furturi și agresiuni demente la care a fost supusă, este doar una din căile care nu permit încă decât acces parțial la o mare rețea subterană, lungă (de zeci de kilometri) și cu denivelare în jur de 300-350 de metri. Concrețiuni masive, de nestrăpuns, crescute peste concrețiuni anterioare prăbușite, și acestea masive, obturează galerii străvechi pe care - pentru a le umple, parțial sau total - timpul a dat naștere la câteva generații de turțuri de piatră, generații care venindu-le vremea să cadă (din motive naturale) au acoperit podeaua, în unele locuri până la tavan.

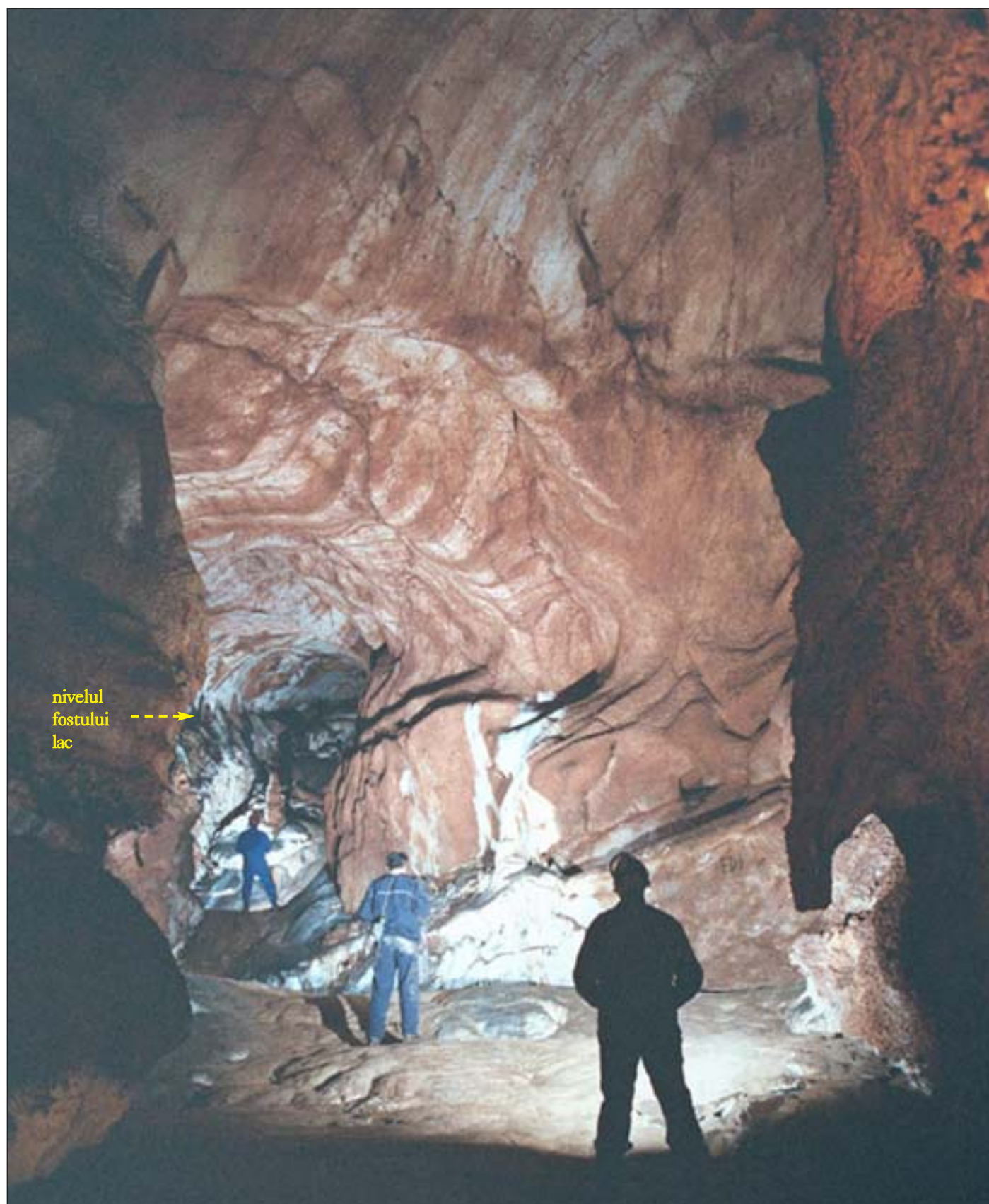
Mai stăruie în această cavitate încă cel puțin două semne de întrebare (cum le denumesc speologii): un puț strămt (adânc de 35 de metri, în Galeria Lacului, vezi harta 12), care duce spre o ga-

11 Pe trunchiurile de brad care încă mai sunt folosite de localnici pentru a intra în Peștera Tecuri, cresc ciuperci.

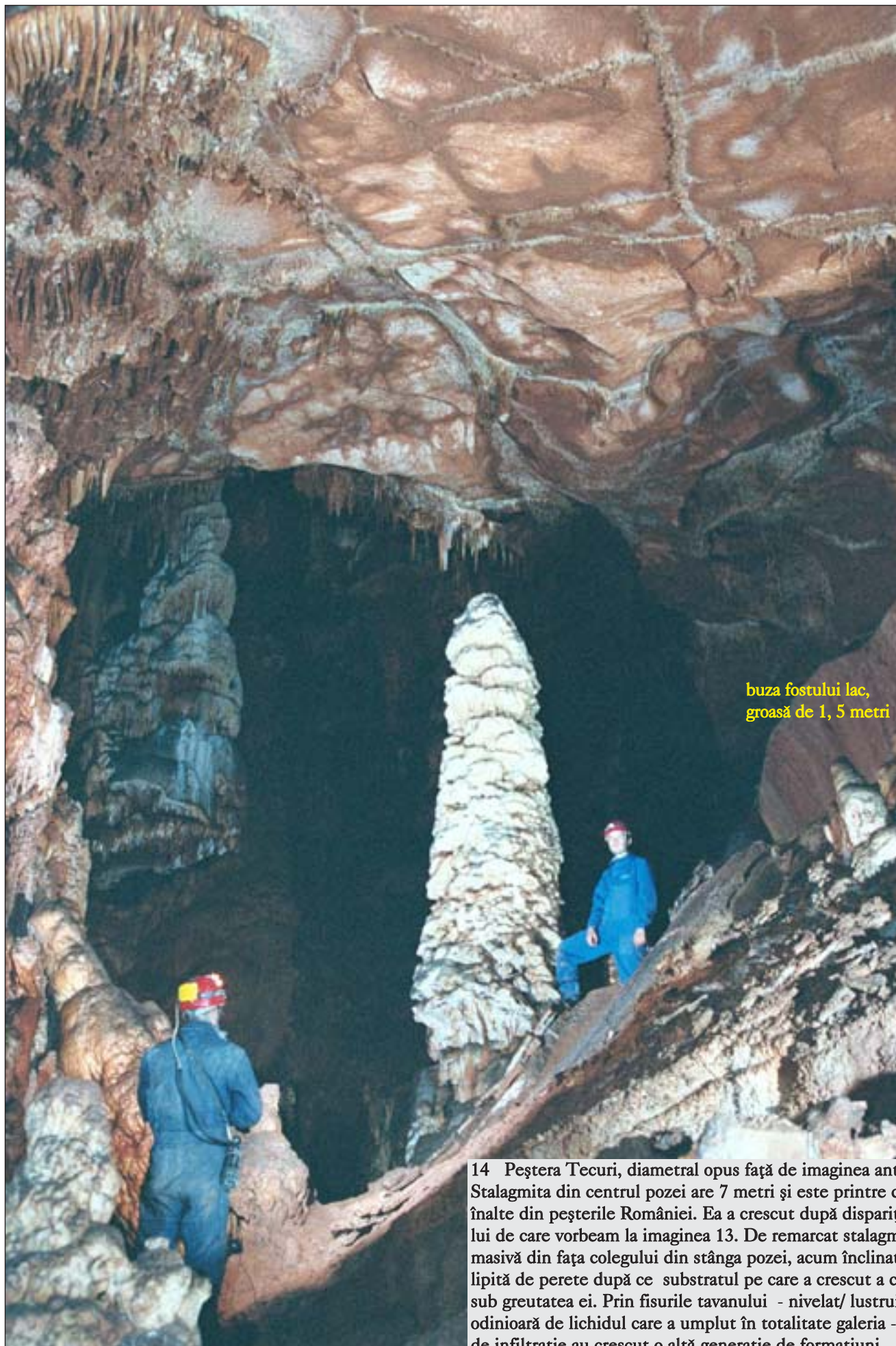
12 Harta Peșterii Tecuri, preluată din lucrarea *Peșteri din România*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976. Trimiterile cu roșu făcute spre imagini ne ajută să vedem cavitatea în trei dimensiuni.

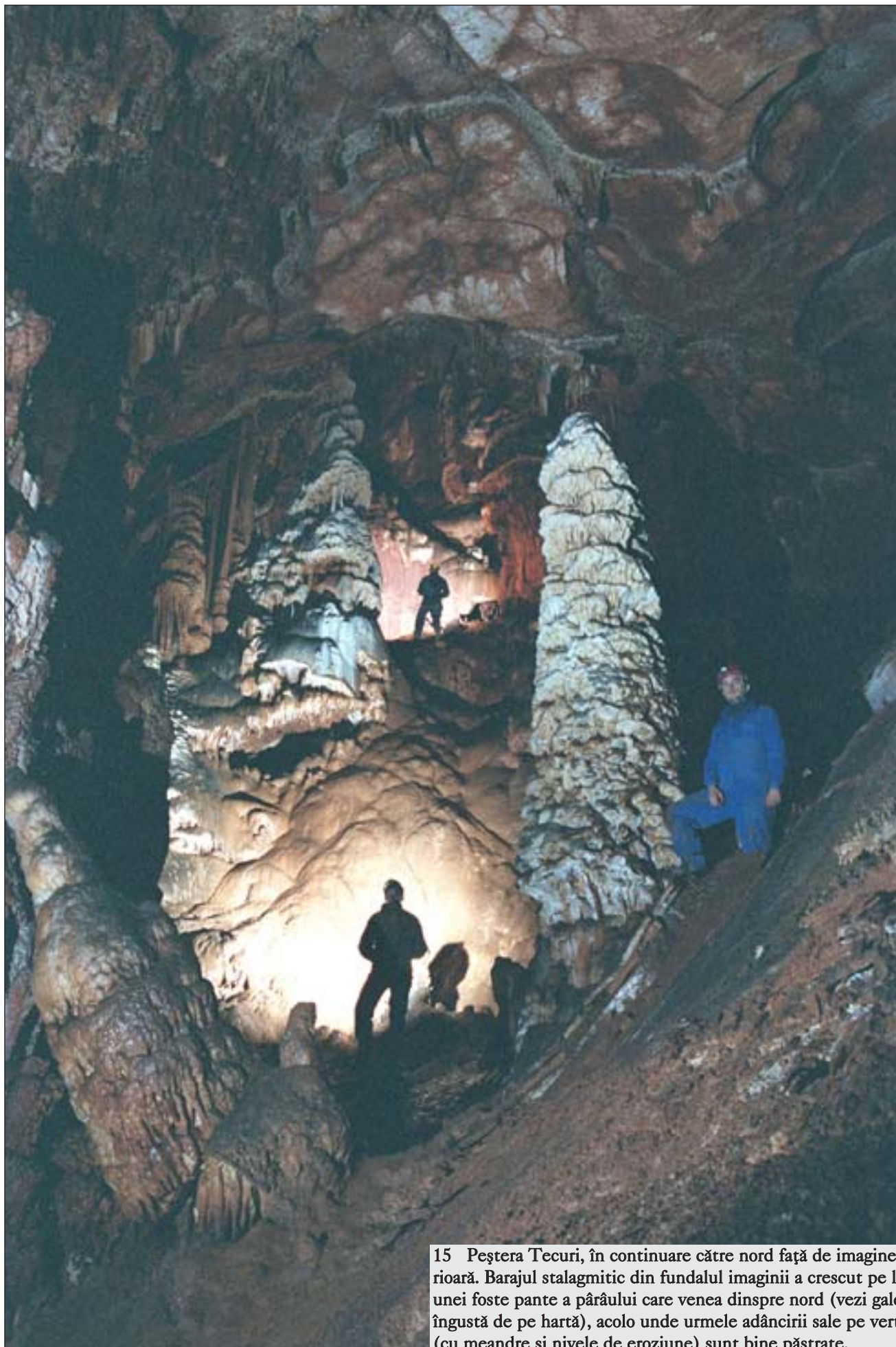
13 Peștera Tecuri. Suntem pe fundul unui fost lac, adânc de circa 6 metri (vezi harta 12 pentru poziționare pe planul cavității), imaginea fiind luată de la nord către sud. Înainte de acest lac toată secțiunea galeriei a fost ocupată de apă, dovadă urmele de dizolvare/ corozie sub presiune de pe tavan. După ce lacul s-a retras a urmat concreționarea podelei, pe care au crescut și stalagmite de dimensiuni importante; argila de pe pereții lacului s-a transformat în multe locuri în concrețiuni cu aspect de miniconopide.

Fiecare persoană din poză folosește un bliț de putere medie, pentru a-și crea conturul (dând astfel o dimensiune cunoscută privitorului pentru a putea compara axele spațiului din imagine cu mărimea oamenilor) și pentru a da cadrului (cu alternanțe de lumină și întuneric) iluminarea necesară.

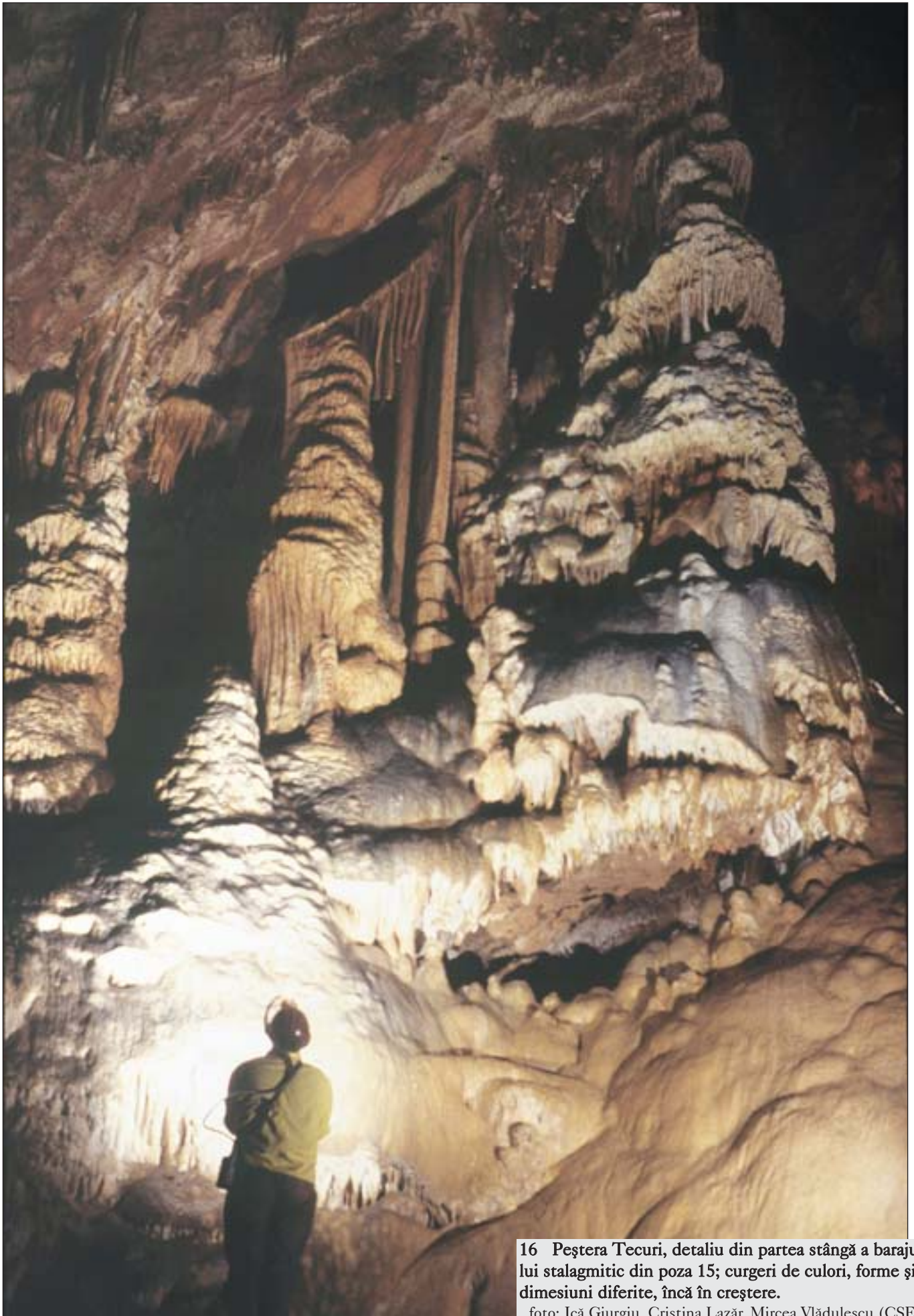

buza fostului lac,
groasă de 1, 5 metri

14 Peștera Tecuri, diametral opus față de imaginea anterioară. Stalagmita din centrul pozei are 7 metri și este printre cele mai înalte din peșterile României. Ea a crescut după dispariția lacului de care vorbeam la imaginea 13. De remarcat stalagmita masivă din fața colegului din stânga pozei, acum înclinată și lipită de perete după ce substratul pe care a crescut a cedat sub greutatea ei. Prin fisurile tavanului - nivelat/ lustruit odinioară de lichidul care a umplut în totalitate galeria - apele de infiltrație au crescut o altă generație de formațiuni.

15 Peștera Tecuri, în continuare către nord față de imaginea anterioară. Barajul stalagmitic din fundalul imaginii a crescut pe locul unei foste pante a pârâului care venea dinspre nord (vezi galeria îngustă de pe hartă), acolo unde urmele adâncirii sale pe verticală (cu meandre și nivele de eroziune) sunt bine păstrate.

16 Peștera Tecuri, detaliu din partea stângă a barajului stalagmitic din poza 15; curgeri de culori, forme și dimensiuni diferite, încă în creștere.

foto: Ică Giurgiu, Cristina Lazăr, Mircea Vlădulescu (CSER)

17 Peștera Tecuri, detaliu din barajul stalagmitic din imaginile anterioare. Dintr-un grup de stalactite și coloane s-a prăbușit un capăt de stalactită (notat cu 1); pe capătul lui opus a crescut a stalagmită (notată cu 2).

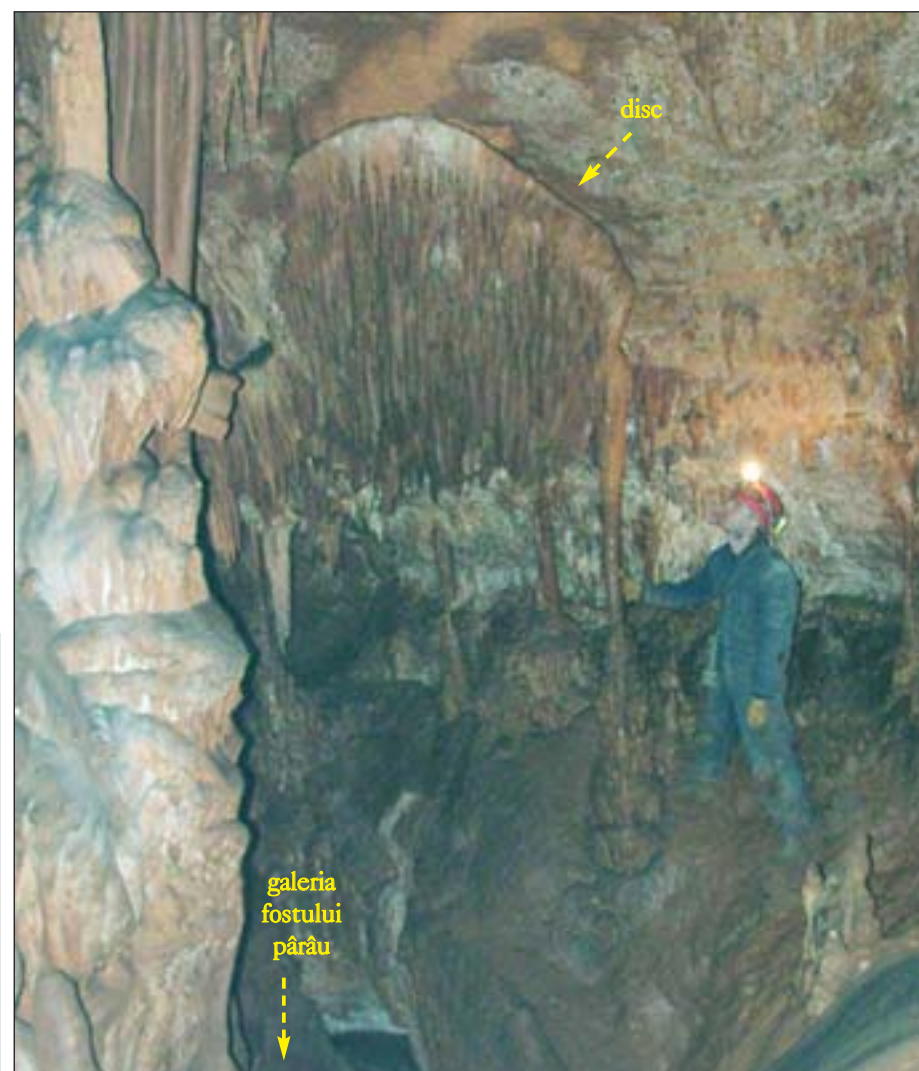
foto: Ică Giurgiu, Valentin Țintea, Bogdan Constantinescu (CSER)

lerie încă nedefinită ca amploare (dar din care se aude un pârâu subteran) și... lacul care i-a adus prima în bani lui Al-bani. Dacă la puț singura soluție este lărgirea pe alocuri a incomodului dia-metru, lacul poate (și trebuie) să fie explorat cu echipament de scafandru: o continuare dincolo de el pare logică iar dimensiunile locului sunt generoase. Golirea lacului, măcar parțială - pentru a trece spre locurile încă necunoscute ale peșterii fără echipament de scufundare - este posibilă cu o motopompă portabilă, alimentată cu combustibil lichid, pompă care să împingă apa din lac, prin furtun, în puțul adânc de 35 de metri.

Demult, timp pe care nu putem încă să-l cuantificăm în lipsa unor deter-minări de laborator, în vecinătatea Peș-terii Tecuri trecea în subteran un debit important. Treptat, aceste ape s-au di-vizat și au găsit spre amonte alte căi de scurgere către adâncurile muntelui - pe direcții mai rapide, mai scurte - de exemplu: Ponorul Răchiștea (1312 metri dezvoltare, 219,4 (-212,4/ +7) metri denivelare); Peștera din Valea Clenții, tot ponor și ea (1778,5 metri dezvoltare, 115 (-104,5/ +10,5) metri denivelare); Ponorul Poiana 1 (124 metri dezvoltare, 37 (-24/ +13) metri denivelare, toate explorate de Clubul "Emil Racoviță" București.

Pentru cunoscătorii îndeaproape în ale transformării carstului, cele zise mai

18 Peștera Tecuri, detaliu din spatele barajului stalagmitic (imediat la nord de el). Una dintre particularitățile de concreționare a peșterii o reprezintă dis-curile, formațiuni care pot fi poziționate în cele mai variate unghiuri față de verti-cală, având diametre în jur de 2 metri. Sunt forme cu aspect aplatizat, groase de circa 10 centimetri, care sunt "lipite" de peretele pe unde a venit lichidul/ soluția care le-a dat naștere prin foarte mici suprafețe față de diametrul lor. Pe fețele sau muchiile lor pot crește alte tipuri de formațiuni: stalactite, coralite.

19 Peștera Tecuri (vezi poziționarea de pe harta 12). Această galerie a fost săpată de ape prin umplerea ei totală cu lichid: dovadă forma tavanului și pereților. După părăsirea ei de către apă, fapt care se pare că s-a petrecut destul de rapid (pentru că pereții nu prezintă multe urme de nivele de eroziune), spațiul a început să fie umplut de scurgeri/ formațiuni care au crescut din tavan și pereți.

20 Peștera Tecuri (vezi poziționarea de pe harta 12). Imaginea reprezintă cealaltă parte a formațiunilor din poza anterioară.

21, 22 Peștera Tecuri. Argila de pe podea sau de pe pereți a constituit originea nucleelor de la care au crescut asemenea ace (pe podea sau pereți). Se pare că stabilitatea condițiilor de microclimat din timpul creșterii lor a fost importantă. La fel ca și în cazul altor formațiuni subterane, acele rupte și aduse la exterior își pierd strălucirea; mai mult, aerul de la suprafață le produce microcavități (prin coroziune) care cu timpul se amplifică.

foto: septembrie 2006 (sus) și Ică Giurgiu, Dan Grădinaru, jos (CSER)

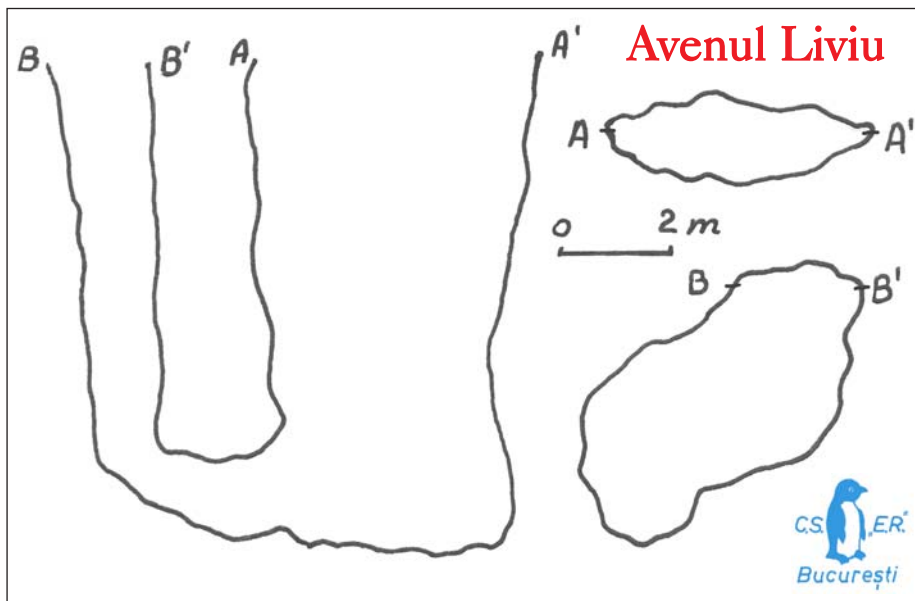

23, 24 Peștera Tecuri. Un model foarte rar de formațiune în peșterile din România: placa desprinsă din tavan a lăsat la vedere creșterea marilor cristale; se pare că avem cazul unui disc care s-a rupt sub propria greutate. Nici încercările de desprindere cu barosul a unor bucăți intacte din ea, nici tăierea cristalelor nu s-au succedat cu succes pentru vandalizatori; la fel cum dacă scurgem petrol în râuri dispar peștii, așa și aici, natura se apară prin autodistrugerea frumuseților.

25 Peștera Tecuri, aspect caracteristic actualei ei porțiuni nordice. O galerie inițial integral inundată de apă (aspectul tavanului și pereților ne dezvăluie asta), a continuat să evolueze prin curgerea lichidului cu nivel liber (nivelul de eroziune pe care stă în picioare colegul din dreapta pozei susține afirmația). Apoi apele au părăsit galeria, aluviuni solide nu au prea fost și a început umplerea și pe alocuri blocarea parțială sau totală a secțiunii galeriei cu baraje de formațiuni.

nivelare totală posibil de realizat în jur de 350 metri. Apele apar sub peretele de la Șipot (punctele 13-15 pe harta 6), acolo unde alte peșteri au fost și ele lungite de la o explorare la alta, având ca "motor" la organizarea cercetărilor Clubul "Emil Racoviță" București.

Suntem așadar în situația că discutând despre Peștera Tecuri, cunoaștem rețeaua căreia îi aparține, știm capetele de sus și de jos ale rețelei dar ne aflăm încă departe de a fi parcurs toate galeriile din munte. Ne face plăcere să precizăm că eforturile noastre au fost susținute și de Cluburile de speologie Politehnica Cluj-Napoca, Piatra Roșie Petrosani, Proteul Hunedoara, Hidrocarst Vulcan, "Emilian Cristea" Alba Iulia și nu în ultimul rând de Grupul de Explorări Speologice și Subacvatice din București.

Acces

Peștera Tecuri se află la vest de Poiana Bojița (loc minunat în toate cele patru anotimpuri, unde de abia se mai ține în picioare o cabană forestieră, cu

27 Perioada de iarnă este favorabilă de multe ori explorărilor în subteran: debitele sunt atunci substanțial mai mici decât vara sau toamna. Uneori însă am avut de înfruntat la ieșirea din peșteri zăpezi de 1 metru, căzute în doar câteva ore (pline de urme de animale, așa putând să-ți dai seama cât de populată este de fapt pădurea) sau cețuri lăptoase, prin care pierderea puținelor repere rămăse te păștea la fiecare pas.

foto: Ică Giurgiu (CSER)

sus intră în nota obișnuită de evoluție a unui perimetru dezvoltat pe calcare. Dar, ceea ce zona are sigur extraordinar - în afară de densitatea de peșteri sau de potențiale galerii - este diversitatea de formațiuni subterane, amploarea unora dintre ele și modul cum s-au succedat în vremuri.

Acum, principalele puncte de pierdere (1-12, unele permanent active, altele doar temporar) alimentează un complex de galerii subterane cu potențial de mulți kilometri la dezvoltare și cu o de-

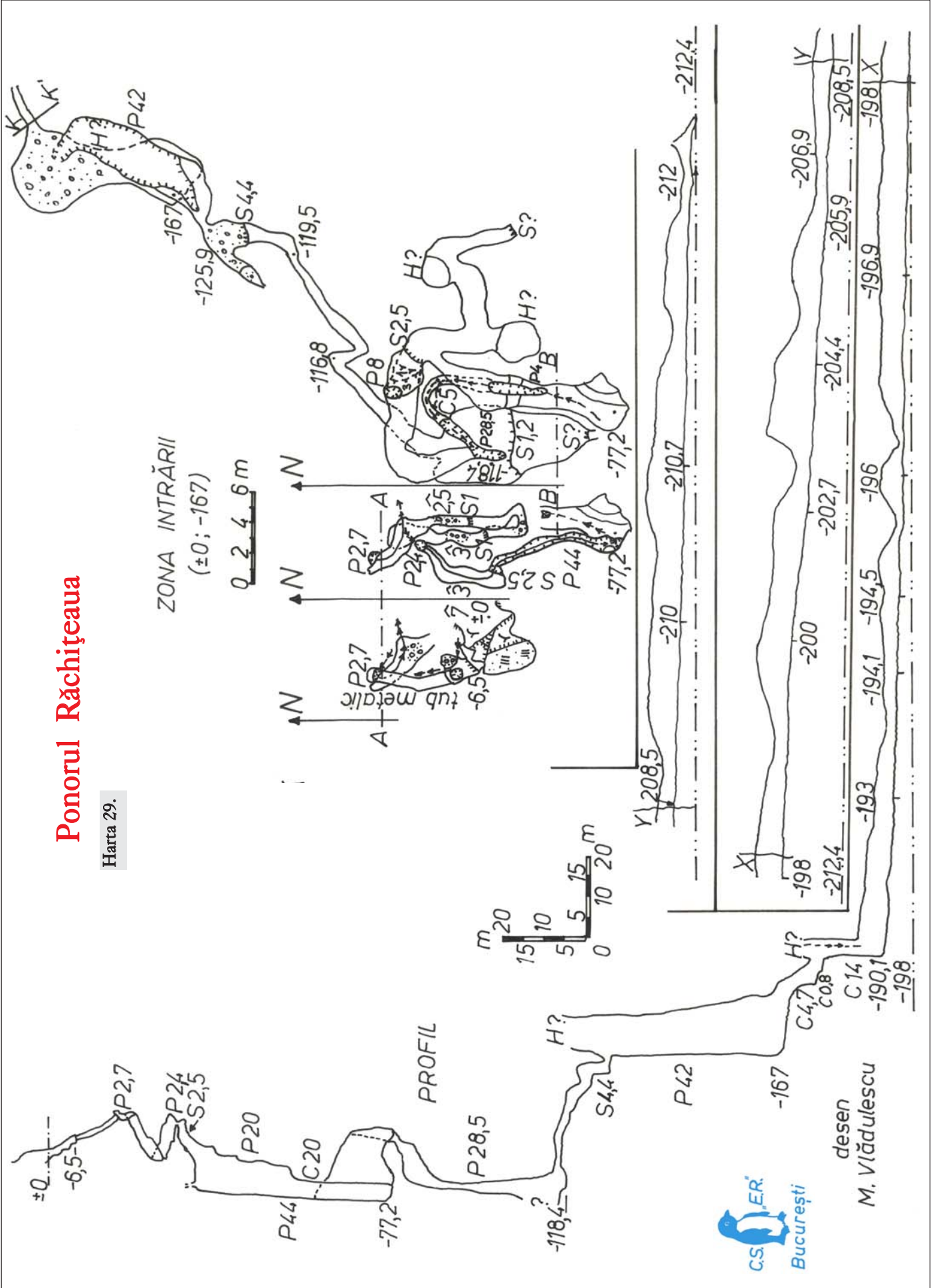

28 Peretele Ponorului Răchițeaua, în totalitate surplombat, la baza căruia începe o peșteră pe care Clubul "Emil Racoviță" București a explorat-o până acum pe 1312 metri dezvoltare și 219,4 (-212,4/ +7) metri denivelare; pârâul din dreapta imaginii vine dinspre nord, din direcția depresunii în care se află Ponorul de la Tăul fără fund. Cavitata începe aproape vertical pe primii 190 de metri denivelare - cam cât 6 blocuri cu 10 etaje puse unul peste altul! - vezi hărțile 29 și 30. Structura de bușteni a servit în timpul mai multor acțiuni de decolmatare.

Ponorul Răchițeaua

Harta 29.

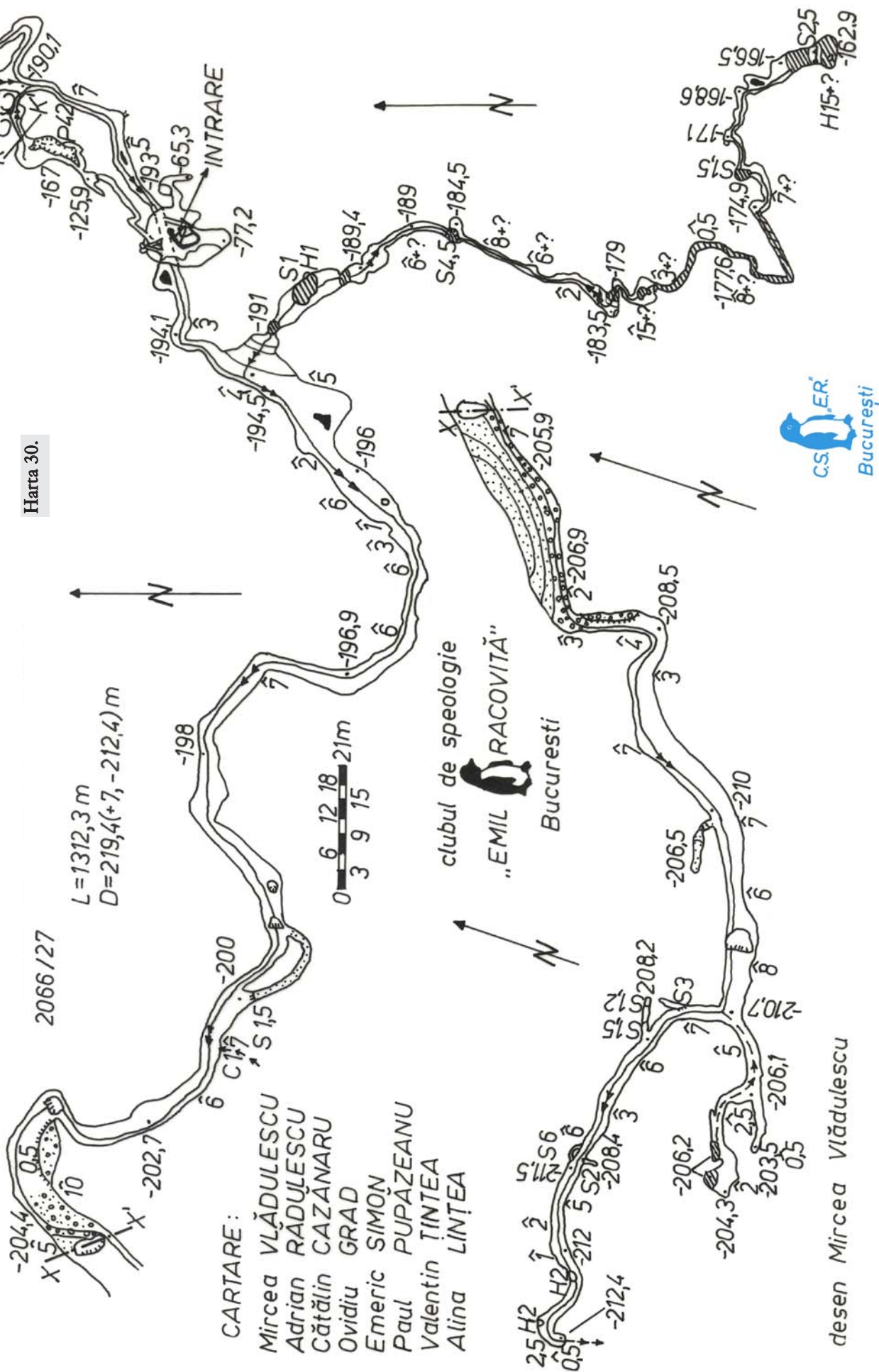

C.S. E.R.
București

desen
M. Vlădulescu

Ponorul Răchițeana

Harta 30.

31, 32 După îndelungi, ample și oboseitoare eforturi de îndepărtare a dopului de aluviuni care tot astupa intrarea în Peștera din Ponorul Răchiștea (în stânga o secvență cu Viorel Lascu, Ovidiu Grad și Vladimir Platagea) soluția a fost găsită de echipa Clubului Pietra Roșie din Petroșani: un puț săpat, armat și echipat ca în mină, prin care s-a montat un sistem de tuburi metalice. Prin interiorul acestor tuburi s-a pătruns pentru cartarea cavității.

foto: Ică Giurgiu (CSER)

restieră). Niciodată în acest perimetru nu trebuie să lăsați bagajele nepăzite. Dacă parcurgem cu rucsac drumul de apropiere avem nevoie de 5-7 ore din Crivadia până în Poiana Bojița; există câteva scurtături importante dar ele nu pot fi descoperite decât în prezența unui cunoscător al locurilor sau după parcurgerea repetată a acestui traseu. Un "amănunt": evitați să cereți găzduire la localnicii din Merișor.

Din Poiana Bojița, din dreptul cabanei forestiere, un drum de tractor se îndreaptă spre vest și apoi sud (este notat cu 17 pe harta 5), către Vf. Pleșa; după câteva sute de metri de la cabana forestieră el se ramifică: la stânga mergem către sud (pe terasamentul fostei linii forestiere), iar la dreapta, în coborâre, spre

uși și geamuri în paragină) (zona Preluci și cabana forestieră de pe harta 5). Din poiană putem descoperi în imediata apropiere aspecte spectaculoase ale reliefului carstic, ne putem lăsa spre localitățile de la baza masivului (Petros, Crivadia, Merișor, Bănița, vezi harta 5) - cale de 3-4 ceasuri, sau putem urca spre creasta principală a masivului - având perspective largi, de multe ori, către Munții Retezat, Parâng și Vâlcan.

Pentru a ajunge în Poiana Bojița calea ce ni se pare mai directă începe din localitatea Crivadia (haltă CFR pe linia Petroșani-Subcetate; DN 67C Petroșani-Hațeg, vezi harta 5). Din micul sat începe să urce un drum forestier, încă bine păstrat (accesibil acum doar autoturismelor de teren), care ajunge tocmai în zona Poiana. După ce trece de partea amonte a Cheilor Munceilor - Jgheabului (vezi harta 5 și revista *Invitație în Carpați*, numărul 70, paginile 36-49), el va lăsa spre dreapta, în sensul de mers, mai multe ramificații (nefigurată pe harta 5) și spre final va ieși lângă cabana forestieră Bojița, loc bun de pus corturile, cu izvor în apropiere (acoperit cu capac de fier; aflat la sud de cabană, pe stânga poienii cum mergi către sud, lângă fostul terasament de cale ferată fo-

33 Pădurea de brad din zona Peșterii Răchiștea este plină cu ciuperci spectaculoase la vedere.

35 Depresiunea carstică de la Tăul fără fund are la cota minimă intrarea într-o peșteră (cu portal mare) a cărei explorare se dorește a duce la o cotă negativă cât mai mare.

foto: Ică Giurgiu, Adrian Mihalce, Eliza Anghel (CSER)

36 Sub portalul Peșterii din Ponorul de la Tăul fără fund o galerie încă inaccesibilă unui adult permite accesul la un spațiu de dimensiuni importante.

foto: Ică Giurgiu, Alina Lințea (CSER)

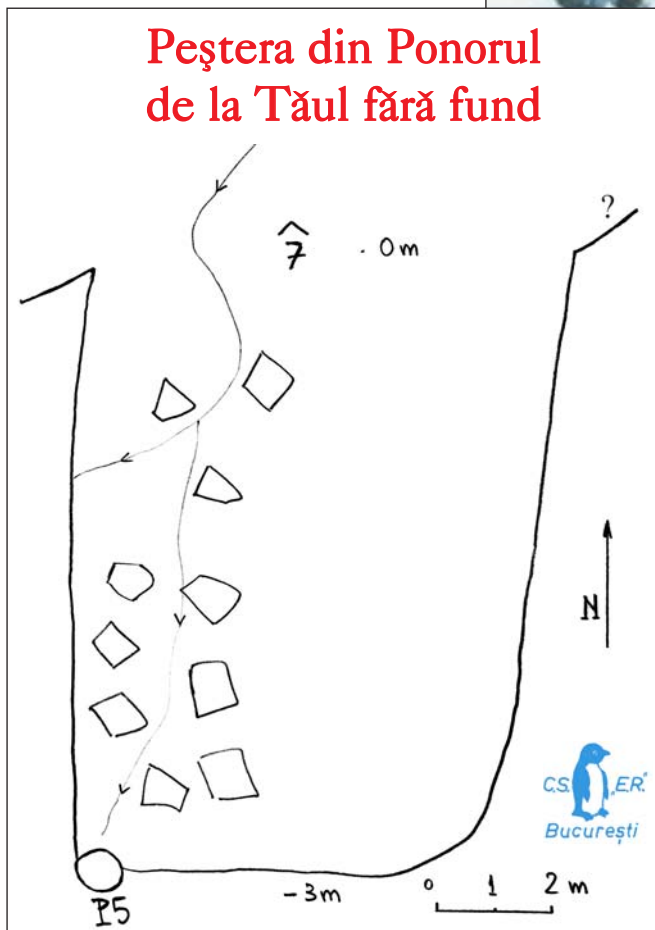
buza versantului calcaros al Streiului. Aproape de capătul acestei din urmă ramificații, cu circa 80 de metri înainte de capătul drumului (și înainte de ramificația drumului care se îndreaptă către nord, vezi harta 6), se urcă în dreapta circa 10 metri diferență de nivel de la drum până la intrarea Peșterii Tecuri. Scara de lemn care a fost mulți ani pe puțul de intrare al peșterii a fost demontată, așa că pentru coborâre avem nevoie de 15 metri de scară speologică.

Perspective de explorare

Zona are potențial speologic deosebit (pe lângă cei aproximativ 4 kilometri lungime și circa 400 metri denivelare știuți acum sunt mulți kilometri

Peștera din Ponorul de la Tăul fără fund

lungime de descoperit, multe sute de metri de denivelare de parcurs în premieră), unde ar putea lucra zilnic, simultan, în puncte diferite, până la 15 echipe de exploratori! Perioadele favorabile de tabără și lucru sunt deocamdată (din cauza posibilităților de adăpost și refacere după ture) cele fără precipitații lichide sau solide abundente.

Harta 6 ne arată organizarea hidrologică actuală a zonei; nu este însă exclus, deși probabilitatea pare mică, ca între cele două sisteme hidrografice subterane (Poiana la nord și Bojița la sud) să se poată face conexiuni.

Intenția noastră este ca după acest prim articol de prezentare a zonei să re-

38 La 1100 metri altitudine, Valea Bojița (aici în aval de Ponorul Ponorici, vezi harta 6) are peste fostul talveg o pătură de aluviuni groasă de mai mulți metri, sub care se ascund posibilități de pătrundere în peșteri încă neexplorate.

venim cu alte informații speologice și cu fotografii semnificative.

Avenul Liviu

1030 metri altitudine (harta 26). 9 metri adâncime. Cartare, Ică Giurgiu. Aparent colmatat, fără continuare.

Din Poiana Bojița, din dreptul cabanei forestiere, un drum de tractor se îndreaptă spre vest și apoi sud (este notat cu 17 pe harta 5), către Vf. Pleșa; după câteva sute de metri de la cabana forestieră el se ramifică: la stânga mergem către sud (pe terasamentul fostei linii forestiere), iar la dreapta, în coborâre, spre buza versantului calcaros al Streiului (și Peștera Tecuri).

Când intrăm pe ramificația de drum care duce către Peștera Tecuri, suntem atenți în special la peisajul carstic de pe stânga drumului. În curând apar deschiderile Avenului Liviu, situate la câțiva metri de drumul forestier. Este aspectul caracteristic de puț întâlnit în zona Bojița, acolo unde și alte asemenea denivelări apar printre lapiezurile din pădure. De obicei nu este nevoie de echipament pentru a atinge cota minimă și pentru a reveni la exterior.

Peștera din Ponorul de la Tăul fără fund

De la Peștera Răchițeaua urcăm pe malul stâng geografic al pâ râului care vi-

39 Intrarea cea mai mare a Peșterii din Valea Clenții (vezi și harta 6), o cavitate în care s-au făcut primele explorări din România cu platformă de escaladă. Catargul de escaladă a fost și el folosit și peștera ponor a ajuns la 1778,5 metri dezvoltare, 115 (-104,5/ +10,5) metri denivelare.

foto: Ică Giurgiu, Ducu Gheorghiescu (CSER)

ne în Ponorul Răchițeaua (vezi harta 6), până pe culmea platou care delimitează la nord bazinul de recepție al Ponorului Răchițeaua. Trecem spre nord această culme și după câteva sute de metri începe coborârea în depresiunea carstică închisă de la Tăul fără fund (imaginile 35, 36).

Tăul fără fund este/ era în accepțiunea localnicilor micul lac (1 metru diametru, 0,5 metri adâncime) situat pe culmea din dreapta personajului în roșu din imaginea 35, chiar pe malul văii care se pierde prin gura peșterii. Atenție, față de imaginea 35, realizată după tăierea pădurii și replantare, acum zona este acoperită de o perie deasă și înaltă de arbori.

Peștera de la Tăul fără fund debutează cu o intrare spectaculoasă (harta 37). Denivelare -8 metri, dezvoltare totală 16 metri. Descoperită în aprilie 1977, de Ică Giurgiu și Dan Nanu. Cartată de Ică Giurgiu. Prăbușirile din tavan nu permit deocamdată depășirea cotei -8. În zona intrării am figurat pe harta un semn de întrebare (vezi locul unde este personajul din imaginea 36), acolo un început de galerie strâmtă și joasă nu permite decât accesul unui copil. Unul din băieții lui Puiu Vențel (Clubul Piatra Roșie Petroșani) a străbătut cei câțiva metri care permit accesul într-o galerie/ sală de dimensiuni convenabile. Împreună cu Paul Pupăzeanu și Alina Lințea am încercat, ajutați de un baros de 7 kilograme și de un spiț, să mușcăm din pereții galeriei de acces; ne-am lovit de duritatea deosebită a rocii din acest loc și de temperatura cu mult sub zero grade. Nici acidul concentrat pe care l-am avut cu noi (pentru testare) nu a părut să afecteze vizibil roca de calcar. O bormașină cu acumulatori merită transportată până la Tăul fără fund, perspectiva unei noi intrări în rețeaua Poiana - Bojița - Șipot este extrem de tentantă.

Peștera din Ponorul Poiana 1

Istoricul explorărilor

3 mai 1985. Ică Giurgiu (Clubul de speologie "Emil Racoviță" București), Tic Mihuț și Feri Fülöp (Clubul Piatra Roșie Petroșani) decolmatează intrarea repara-tă de Ică Giurgiu la baza peretelui din ima-

40 Secvență de explorare în Peștera din Valea Clenji (vezi harta 6), acolo unde galerii relativ strânte se desfășoară pe zeci de metri denivelare.

foto: Ică Giurgiu, Gabriel Silvășanu, Radu Iancu (CSER)

ginile 42-44 (vezi și imaginea 45), apoi parcurg galeria până la prima săritoare importantă (7 metri, harta 46, imaginea 42).

În aceeași zi, cei trei, însoțiți de Costel Amariei (Piatra Roșie Petroșani), după ce aduc scărițele speologice și celelalte piese de echipament necesar, explorează peștera până la cotele +13 și -24 metri. La cota -24 metri, acolo unde erau urme clare că debitele importante dispar pe acolo, se începe decolmatarea.

4 mai 1985. Costel Amariei și Miși Hogman (Piatra Roșie Petroșani) continuă decolmatarea la cota -24.

18-19 mai 1985. Ică Giurgiu, Costel Roman (CSER București), Tic Mihuț (Piatra Roșie Petroșani) cartează peștera (busolă, ruletă, clinometru): rezultă 124 metri lungime totală. Împreună cu Romulis Vențel și Costel Amariei (Piatra Roșie Petroșani) se continuă decolmatarea la cotele -24 și -22 (pe diacloza care duce către sud-est și în jos).

1 iunie 1985. Ică Giurgiu (CSER București), Miși Hogman și alte patru persoane de la PR Petroșani se întâlnesc la peștera pentru a continua decolma-

țarea. Numai că petroșenenii nu aduc scările lăsate la ei de colegii din București (!) așa că tura se transformă într-una de prospecțiuni la exterior.

15 iunie 1985. Ică Giurgiu (CSER București), Adi Buțurcă și Zoli Kristo (PR Petroșani) continuă să decolmateze la cota -24. Chiar în momentul când se intercepta direcția unui fir de apă, pe la cota -26, vine de la exterior viitura! Puțul de 8,7 metri se transformă într-o cascadă violentă, pe care vin, din când în când, inclusiv pietre împinse de apă. Pasajul tocmai lărgit către cota -26, prin scoaterea bolovanilor și pământului, este ocupat acum de un râu important. Apele scad peste vreo 90 de minute și udă (pentru că loc practic adăpostit de apă nu prea era) echipa revine la suprafață. Până acolo constată că apa a venit în peșteră prin culoarul de viitură (vezi harta 46), pe un început de galerie ce nu a fost încă abordat.

22-23 iunie 1985. Ică Giurgiu, Costel și Eva Roman (CSER București) continuă decolmatarea și reajung la cota -26. Se atinge efectiv activul zărit pe 15 iunie 1985; acesta curge contrar sensului de lucru și este impenetrabil.

28 iunie 1985. Puiu Vențel, Adi Buțurcă și alți colegi ai lor (PR Petroșani) continuă lărgirea pasajului de la cota -26. Materialul extras trebuia dus tocmai la cota -23.

30 iunie 1985. Ică Giurgiu (CSER București), Costel Amariei și Ioan Iușan (PR Petroșani) încep un decolmataj în zona cotei +13 (vezi harta 46).

41 Decolmatare în Ponorul de la stâna trăsniță (vezi harta 6) acolo unde șansele de a pătrunde într-o galerie de peșteră nu sunt încă epuizate; trasarea cu fluoresceină arată că apa de aici ajunge în Peștera din Valea Clenjii.

foto: Ică Giurgiu (CSER)

42 La est de Ponoarele Poiana (vezi și hărțile 5, 6), în extrasezonul ciobănesc stâna de la obârșia apelor care se duc de aici înspre ponoare este loc foarte bun pentru tabără.

Ponorul Poiana 1,
punctul J de pe harta 46 ↓

13 iulie 1985. Ică Giurgiu (CSER București), Adi Buțurcă și Zoli (PR Petroșani) continuă decolmatarea la cota +13.

10 august 1985. Ică Giurgiu, Adrian Rădulescu, Giği Chirilo (CSER București) continuă decolmatarea în interior.

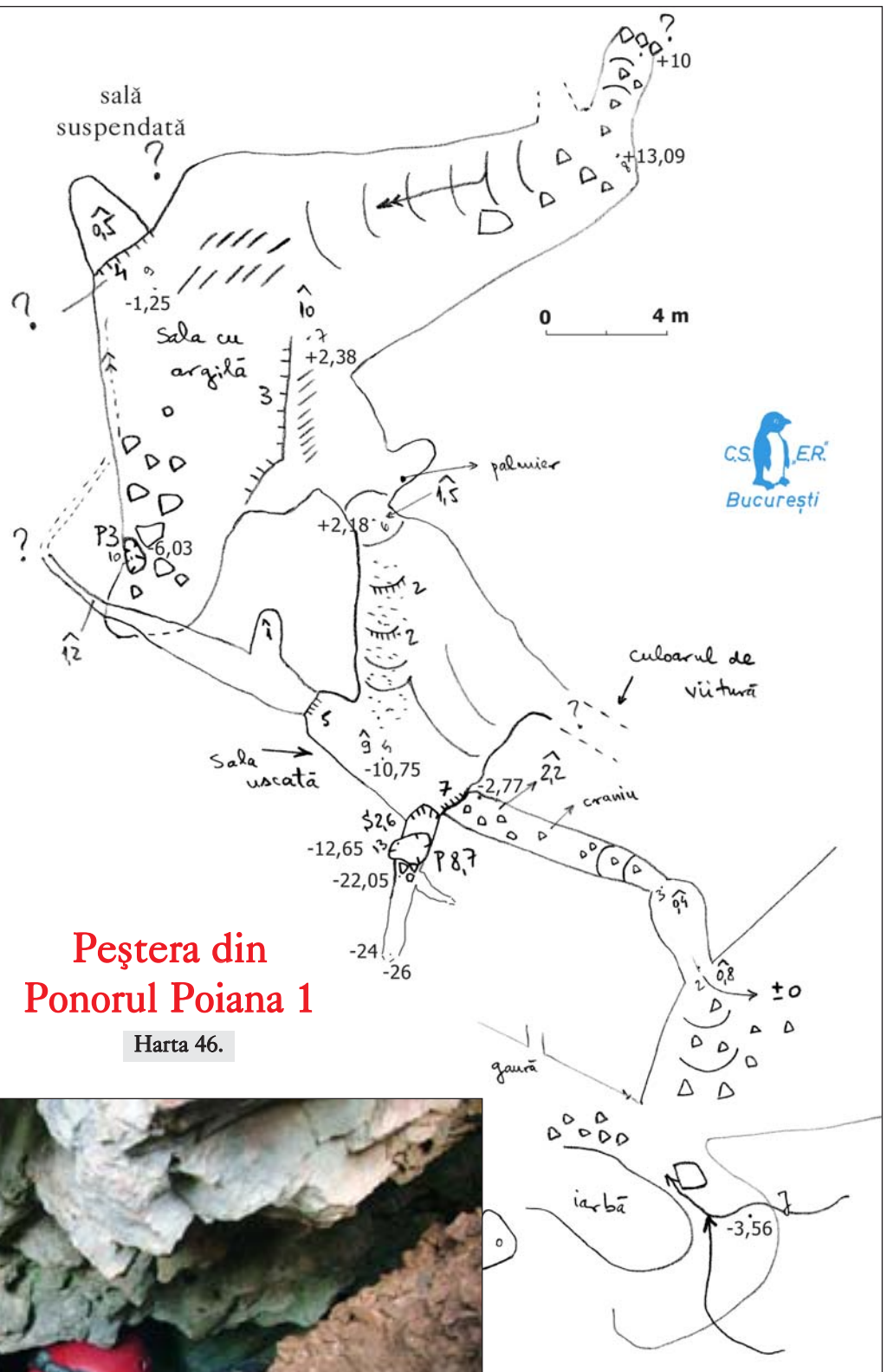
Descrierea peșterii

Cavitatea este rezultatul trecerii spre adâncuri a cursului de suprafață din Ponorul Poiana 1. Galeriiile (de dimensiuni diverse) reflectă curgerea spre subteran fie prin săpare în regim inundat, fie cu nivel liber. Aluviunile sunt prezente în cantitate mare (blocuri, bolovani, material fin, argilă). În zona cotelor de la -22 la -26 ne aflăm deasupra unui aglomerat de mari blocuri, printre care sunt dopuri de material aluvionar de dimensiuni medii și mici; spații impenetrabile deocamdată, de mai mulți metri adâncime, fac încă tentantă această di-

43, 44 Intrarea în Peștera din Ponorul Poiana 1 a devenit accesibilă prin decolmatare. Apele se pierd în subteran la limita dintre calcare și rocile necarstificabile, plonjând puternic în profunzimea terenului (vezi harta 46).

foto, jos (CSER):
Ică Giurgiu

45 Intrarea în Peștera din Ponorul Poiana 1 se astupă de la un sezon la altul din cauza înghețului - dezghețului care fac să alunece pe pantă mici bolovani.

Peștera din Ponorul Poiana 1

Harta 46.

recție de explorare.

Sala suspendată de la nord de cota -1,25 poate fi atinsă prin escaladă cu platforma, pe o verticală de aproximativ 10 metri. Panta dintre cotele -10,75 și +2,18 este acum foarte greu de urcat și se impune fixarea unor asigurări de-a lungul ei.

47 Săritorea de 7 metri din apropierea intrării în Peștera din Ponorul Poiana 1.

Peșterile din Ponorul Poiana 2

În peretele Ponorului Poiana 2 o mică peșteră (imaginile 50, 51, 53) este urma cea mai de sus a unei vechi infiltrații a pârâului spre subteran. Descoperită la 8 aprilie 1978 de Ică Giurgiu, Vasile Stroe, Eva Ceară. Dezvoltare totală 15 metri, denivelare -3,5 metri.

Sub ea (imaginile 51, 53), Ică Giurgiu a inițiat decolmatarea unei alte foste căi de pătrundere a apei către subteran, direcție care s-a dovedit a evolua pe aceeași fisură ca și prima peșteră.

Istorie explorativă. 1 mai 1985; decolmatare efectuată de Ică Giurgiu (CSER București), Romulus Vențel, Feri Fülöp, Telu, Rodica (Piatra Roșie Petroșani). 3 mai 1985; decolmatare cu Ică Giurgiu (CSER București), Tic Mihut, Feri Fülöp (PR Petroșani).

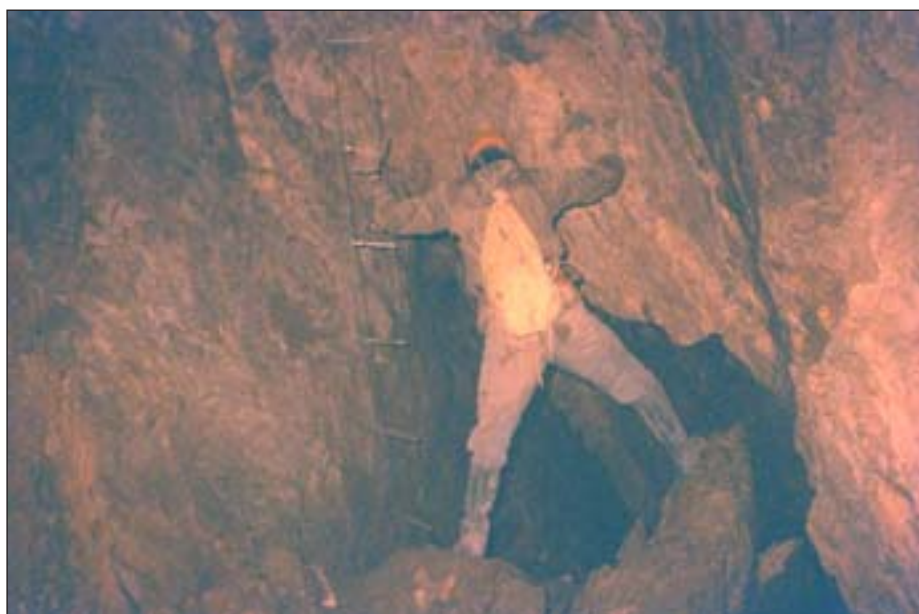
Prezența și disponerea în spațiu a primelor două peșteri a determinat, în tura din septembrie 2006, abordarea unei căi și mai joase de fostă circulație a apei spre subteran (imaginea 51), cale ce ne duce iar până sub peretele frontal al ponorului. Din lipsă de timp lucrările au fost întrerupte. Posibilitatea găsirii unei intrări similare cu cea a Peșterii din Ponorul Poiana 1 continuă să existe.

Peștera din Ponorul Teiul Lung

1210 metri altitudine. Cursul subteran al Ponorului Teiul Lung începe cu Peștera Teiul Lung (hartă 57), cavitate parcursă până în prezent pe doar 61 metri lungime totală. Gura peșterii și peștera se colmatează și se decolmatează la intervale neregulate, din cauza debitului solid important transportat aici de apele Ponorului Teiul Lung.

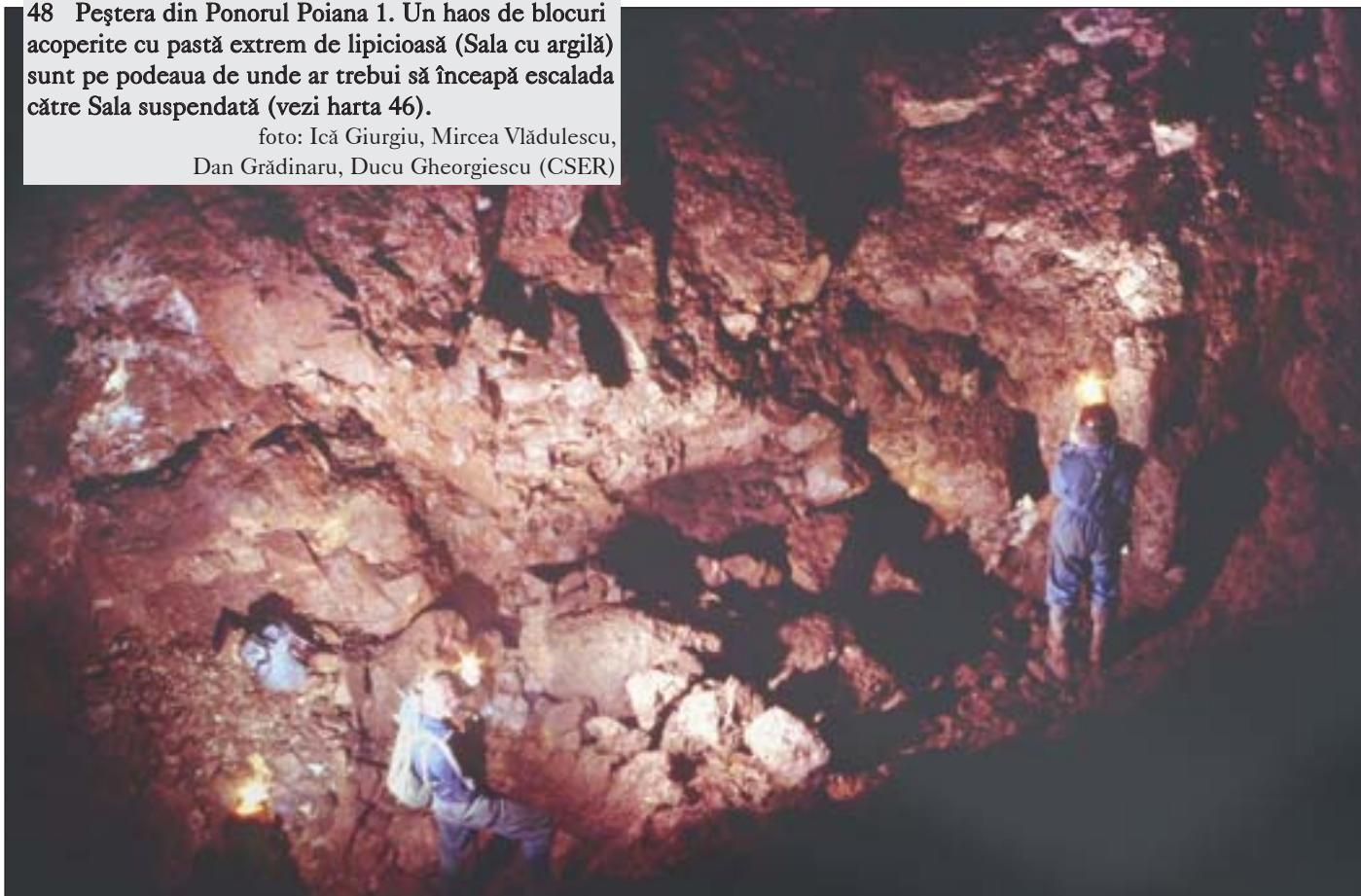
48 Peștera din Ponorul Poiana 1. La baza săritorii de 7 metri din imaginea 47 urmează o treaptă de 2,6 metri, apoi puțul de 8,7 metri (vezi harta 46).

foto: Ică Giurgiu (CSER)

48 Peștera din Ponorul Poiana 1. Un haos de blocuri acoperite cu pastă extrem de lipicioasă (Sala cu argilă) sunt pe podeaua de unde ar trebui să înceapă escalada către Sala suspendată (vezi harta 46).

foto: Ică Giurgiu, Mircea Vlădulescu,
Dan Grădinaru, Ducu Gheorgiescu (CSER)

50 Peste pragul calcaros din imagine (aflat la limita cu rocile impermeabile, care se găsesc spre jumătatea din dreapta a pozei), acoperit parțial cu ienuperi, au trecut odată apele care mergeau către Valea Streiului. Acum ele se pierd în Ponoarele Poiana, plonjând repede în adâncime (vezi și harta 6).

51, 53 Ponorul Poiana 2. Întâi a fost descoperită Peștera 1, apoi s-a decolmatat Peștera 2, de fapt continuarea morfologică a cavității superioare.

În septembrie 2006 s-a început săpătura la un nivel și mai coborât, o altă intrare în munte profilându-se acum mai aproape de nivelul apei din ponor (nepotabilă, din cauza deversărilor de la stâna din amonte).

foto jos (CSER):
Ică Giurgiu

Ponorul Teiul 2

Poteca dintre Ponoarele Poiana (vezi harta 6) și Ponorul Teiul Lung întâi urcă până pe o culme platou cu aspecte carstice evidente, apoi, de acolo se lasă către Teiul Lung. Pe 4 mai 1985,

55 Ponoarele Poiana. La est de pierderile de apă de la baza treptei calcaroase (vezi și imaginile 42 și 50), mii de "mușuroaie" stau peste rocile impermeabile. Aceste ridicături de pământ, acoperite de vegetație, se numesc marghile. Ele sunt de fapt forme de microrelief periglaciuar, adică urme de la marginea ghețarilor. Teribilă informație pentru vechimea peșterilor din zonă!

foto: Ică Giurgiu (CSER)

Ică Giurgiu (Clubul de speologie "Emil Racoviță" București) și Tic Mihuț (Clubul Piatra Roșie Petroșani) au descoperit pe această culme platou, prin decolmatare, într-o treaptă antitetică evidentă (aflată la aproximativ 500 de metri de Ponorul Teiul Lung), spre sud față de direcția potecii, Ponorul Teiul 2: dezvoltare 9 metri, denivelare 3 (-2/ +1) metri. O altă decolmatare este interesant

să fie efectuată în imediata apropiere a acestuia, la locul numit de noi Ponorul Teiul 3.

Bibliografie

Ică Giurgiu - **Peștera din Valea Clenji** - revista Munții Carpați, nr. 18, 1999, București

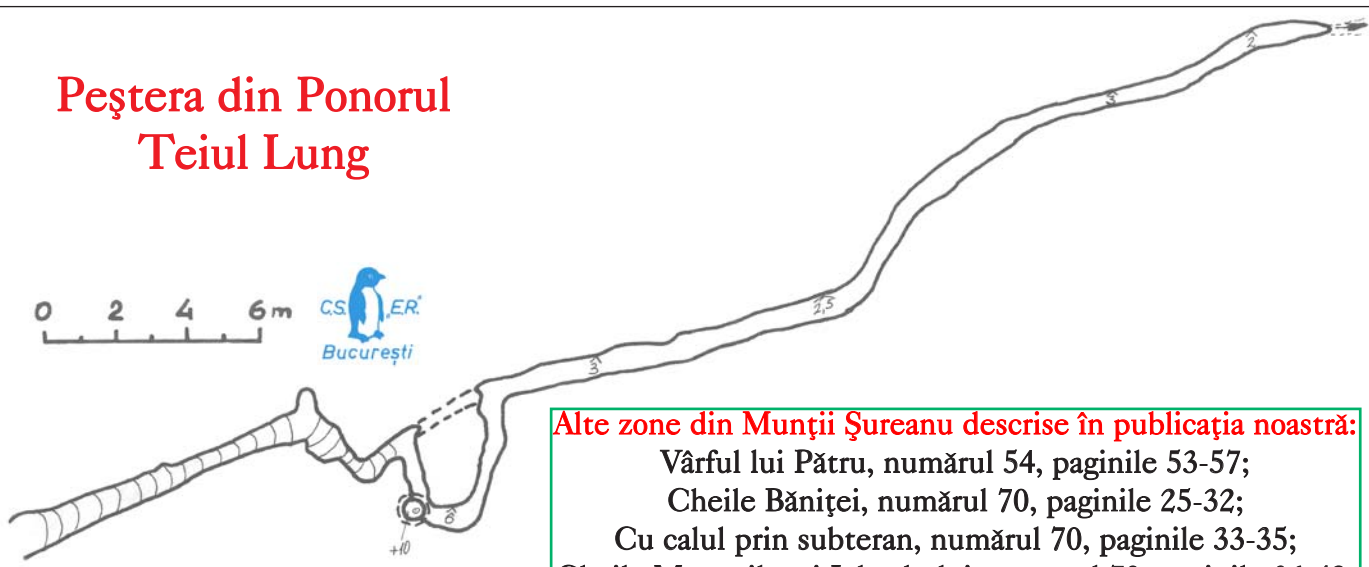
Valer Trufaș, Horia Mitrofan, Ică

Giurgiu - **Fenomene endocarstice din zona Tecuri - Șomârdale** - Buletinul Clubului de speologie "Emil Racoviță" București, nr. 3, 1974

Mircea Vlădulescu, Ică Giurgiu - **Ponorul Răchițeaua** - Cercetări speologice, volumul 2, 1994, paginile 17-22, București, Ministerul Tineretului și Sportului, Clubul Național de Turism pentru Tineret

Peștera din Ponorul Teiul Lung

0 2 4 6 m

Alte zone din Munții Șureanu descrise în publicația noastră:

Vârful lui Pătru, numărul 54, paginile 53-57;

Cheile Băniței, numărul 70, paginile 25-32;

Cu calul prin subteran, numărul 70, paginile 33-35;

Cheile Muncelilor și Jgheabului, numărul 70, paginile 36-49.

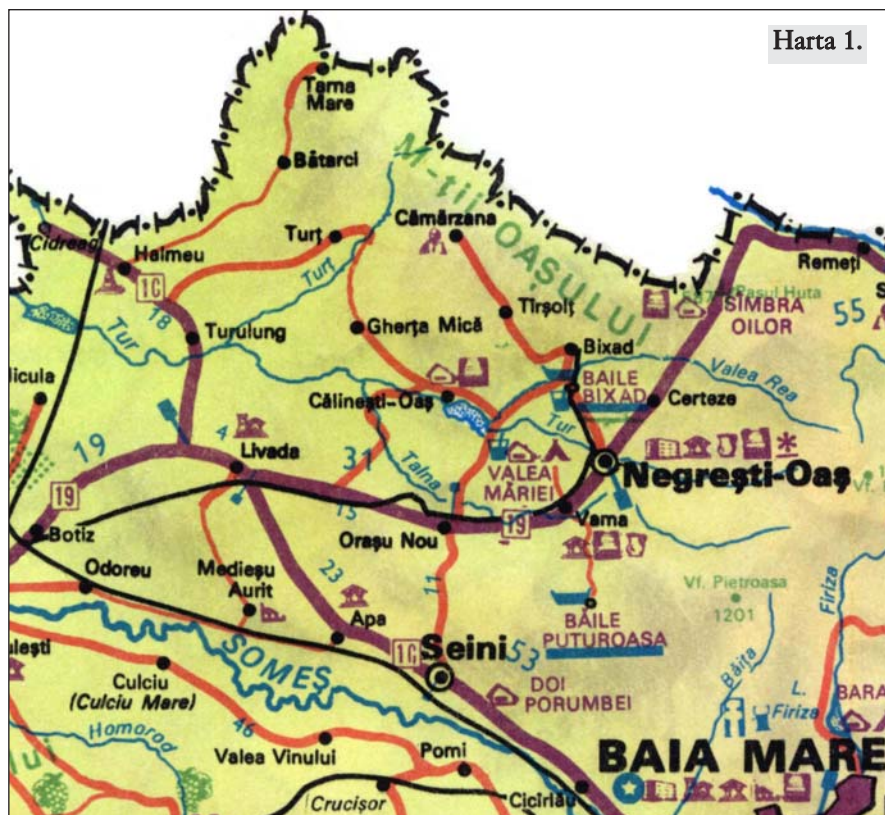
Cetatea lui Tămaș

text și fotografii:
Petru Lucian GOJA
 (Baia Mare)

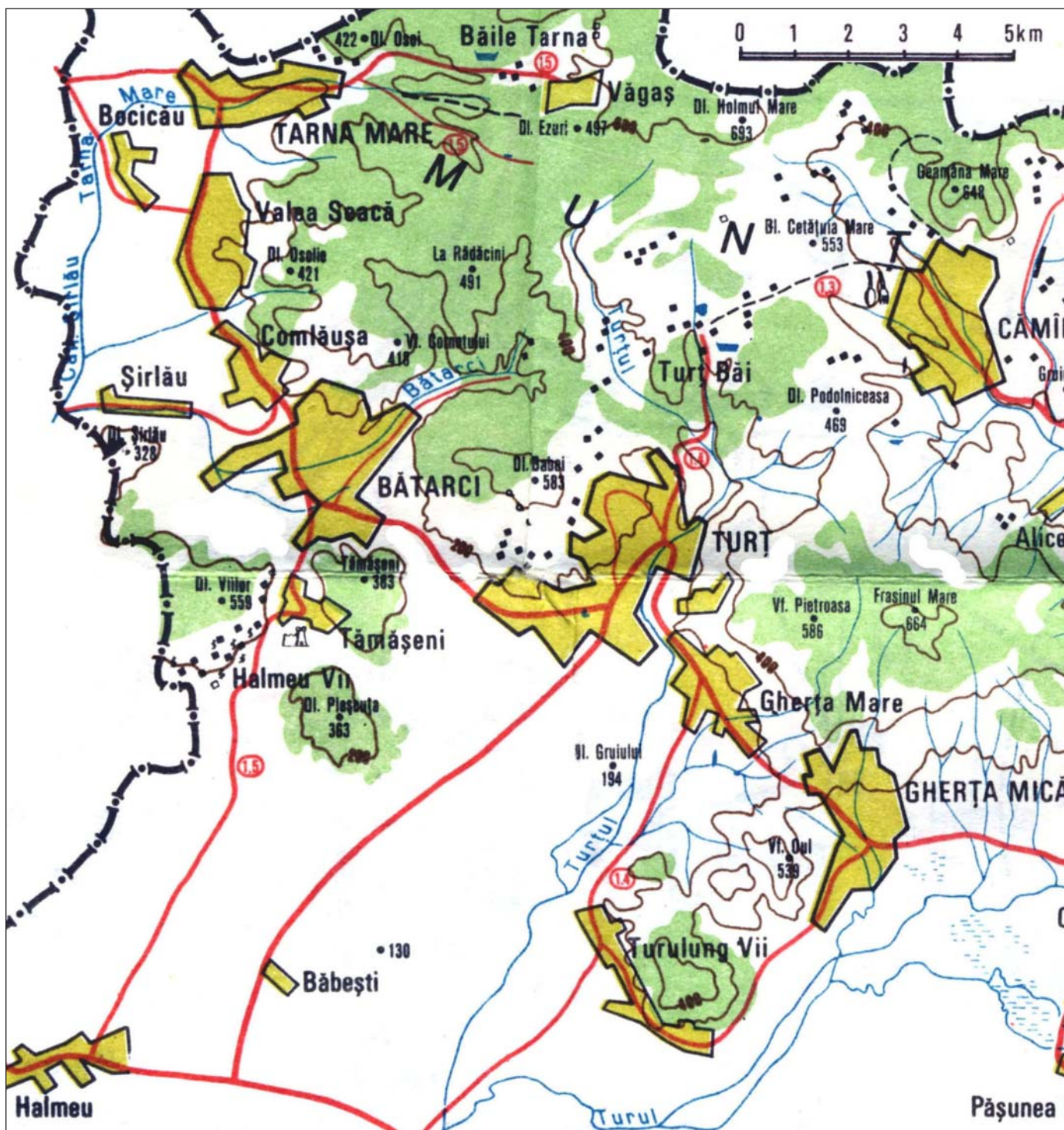
23 decembrie 2006, cu Mihai Gheție, Mitică Iștvan, Ionică Pop. Iarnă cu lipsa albei hlamide de nea.

Solstițiu, abia trecuse cea mai lungă noapte. La ora 7 pornim spre Seini - Livada - Halmeu (vezi hărțile 1 și 2), având drept prim obiectiv medievala cetate de la Tămășeni. Zorii se iviră timizi pe la Turulung (vezi harta 1, extras din *Romania, tourist map*, Ministerul Turismului, 1989), lăsând vederii parcele rectangulare meticuloase cultivate cu căpșuni, frunzele acestora fiind acum verzi însângerate de brumele toamnei. Aparentă amortire a comunităților, neguri învăluitoare treptat pogorânde și măguri vulcanice împădurite.

Cotim la dreapta din Halmeu, spre Halmeu Vii (vezi harta 2, extras din Ion Mac, Budai Csaba - *Munții Oaș Gutâi Țibleș* - Editura Abeona, București, 1992). Depășim prin dreapta o pădure tânără de șes, lăsăm la stânga bătrânele și celebrele vii altoi, suind spre Tămășeni, cu Măgura Pleșcuței la dreapta și privirile subjugate de tradiționalele gospodării oșenești ale fostului comitat

3 Hrib de pin.

Harta 2.

Ugocea în care, pe la 1901, avusese loc cea din urmă colonizare cu etnici nemți, majoritatea părăsind aceste meleaguri la finele celui de-al doilea război mondial.

Ajungem în centrul satului Tămășeni, atestat documentar la 1300 și oprim pentru a întreba un localnic pe care din cele trei măguri din dreapta satului - împădurite preponderent cu stejar - se află vestigiile cetății. Ne-o indică pe cea nord-vestică, de la limita cu satul Bărtaci, la câteva sute de metri în

dreapta șoselei ce continuă spre Comlăușa - Tarna Mare. Colegii mei întreabă de vin, fiindcă ar dori să-și ia pentru sărbători ceva autentic, de calitate. Li se spune că unica șansă ar fi la parohie deoarece anul 2006 a fost sub aspect viticol unul prost.

E ora 8,45 dar parcă nu s-a luminat deplin de ziua. Pornim mai departe, oprind în fața unei horincii de vânzare. Într-o groapă rectangulară, excavată, s-au adunat mii de litri de borhot fiert de

4 Varhegy, dealul cetății lui Tămaș, vest.

prune, împuțit. Horincia e pustie. Deasupra ei se află o altă groapă, cu aspect de tău alimentat dintr-un pârâiaș ce asigură apa tehnologic necesară. La stânga e o gospodărie, deasupra ei livezi de pruni. Un șleau de căruțe suie printre înguste holde spre măgura ascuțită Varhegy (imaginea 4), la poale cu o lizieră densă de salcâmi, mai sus fiind un tânăr gorunet și stejeriș spontan, intercalat spre vest sud-vest cu pini roșii plantați prin 1965-1970, prost adaptați, în curs de extragere.

Bolovani andezitici rotunjiți, desprinși din versant, pe alocuri fiind alineați de către proprietari la marginea tarlalelor modeste. Căutăm o potecă spre vârf. Nu găsim decât traiecte pe care se tractaseră buștenii pentru foc. Suim pe trei variante. Dacă în livadă și printre holde admiraserăm întârziate inflorescențe sprintăre de *Ranunculus acer* și rapiță sălbatică, acum, în frunzișul gros, descopăr trei exemplare de ciuperci catifelat maronii, specifice pădurilor de conifere (imaginea 3), aparținând familiei *Boletus*. Incredibil, e totuși 23 decembrie și Țara Oașului nu e mediteraneană! Mai apoi dăm peste colonii de bureți bej pal iar Mitică Iștvan descoperă câteva exemplare fragede de *Lepista nuda*, roz-violete. Ce iarnă!

Suim versantul bolovănos acaparat de tufe de mur și zmeur, orientându-ne spre culmea ce urcă de la sud spre nord. Aproape de vârf apar andeziturile cuarțifere de Colnic (intruzive), catifelate de mușchi și colonii de licheni, cu frecvente fisurări verticale. E ora 9,15 când ajungem lângă vestigiile cetății (imaginea 5) ridicată de nobilul Tămaș prin secolele XIII-XV, chiar pe vârful măgurii (315 metri altitudine conform GPS).

Un șanț de apărare se conturează de la sud spre est și nord, latura vestică, natural accidentat bolovănoasă necesitând o similară protecție contra invaziilor. Măsurăm circa 60 de pași, determinând astfel lungimea fostei cetăți (adică

vreo 45-50 m). Nu remarcăm fragmente de zid ori fundații; doar în șanțul estic observăm o grămadă de piatră spartă, posibil desprinsă dintr-un zid ruinat peste secole. Un șanț arheologic se află în extremitatea sudică a cetății. Un altul, orientat est-vest, se poate vedea în treimea nordică a cetății.

Versantul nord-vestic și piciorul nordic sunt marcate de uriași bolovani andezitici placați cu mușchi, la un moment dat aceștia fiind înșirați într-o veritabilă custură descinzând spre Bărtaci. Negurile ce suie spre vârf și gorunetul ne frustrează de splendida panoramare către Bărtaci și, mai departe, spre Comlăușa și meleagurile ucraineene de dincolo de Valea Tarnei. Ceața e din ce în ce mai umedă și rece, motiv pentru care coborâm pe piciorul sudic apoi pe ver-

5 La cetatea lui Tămaș.

6 Casă oșenească din Bătarci/ Bărtaci.

santul sud-vestic, dând de o potecă bătuță care ne scoate la lizieră iar de aici urmăm drumul de căruțe pe care suiserăm și ne imbarcăm pornind spre Turț (vezi harta 2), oprind adesea pentru a fotografia pitoreștile case tradiționale cu prispe înguste, susținute de stâlpi de stejar frumos sculptați și pereții spoiți în ultramarin (imaginea 6) sau verde, cu motiv floral suprapus, mult mai frecvente aici decât în prosperul și ultra înouitul Oaș din zona Turț - Călinești - Bixad - Negrești Oaș - Certeze.

După un scurt popas în Turț continuăm spre Gherța Mare. Depășim prin dreapta uriașa carieră de andezituri și dacite Turț, intrând în Gherța Mare iar acolo unde apare intersecția spre Turulung, după ce am trecut peste un pârâu (Vâlcea, conform localnicilor), cotim pe ulița satului la stânga, oprind în fața bisericii ortodoxe ridicată la 1893, im-

7 Lapiezuri andezitice (o raritate) pe Cetatea Mică; Ionică Pop dă dimensiune cunoscută peisajului.

presionantă prin bogăția și prospețimea coloristică a frescelor cu teme biblice de la intrare. La stânga se observă o răstignire din stejar, cu un Christ de tablă ruginit, ceea ce impresionează însă e simbolistica ancestrală dăltuită-n lemnul crucii.

S-a făcut ora 11,15 când ne luăm rucsacii și suim în amonte pe pârâului cu puține ape, Vâlcea; o bătrână oșancă extrem de amabilă și vioaie ne conduce prin neguri spre Cetățaua Ptietroasă (Cetatea Mică conform hărții topografice), vorbindu-ne de cei patru fii ai săi, aflați prin Italia, abia reîntorși de Crăciun dar rămași în Satu Mare unde și-au luat apartament "ca domnii", alții în Portugalia, Belgia, sora pocăită și de mult emigrată în SUA, indicându-ne livada unora de pruni, via scăpătată a altora, nostalgia locurilor natale, bucuria revenirii pentru a lucra pământul, a culege prunele deși fiind pocăiți nu consumă băuturi alcoolice. O seacă împușcătură ucide vremelnic liniștea.

Depășim două vii sălbătice, ajungem la o livadă tânără și frumos îngrijită de pruni, prin neguri ne apare în față (la est) Cetatea Mică, cu un versant abrupt plin de grohote. Cariera Turț e sub noi, la stânga. Bătrâna-și ia rămas bun, nu înainte de a ne atenționa să nu o luăm la dreapta fiindcă am ajunge pe Mijlocie (Cetatea Mare pe harta topografică, vezi imaginea 8).

Dăm repede de o potecă abruptă pe care s-au tras recent lemne, aceasta traversează liziera de salcâmi. O urmăim, întâlnind o suită de poteci ale turmelor de oi și capre. Gorunetul tânăr face treptat loc tufelor agasante de păducel și porumbele intercalate cu măceș. Pantală se accentuează, motiv pentru care o luăm ascendent stânga, dând repede de poteca ce urmează abruptul picior spre est. La ora 12 suntem ajunși pe Cetatea Mică, marcată de stâncării andezitice rotunjite, cu aspect de lapiezuri pe versantul sud-estic (imaginea 7). Acum se explică de ce gherțanii îi spun Cetățaua Ptietroasă. GPS-ul indică 408 metri altitudine, dar încă nu suntem pe vârful, acesta e puțin mai la sud-est, la circa 60-70 metri distanță, împădurit cu gorunet tânăr. O a doua împușcătură. Mai apoi auzim glasuri și hămăit de câine.

Dezagregarea rocilor vulcanice este

8 De pe Cetatea Mică vedem Cetatea Mare vest.

evidentă, peste tot se remarcă un fel de prundiș zgrunțuros, sur. Sunt hialoandezite (andezite piroxenice), ne spune geologul Mitică Iștvan, roci cu aspect sticlos amorf, necristalizate din pricina rapidei răcirii a lavelor. Tot el ne spune că lapiezurile în andezite (roci dure) sunt extrem de rare (ele apărând de obicei în calcare sau dolomite). Le fotografiem (imaginea 7) scurgându-se precum o uriașă cuvertură de blană de lup; într-un căuș observăm apă colectată.

Căutăm degeaba vestigii antice sau medievale. Ne pun pe gânduri niște terasări ce par a aduce a șanțuri de apărare. Bătrâna oșancă, apoi un pădurar și hăitașul său ne-au spus că pe acest vârful existase o tabără militară germană de radiotelefonie, cu turn de observație, dezafectată după al doilea război mondial. În afara unor borne silvice nu am remarcat nimic deosebit suind pe vârful propriu-zis (415 metri altitudine, atins la ora 12,20). Aici ne-am întâlnit cu tânărul pădurar, hăitașul din Gherța Mare și o ceată de câini, ei fiind autorii împușcăturilor deși susțineau că nu au vânat nimic.

Ne-au privit circumspecți, curioși, întrebându-ne de unde suntem și ce facem pe acolo, mințind că urmăresc hoții de brazi, conducându-ne apoi spre Mijlocie (Cetatea Mare). Mai întâi am coborât spre o frumoasă înșeuare, cu pajiste vastă, parțial acaparată de ferigă uscată, spre sud-sud-vest, depășind cu destulă dificultate o extraordinară suprafață cu păduceli scunzi, obstuanți,

suind apoi spre culmea stejărișului și gorunetului tânăr intercalat cu jugastru și ulm care înlocuiau vechiul gorunet cu exemplare uriașe, dovadă cioatele cu diametre de peste un metru, coclite parcă, câteva exemplare rămânând ca martori în zona sud-estică a Cetății Mari (535 m altitudine), pe care am ajuns la ora 13,10.

Frumoși dar rari și frecvent bolnavi pini roșii punctau codrul, fiind total negreți de pădurar și hăitașul său care afirmă că nu sunt buni nici de foc și că vor fi rapid extrași. Era mare păcat că negurile ne împiedicau să scrutăm hăt departe spre Valea Turului, Coca, Călinești Oaș; probabil, într-o splendidă zi de primăvară, la înverzitul codrilor și poienilor, a fi aici ar fi sinonim cu a fi în Paradis.

Ne-am despărțit de vânătorii braconieri după ce ne indicaseră spre stânga Vf. Corcea, cel care domină spre vest Cămârzana (la nord de el fiind Vf. Ceaslâș iar la sud-est Vf. Frasin, cel mai semet din zonă) și după ce ne informară că Vf. Ptiatra (Pietroasa pe harta topo) se află pe direcția est.

Ne-am continuat deplasarea spre est, pe culmea împădurită, ajungând la un șanț adânc de vre-un metru, lung de circa 50 metri și borna silvică V/188, de aici spre sud scurgându-se o vastă pășune aridă. Ne-am continuat urcușul lejer spre Vf. Pietroasa (586 metri altitudine, vezi harta 2) care prezintă un molidiș tânăr (plantat) spre nord-est, în rest gorunet și stejăriș intercalat cu făget.

Bolovani frecvenți punctau codrul, unii mari (aglomerate vulcanice piroclastice), altele stâncăriile formând trepte ori sure bănci ca-ntr-un natural amfiteatru. Am depășit prin dreapta un nucleu restrâns, plantat cu molidiș, an de an devastat de hoșii de pomi de Crăciun, coborând prelung spre sud-est, ieșind la Gura Șugatagului, o pajiște marcată de ravene, vâlcele, mari eroziuni de suprafață peste rocile hialoandezitice ce apăreau în malul șleaului de căruțe, ulterior drum de TAF ce avea să ne conducă în avalul Vâlceleii spre biserica Gherței Mari.

La ora 14,30 am făcut un scurt popas la Gura Șugatagului, remarcând cu greu prin neguri linia de înaltă tensiune ce trecea spre Turț apoi turla argintiu bulbucată a bisericii din Gherța Mare. De aici am coborât în lungul șleaului, admirând prin perdelele de neguri codrul de stejar precedat de un pictural picior cu pin și molid, depășind o succesiune de livezi de pruni, dând într-un drum de țară pe care l-am urmat la dreapta spre un grup de trei gospodării, două vechi, autentice oșenești, o a treia mai mare și mai nouă, bine încheată, cu toate cele de trebuință, de la cioporul de oi la păsări de curte, porci, cu un cuptor (imaginea 9) în care se coceau pe vatră coci și colaci împlețiți măiestru, învăluindu-ne în îmbătătoare parfumuri sărbătorești. Eram la casa hăitașului întâlnit pe Cetatea Mică. Acesta, privit de fiica-i adolescentă cu trăsături slave și coșite aurii, ne oferă o galben aurie horincă de prune în timp ce soția lui, o vlăjgană și harnică oșancă, ne îmbie cu prăjituri, refuzând să pozeze fără a fi îmbrăcată cum se cuvine, în straie de sărbătoare.

Ne-am luat rămas bun urând sărbători fericite după care am continuat coborârea prin livezile de pruni, arar punctate de câte un nuc sau cireș, cu Vâlcea la dreapta, ajungând la biserică la ora 15,30, după ce o reîntâlnirăm în fața casei sale pe bătrâna oșancă, surprinsă că nu ne-am rătăcit, recunoscând că-n viața ei nu fusese pe Ptiață (Vf. Pietroasa).

Am luat-o spre Baia Mare via Gherța Mică, atestată documentar la 1315.

9 Ajun de Crăciun la Gherța Mare.

În 1405, domeniile voievozilor de aici au fost cumpărate de baronul Tereny, figurând în acte ca aparținând moșiei Turulung. Denumirile de Gherța Mare și Mică e posibil să derive de la niște italieni, originari din Gherti.

Pe stânga rămase frumoasa biserică a Gherței Mici, cu turla bulbucată, argintii, aparținând parohiei consemnată din 1779, construită de la 1868 la 1873 când a fost sfințită. Acoperișul inițial de șindrilă a fost înlocuit în 1912 cu tablă galvanizată. La Sf. Paște 2006 fotografi-

asem aici alaiuri de oșeni îmbrăcați în pitorești straie de sărbătoare.

Ne-am continuat drumul spre Călinești Oaș, oprind o clipă la capătul lacului de acumulare, admirând case și vile de vacanță, pe malul opus hotelul restaurant, apoi gălceava rațelor sălbatice și decolarea lor cu magice alergături pe luciul apei, zborul sacadat urmat de aterizarea într-un grup mai mare aflat la o asigurătoare distanță. În jurul orei 17 ne luam rămas bun, nu înainte de a fi pus de-o nouă tură.

**Altă zonă din Munții Oaș descrisă în publicația noastră:
Piatra Bixadului, numărul 70, paginile 64-68.**

Muntele Mic - Țarcu - Godeanu

Ca și alte perimetre montane care nu se numesc Făgărașului, Bucegi sau Retezat, masivele de la vest de Munții Retezatului sunt timid umblate de turiști. Să nu uităm că foarte puțini dintre aceia care se laudă că "au făcut" Munții Făgărașului, Bucegi sau Retezat de fapt străbat câteva trasee principale din aceste zone și apoi se laudă o viață cu "aventurile" lor.

Ei bine, avem acum o carte de 137 de pagini, însoțită de două hărți color, scrisă de Marius Terchilă, unul dintre foarte puținii montaniarzi care la ora actuală se străduie să spună și altora informații utile, la zi, din peregrinările lor la altitudine. Că se poate scrie și mai mult, și mai detaliat despre Muntele Mic, Țarcu și Godeanu asta e drept; pentru că sunt acolo imense arii de frumuseți, teritorii unde se pot face alte zeci și zeci de parcuri spectaculoase, prin zone și mai sălbatice. Marius Terchilă vă oferă un reper la zi, un ax de pornire; îl puteți întregi? Cartea poate fi comandată la terchila@mail.dnttm.ro; merită.

Gresii spectaculoase pe Ascuncelu

Vasile BOUARU
(Rădăuți)

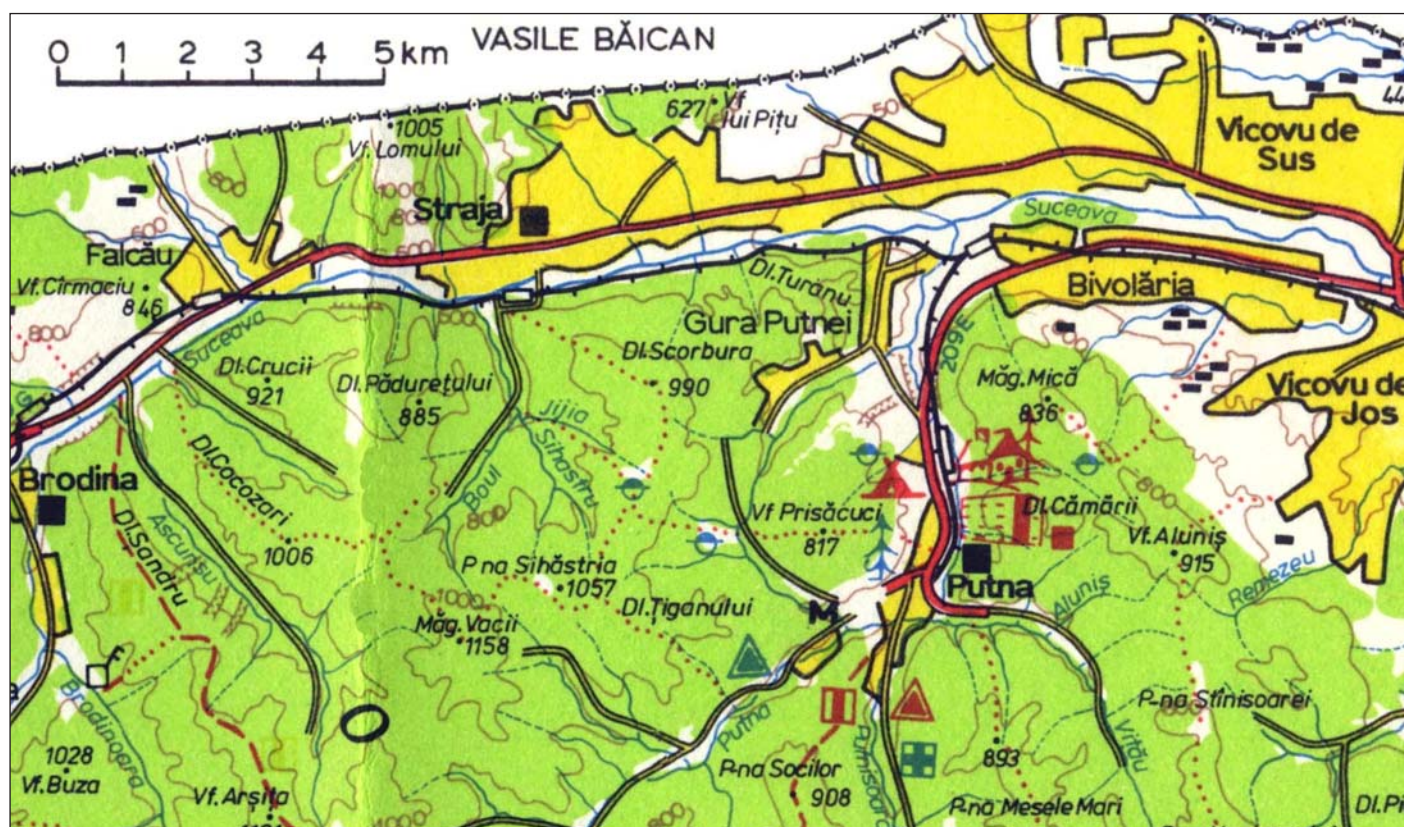
Un pădurar ne-a spus că undeva în apropiere de satul Falcău se află un versant de munte plin cu stânci interesante. Am ajuns astfel în frumosul sat de munte Falcău, aflat pe Valea Sucevei, la circa 36 km de Rădăuți (vezi harta 1, extras cu actualizări după Nicolae Barbu, Liviu Ionesi - *Obcinele Bucovinei* - colecția Munții Noștri, numărul 39, Editura Sport-Turism, București, 1987).

Prin satul Falcău trece calea ferată de la Rădăuți spre Brodina; ea se intersectează cu drumul de la Rădăuți la Brodina, în centrul satului Falcău. Din locul de intersecție al celor două căi de transport ne deplasăm circa 2 km spre Brodina, pe drum. După acești 2 kilometri se desprinde către stânga (în sensul de mers spre Brodina) drumul forestier Ascuncu. Podul peste Suceava se află exact la începutul acestui drum forestier. Din centrul Falcăului și până la Brodina nu

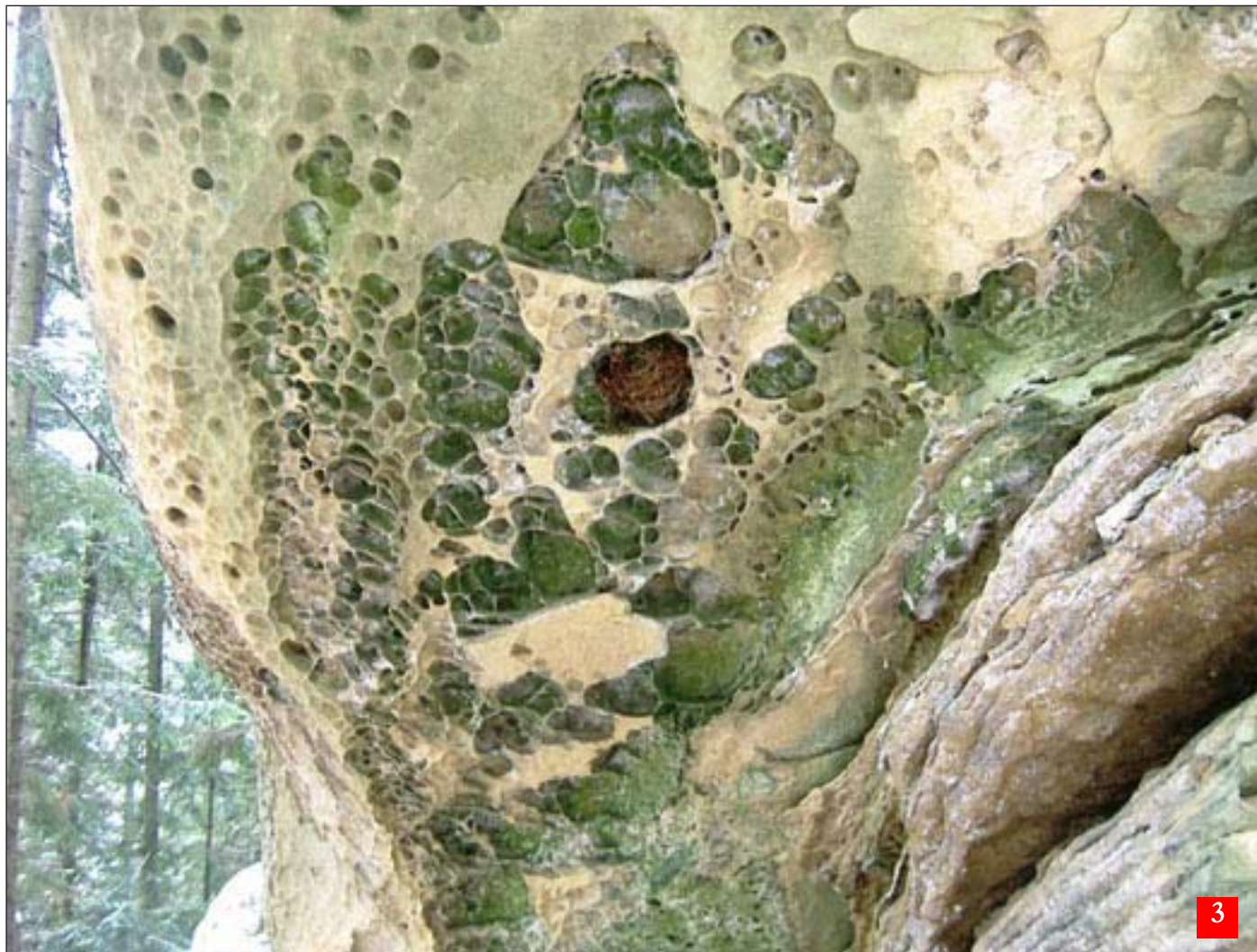
mai este alt pod peste Râul Suceava.

Imediat după ce am traversat podul drumul se bifurcă: drept înainte (adică fără să ne abatem de la direcția de mers) urcă pe Valea Ascuncel iar spre dreapta ocolește o creastă muntoasă ce se desprinde din apropierea Vârfului Măgura Văcii și urcă pe Valea Ascunsu. (Acest al doilea drum este aproape paralel cu Ascuncelul dar este mult mai lung și are două drumuri ramificații care nu sunt trecute pe hartă dar sunt suficient de lungi. Pe Ascunsu, la circa 5 km de la podul peste Suceava, pe partea stângă cum urcăm, se află un canton forestier.)

Ne înscriem pe drumul de pe Valea Ascuncel, pe care urcăm circa 20-25 minute și vom fi atenți, pe partea stângă, la un mic pârau al cărui mic curs este barat de o stâncă de forma unui dovleac, înaltă de aproape 4 m, aflată ceva mai sus. Urcăm pe lângă această stâncă și

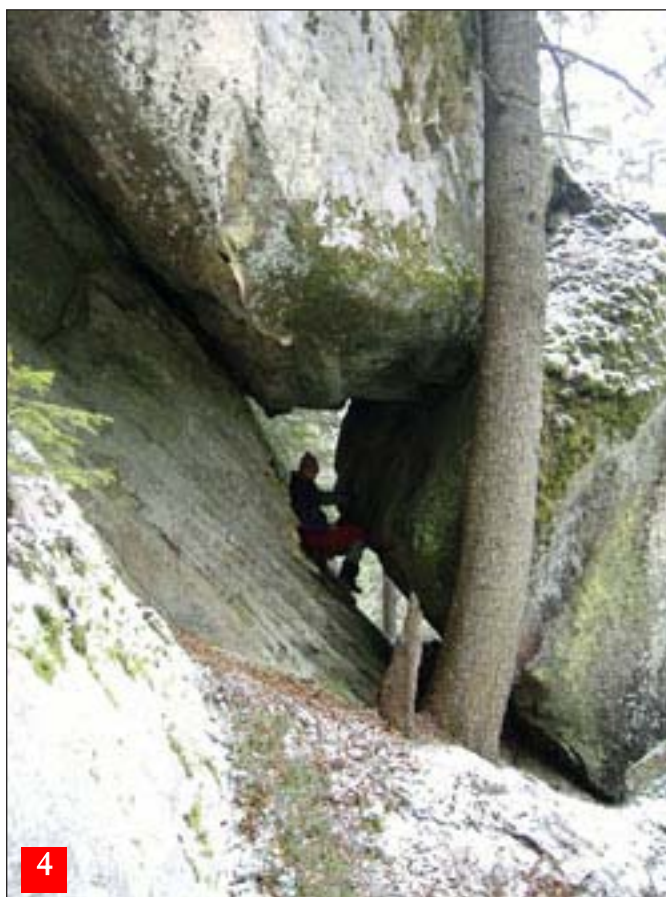

dacă vom privi atent prin pădurea în care pătrundem vom observa foarte multe stânci dispuse haotic. Noi am cercetat versantul muntelui spre partea dreaptă față de direcția de urcuș pe micul pârau de care am pomenit.

Am avut astfel surpriza să dăm peste un peisaj extrem de interesant, dezvoltat în gresie calcaroasă, specifică zonei. Cred că la fiecare stâncă întâlnită am avut ceva nou de văzut. Am observat numeroase grote, unele destul de lungi (10-15 metri), cu mai multe intrări (fotografiile 1 și 5). Sunt prezente și avene, de 6-7 metri adâncime.

Am întâlnit stânci pe care apa a săpat forme ciudate (foto 2). La una din stânci am văzut, la circa 2 metri de sol, un cuib de pasăre bine ascuns într-o adâncitură (foto 3). Alte stânci erau așezate una peste alta sau sprijinite una de alta (foto 4).

Am întâlnit și o mică arcadă, parcă săpată de mâna omului (foto 6). Unele fisuri erau așa de lungi încât a trebuit să folosim și echipament de alpinism pen-

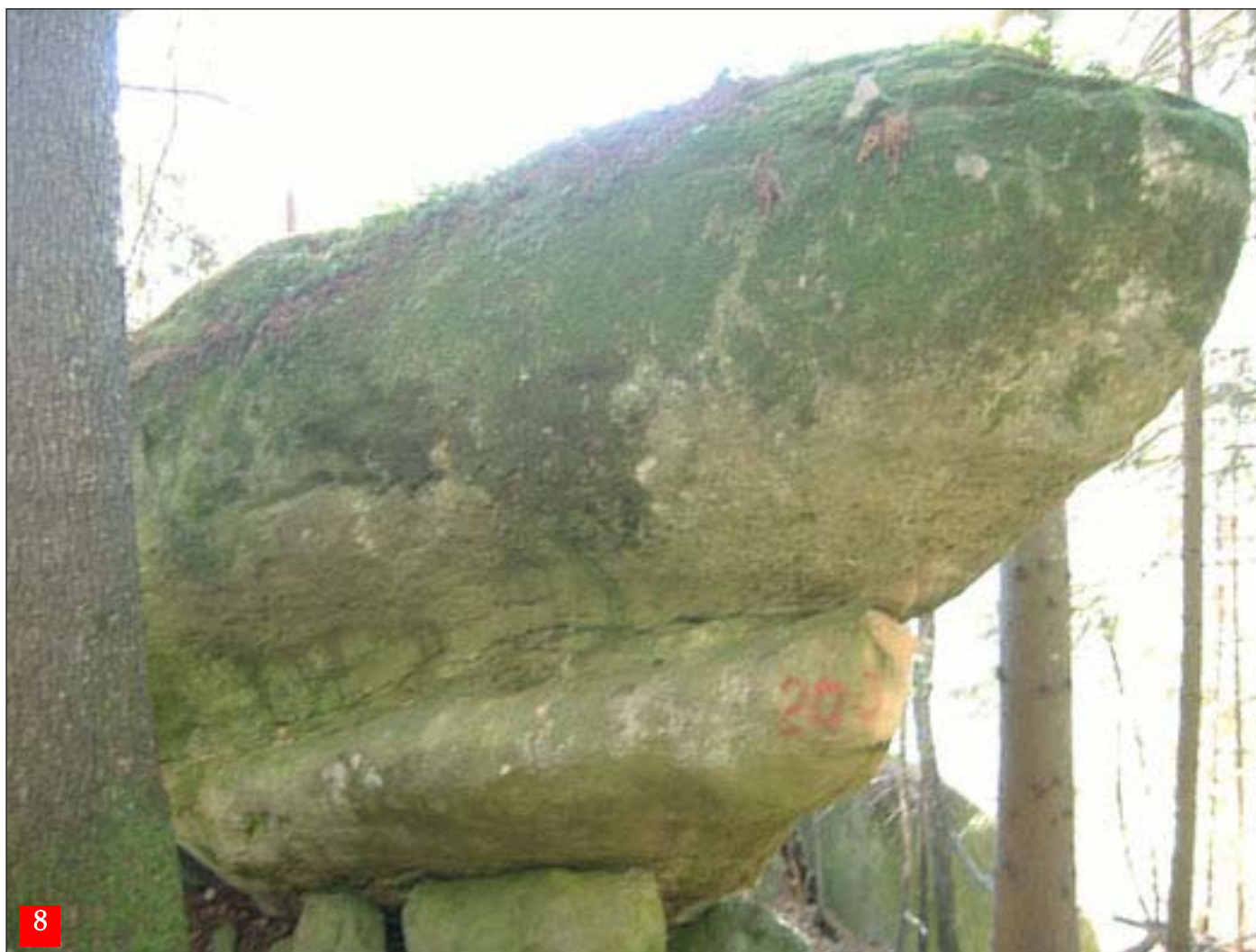

tru a le cerceta mai bine (foto 7). Alte stânci au forme de animale, cum ar fi rechinul (foto 8). Unele stânci au pereți lungi de peste 40 m, dar destul de înclinați.

Am observat că toate aceste stânci sunt dispuse începând de aproape de drumul forestier până la aproximativ 200 metri mai sus și nu depășesc un anumit perimetru nici în altitudine și nici în profunzime. Astfel, mai sus de cei 200 metri, deci mai aproape de vârful muntelui, nu am întâlnit nici o stâncă iar pe versant, spre dreapta, așa cum am spus, stâncile par să se oprească la aproape 2 kilometri de la intrarea în traseu, adică de la prima stâncă întâlnită.

Am rămas încântați de noua noastră descoperire: Adriana Micloș, Anca Crâșmariu, Cristian Schipor, Vasile Bouaru.

Alte descrieri din Masivul Obcina Mare pe care le găsiți în publicația noastră:

Traseul Constantin Simota, în numărul 54, paginile 50-52;

Peștera de la Ciumârna, în numărul 69, paginile 33-35;

Grota cu păienjeni, în numărul 75, paginile 47-49.

un nou parcurs pe fața sudică - harta masivului și mai bine pusă la zi - imagini inedite

Căldarea Grohotișului, trei zile de toamnă

text și fotografii:
Dinu BOGHEZ
(Râmnicu Vâlcea)

hărți și fotografii:
Ică GIURGIU
(București)

Nu călătoream prima oară în susul Văii Boia Mare (vezi harta 1, extras actualizat din ghidul Munții Făgărașului, numerele 59-61 și 67 ale revistei Invitație în Carpați). Doar că acum eram într-o mașină. Am străbătut repede drumul de pe vale. În treacăt am privit către noua mănăstire ridicată pe coasta munților, în apropierea microhidrocentralei, la loc deschis, cu priveliște largă către drumul pe care acum îl străbăteam.

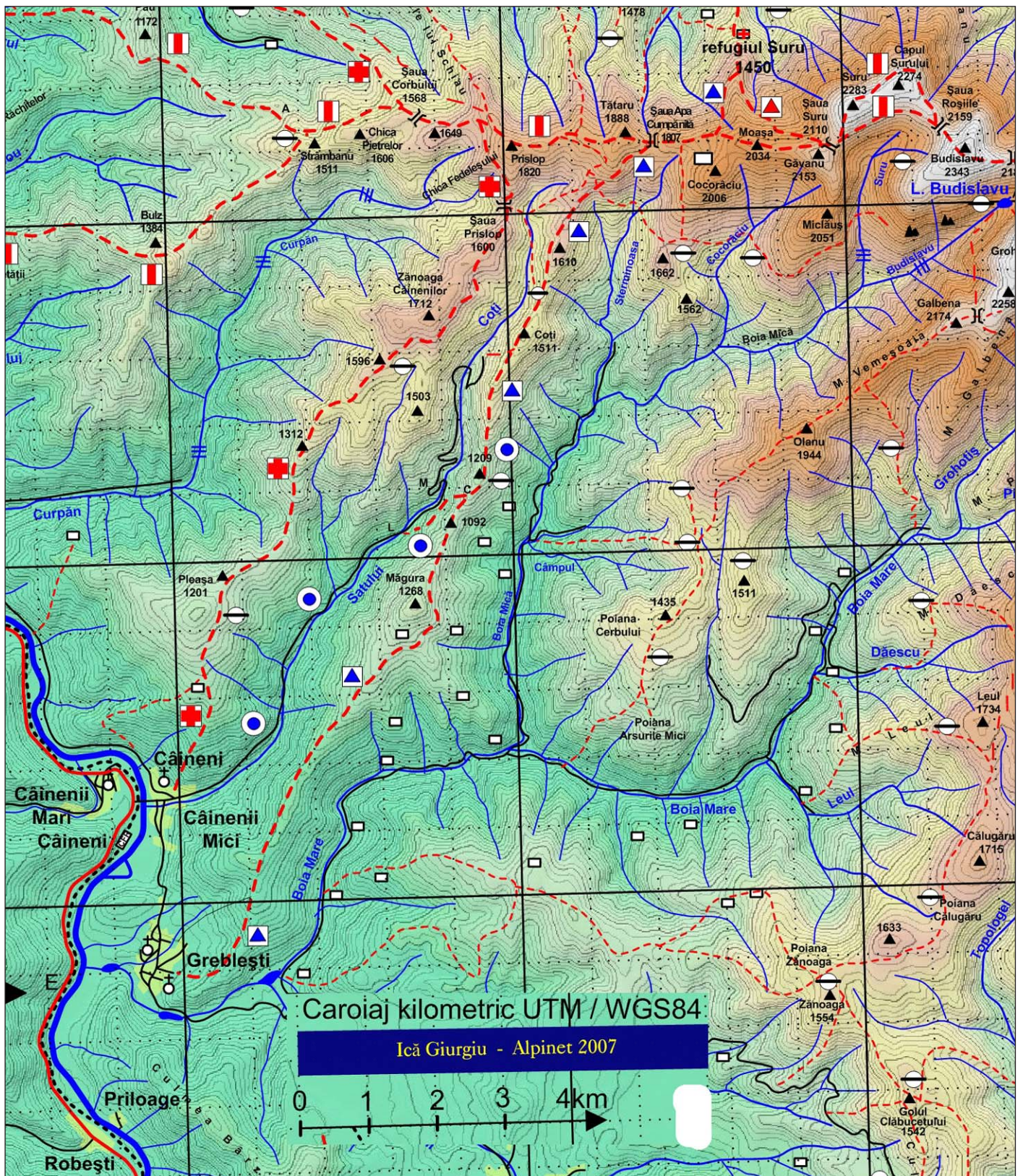
Mai departe, drumul trece pe lângă casa cea frumoasă a neamțului, apoi pe lângă cabana de la confluența cu Boia Mică (vezi harta 1) și apoi pe lângă cocheta casă de vânătoare. La casa aceasta contribuisem cu destule; alt neamț, dorise un loc de odihnă, confortabil, în creierul munților. Se construise casa, dar când să se bucure de ea, doar o zi-două apucase să stea acolo. În drumurile sale pe munte, cu o mașină de teren, plecat la vânătoare, o manevră greșită deasupra unui pod făcuse să se prăbușească în prăpastie, împreună cu pădurarul care-l însoțea.

Vine ramificația drumului pe Valea Dăescu (vezi harta 2, extras actualizat din ghidul Munții Făgărașului, numerele 59-61 și 67 ale revistei Invitație în Carpați) și călătoria noastră auto se termină. Soare și cald, cu asta ne întâmpină drumul spre înălțimile muntelui. Ajungem repede la capătul drumului. Spre dreapta se desprinde alt drum, care tot la stâna Dăescului se îndreaptă. Nici de data asta nu intrăm pe el și tot prin întunericul pă-

durii de brădet continuăm. Poteca întunecoasă se termină în mai puțin de o oră. Mai departe ajungem la pădurea de fag, prin care serpentinele vechii poteci de abia se zăresc. Curând ajungem la poteca de pe vechiul drum de exploatare, năpădit de iarbă mare, de mai să ne depășească. Lanul de fâșcă ni se împleticește printre picioare și poteca o pipăim doar cu vârful bocancului. Apoi vine ultimul urcuș, prin altă pădure de brad, prin care turmele au croit fâgașe de neșters. Le urmăm și ajungem cam pe la ora amiezii la stâna acum părăsită de ciobani (imaginea 3). Un scurt popas la izvorul de lângă stâna veche și la drum către golul muntelui, către Vârful Fața Sfântului Ilie, la stâncăriile de la cota 2009 metri.

Până acolo mai depășim un altul, ceva mai scund, ornat și el cu frumoase metereze de stânci (vezi imaginile 4, 5). Peste zări, Negoiful și Călțunul parcă depășesc priveliștile văzute în alte împrejurări (vezi imaginea 6). Coastele masive ale acestora parcă nu au fost niciodată atât de clare, atât de impresionante. (În anexa 1, vezi descriere pentru coborâre către sud de pe Vf. Fața Sf. Ilie)

Coborâm coasta Sfântul Ilie și imaginea Negoifului începe să se piardă. Ajungem în șaua ce ne desparte de coama care duce spre Vârful Boia Mare. Acolo în șa, crucea celui din Bratovești sfârșit aici o găsim doborâtă de urgia zăpezilor din iarnă. Intrăm pe poteca firavă ce ne conduce în Căldările Grohotișului și Boiei,

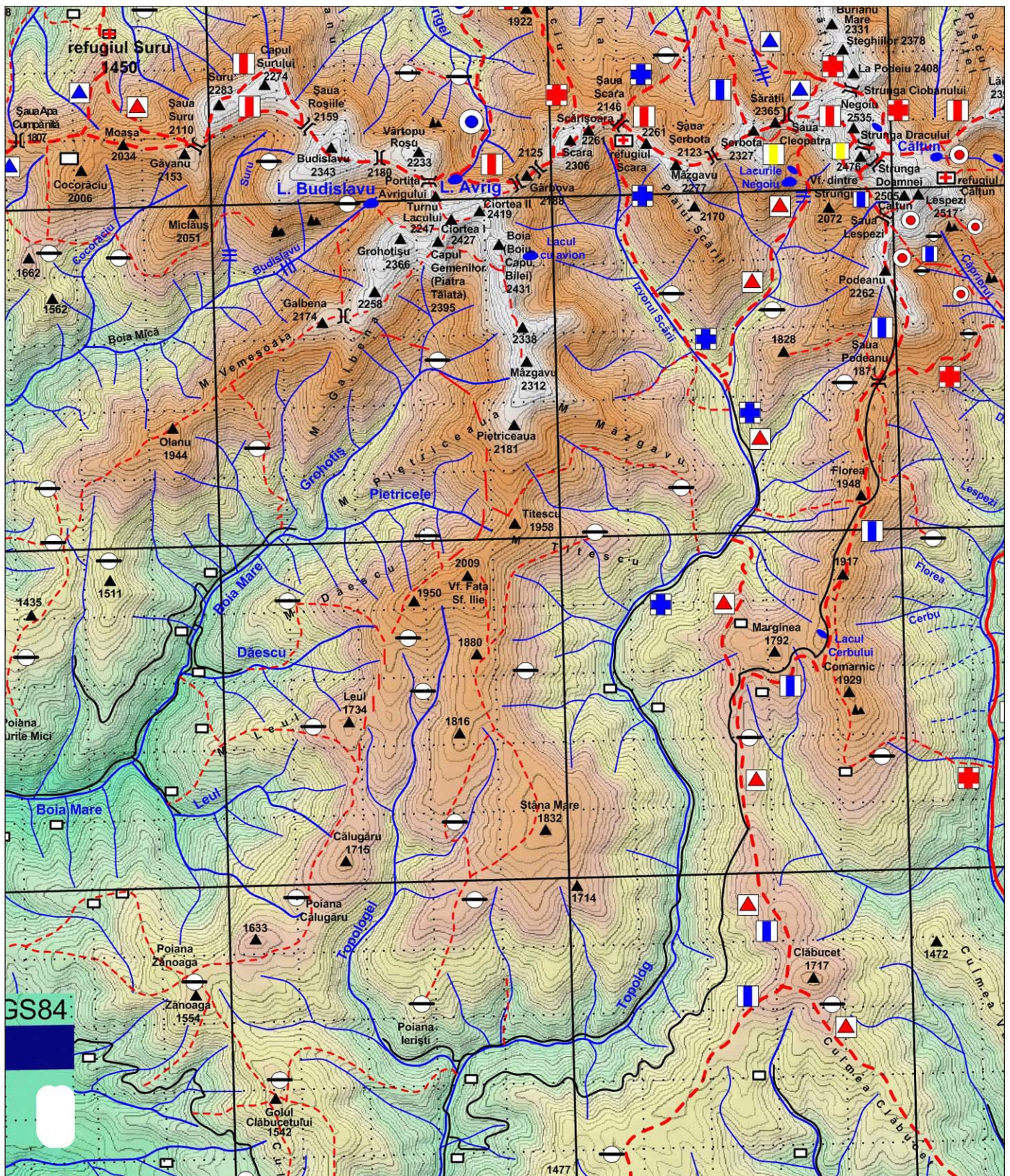

Harta 1, extras actualizat din ghidul Munții Făgărașului, numerele 59-61 și 67 ale revistei Invitație în Carpați.

acolo unde bordeiele ciobănești sunt cu siguranță pierdute în altă lume. Urcăm panta ușoară de pe Coasta Petricelei (vezi harta 2), depășim bordeiul acoperit doar pe jumătate și mă mir și de data asta cum de reușește să înfrunte viscoalele năpraznice de peste iarnă. Depășim coama muntelui și ne îndreptăm către prima dintre viroage, acolo unde mereu stăruie

apa ce vine de undeva de sus. Alt urcuș, altă viroagă cu apă rece și în sfârșit drumul ajuns pe o muchie ridicată peste văile de sub Boia și Ciortea începe să coboare vertiginos.

Ajungem repede în Valea Grohotișului, acolo unde o pajiște de un verde neverosimil ascunde primul dintre bordeie, clădit în spatele unei stânci uriașe.

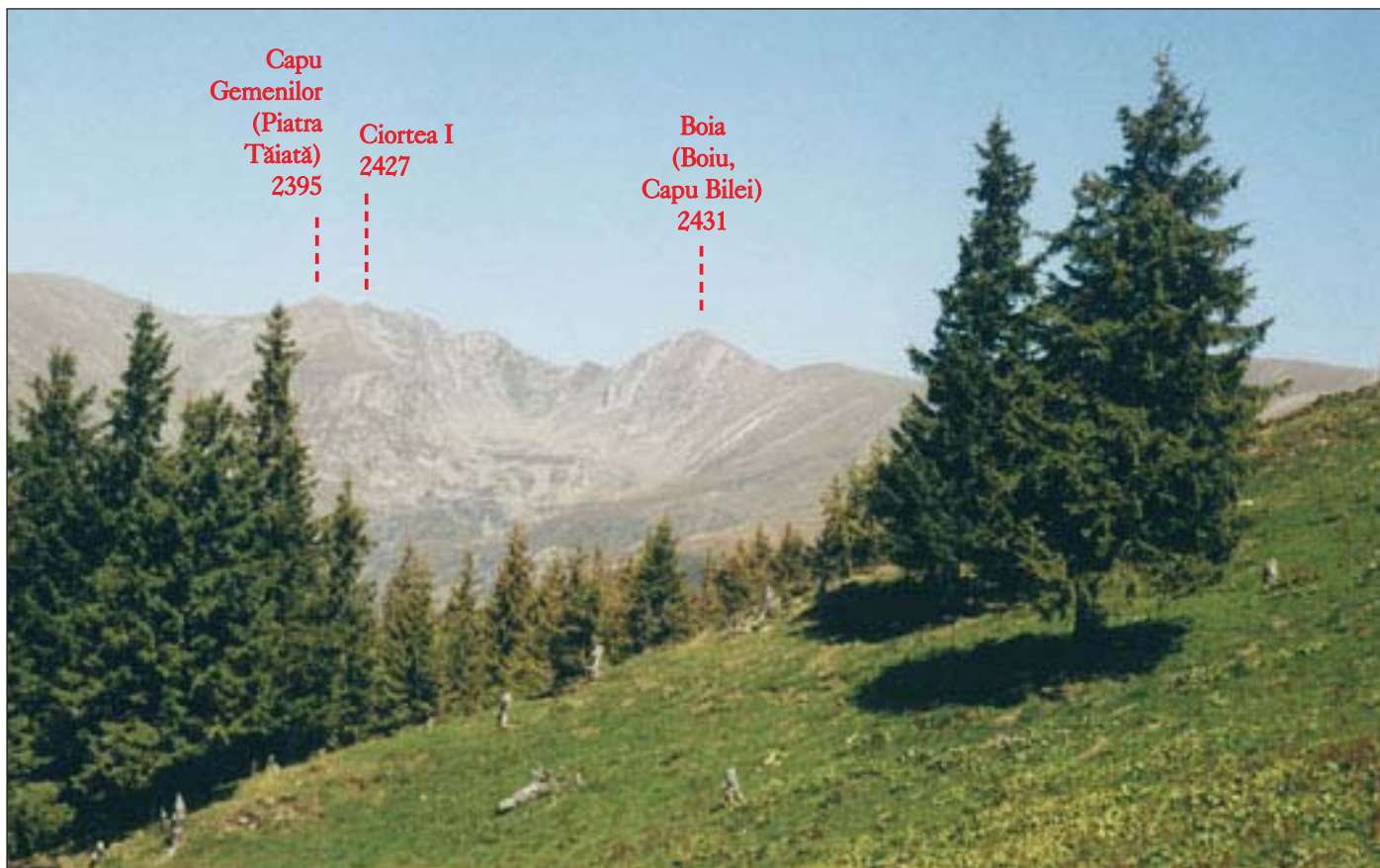
Harta 2, extras actualizat din ghidul Munții Făgărașului, numerele 59-61 și 67 ale revistei Invitație în Carpați.

Firul Grohotișului este adâncit între maluri ravenate; mă uit către Vârful Boia (harta 2), încercând să ghicesc cam din ce creștături ale muntelui se întruchipează apa asta năvalnică.

Ne continuăm drumul. Din când în când țipete de marmote străbat văzduhul; înseamnă că și căldarea asta a fost colonizată. Ba chiar întâlnim în cale, mai

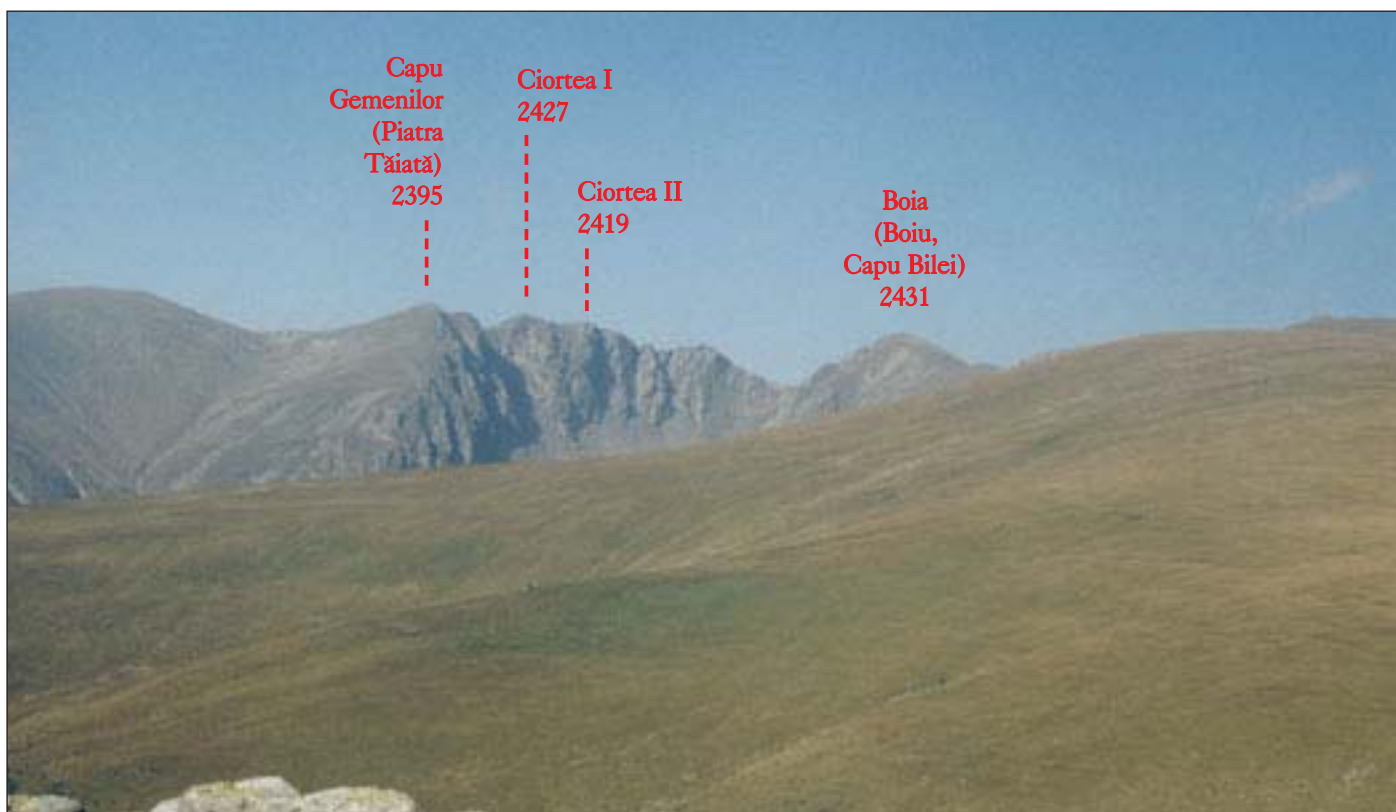
la tot pasul, vizuini săpate în coasta muntelui. Coborâm la primul dintre bordeie. Pare destul de îngrijit, dar noi ne propusesem să înopțăm la celălalt. Așa cum se află adăpostit sub o stâncă uriașă ne întrebăm cam cum or fi zăpezile pe aici și dacă din el s-o mai vedea ceva iarna.

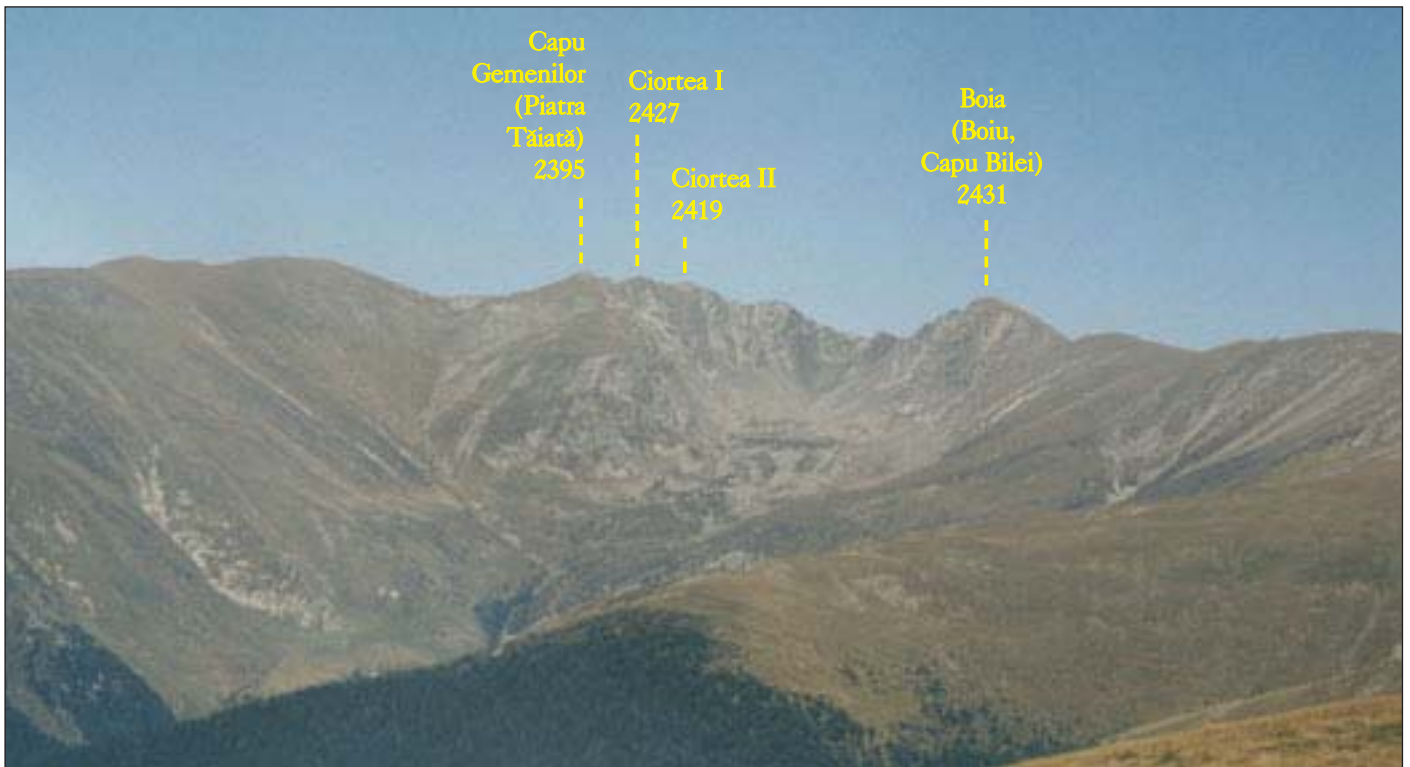
Mergem în continuare către celălalt bordei, aflat pe malul Pârâului Boia.

3 Căldarea Grohotișului văzută din poiana stânei din Dăescu.

4 Creasta Ciortea - Boia, văzută din Șaua Sf. Ilie.

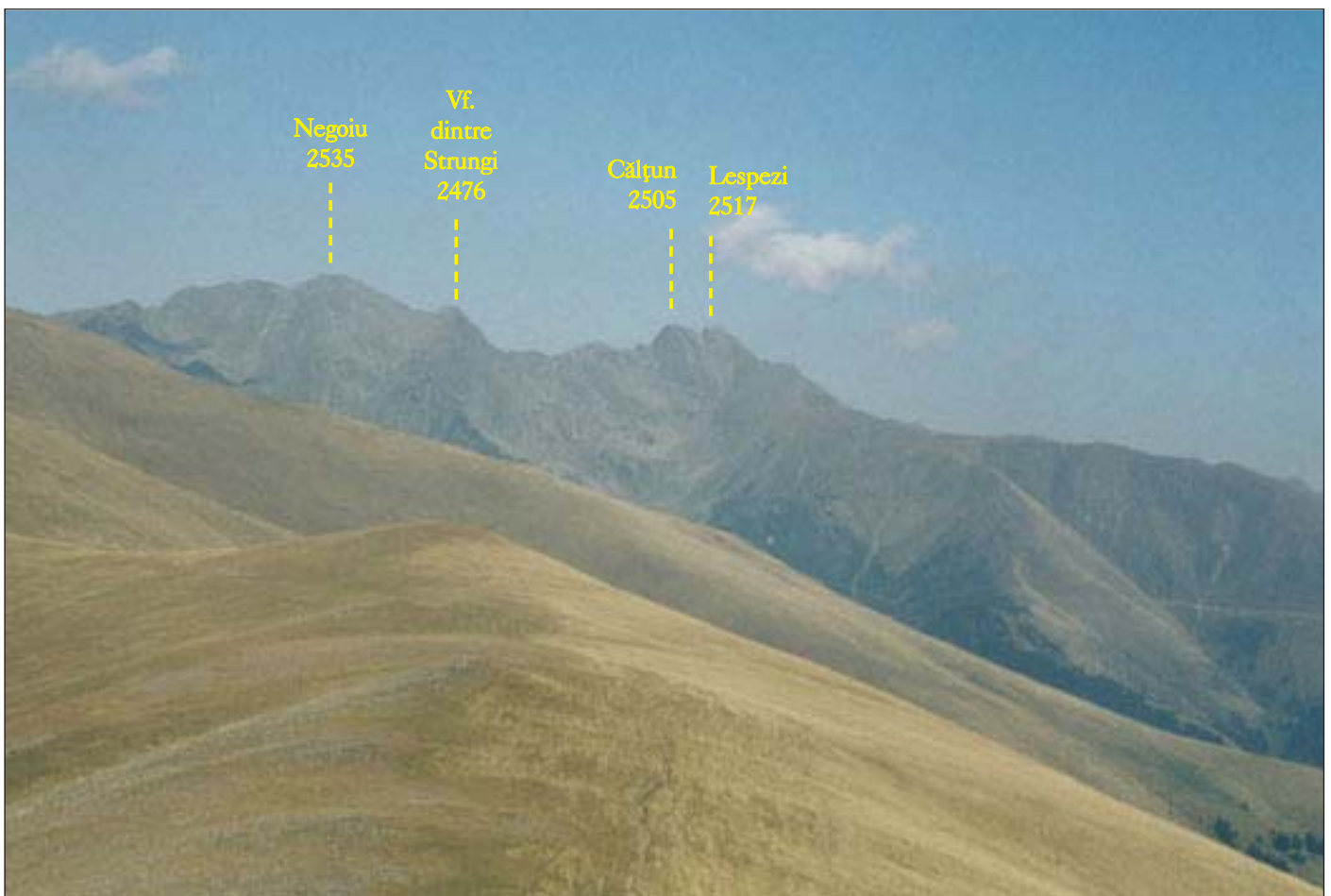
Și acesta tot bine adăpostit, cu ziduri groase de piatră uscată. Ne foim câtăva vreme până găsim locul de dormit. Pe singura laviță doi și restul pe pământ, pe crăcile arinilor luate de pe malul apei. Peste noapte se dezlănțuie vântul, săl-

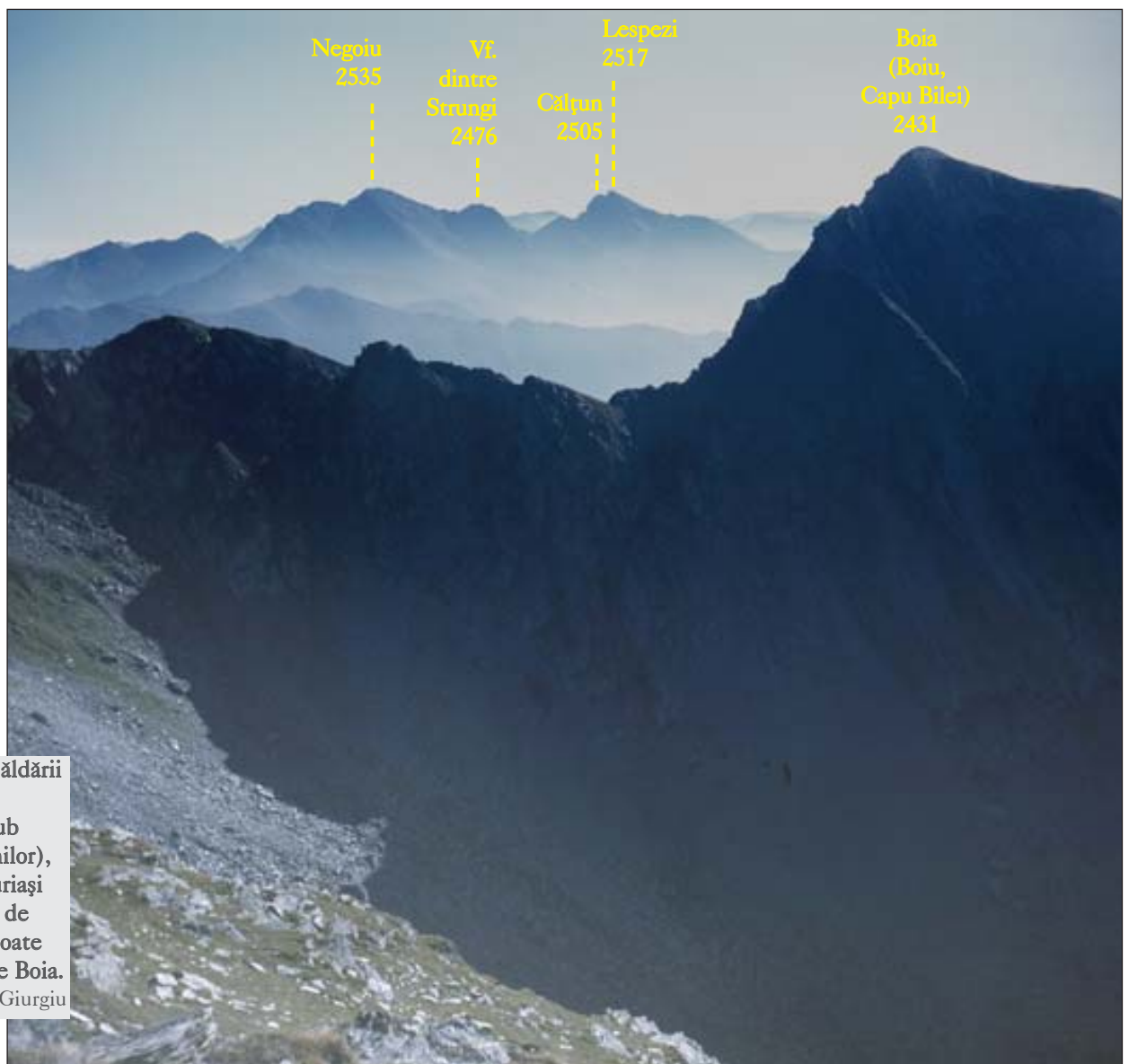
batec, cum numai în Munții Făgărașului știe să bată. Afară s-a lăsat ceață, deasă s-o tai cu cuțitul. În bordeiul de piatră e liniște și nu simțim urgia de-afară.

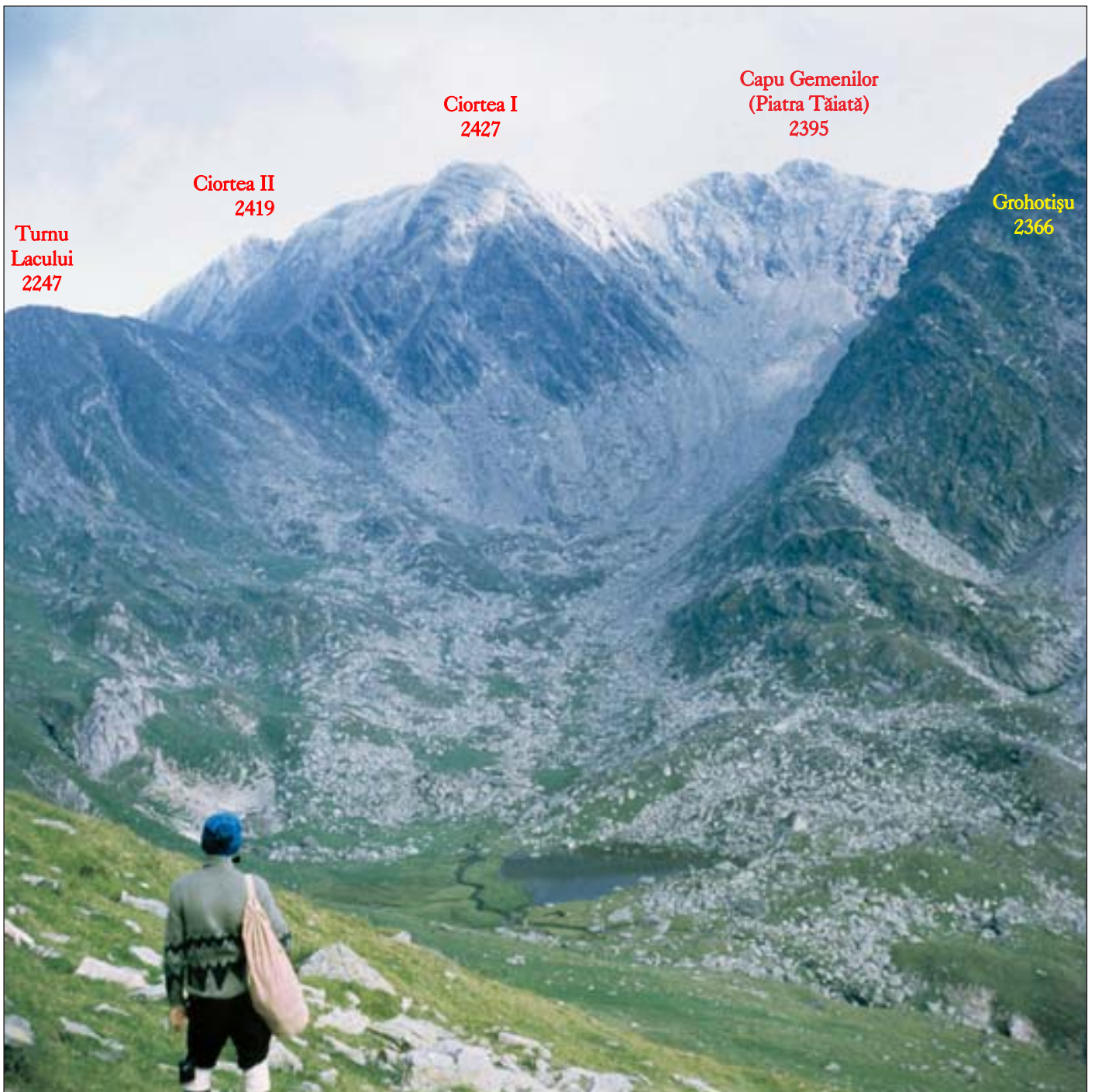
A trecut noaptea și când am ieșit din

5 Căldarea Grohotișului.

6 Vârfurile Negoiu și Lespezi văzute de pe Muntele Sf. Ilie.

9 Căldarea Lacului Budislavu (vedere de pe malul drept al Budislavului), luna august; crestele cele mai înalte sunt acoperite de zăpada căzută în ziua anterioară.

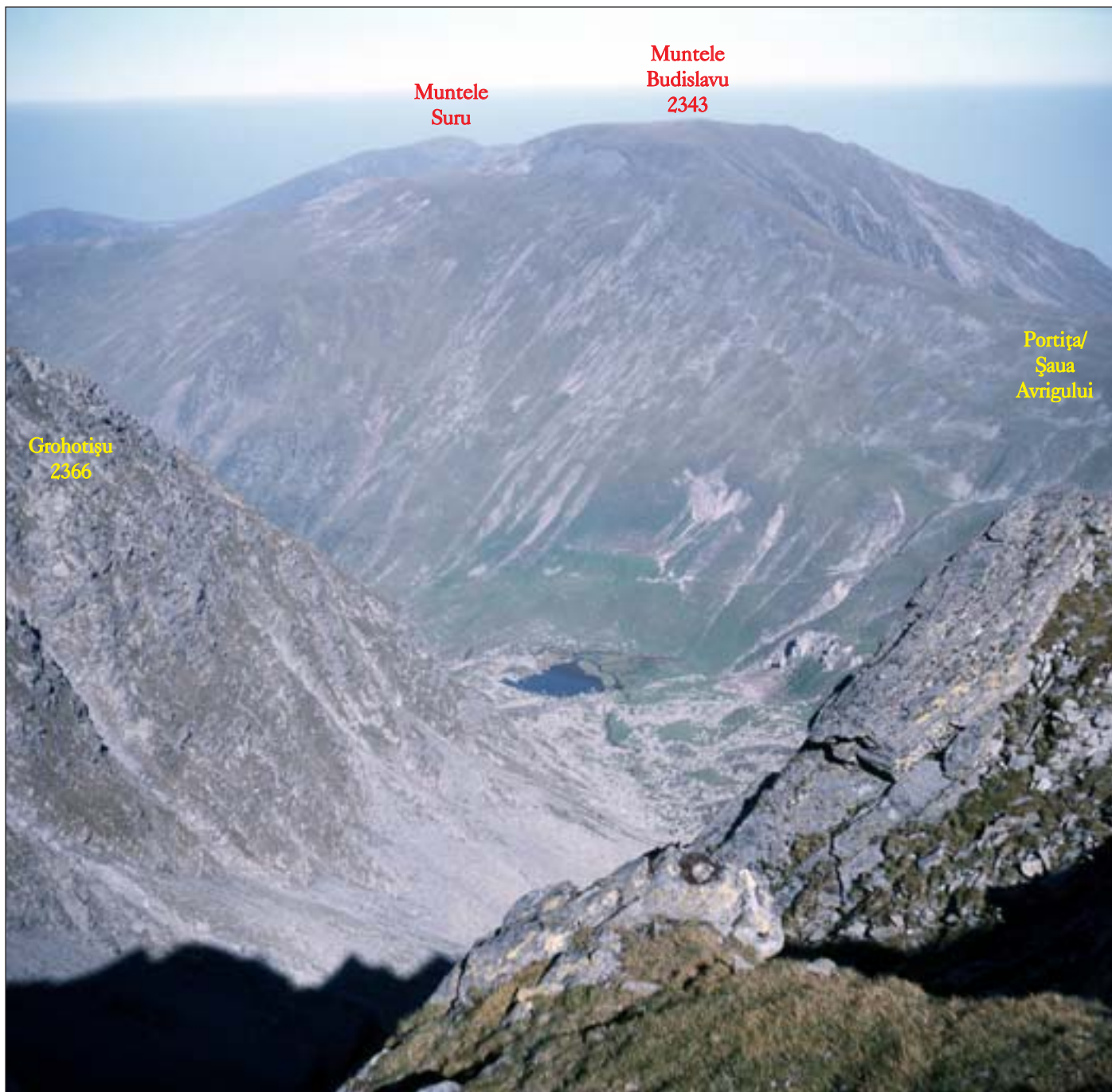
foto: Ică Giurgiu, Adrian Mihalce

bordeii nostri preistorici, cețurile de pe creste tindeau să se risipească. Am purces la urcușul dur, către creasta Pietrii Tăiate (harta 2, imaginea 7). În loc să mergem pe firul văii și de abia mai sus să urmăm o brână ce ne-ar fi scos în șaua vârfului amintit, noi am luat muchia până în vârf și nu pot spune că a fost prea ușor. În sfârșit, am ajuns sus. Era o dimineață splendidă. Cu soare mult, venit peste creste, cu furoare de ceață ce se risipeau și cu plaiul încă verde așternut peste munte. Înspre crestele Ciorței stăteau stânci aninate peste văi. În străfundul muntelui, adâncă căldare a Budislavului, către care ne în-

dreptam, avea către ea cale lungă.

Doar o clipă am zăbovit în șa, cât să-mi aduc aminte de drumul către Capul Gemenilor (Piatra Tăiată), cel care-mi deschisese ochii către frumusețea Căldării Grohotișului. Și am continuat pe brâncaguri înșăilate pe coasta muntelui spre poteca largă și comodă care duce către Lacul Budislavu. Doar că trebuie să cunoști locurile, sau măcar să le intuiești. Pe vreme de ceață numai Dumnezeu poate să-ți îndrume pașii (sau GPS-ul, nota redacției)!

Știam că la vremea asta locurile sunt îmbuibate de afine mari cât bobul de

strugure și dulci de să-ți lingi degetele. Mai sunt ici-colo și bobite de merișor acrișoare, numai bune să te dregi de dulceața afinelor. Am luat-o ușurel înainte. Vreme bună, soare. Poteca curgea înaintea mea. Câte-o săritoare, câte-o strungă și câteva pâraie ce scaldau coasta muntelui, coborând-o în cascade frumoase. Câte-o înghițitură de apă proaspătă și rece, din cea filtrată pe mușchiul întunecat și din nou la drum. De la tovarășii mei mai aud din când în când câte-un zvon de glas. Poteca coboară mereu, ba chiar am surpriza să trebuiască să trec de câte un loc mai abrupt.

Când poteca se îndreaptă spre firul văii mă hotărăsc să urmez curba de nivel. Nu e chiar drept drumul, mai coboară, mai urcă, dar până la urmă ajung la lespezile mari de lângă lac (imaginile 9, 10). Scot mâncarea din rucsac și până vin colegii am timp să mă întind la soare. După ce ne regroupăm, pornim către creastă. Auzim țipetele marmotelor, ale căror vizuini le văzusem adesea. Trecem pe la bordeiul din Budislavu, căruia îi aruncăm o privire ca să ne dumirim cum poate fi folosit la vreme rea, când vom mai trece pe aici. Pe lângă noi, cât să punem mâna pe ea, trece o marmotă grasă de abia se mișcă. Nici nu se sinchisește și coboară

10 Lacul Budislavu,
vedere de pe Ciortea I.
foto: Ică Giurgiu

grăbită.

Apoi ajungem în Portița Avrigului, deasupra Lacului Avrig (hartă 2, imaginile 11, 12). Admirăm mai ales abruptul Ciortei, pe care cu mulți ani în urmă chiar îl urcasem, surprins că nu trebuise să folosim niciunul din mijloacele alpine pe care le adusesem. Mai aruncăm o privire către Șaua Gârbovei (spre est) apoi ne îndreptăm pașii către panta prelungă a Budislavului (către vest). Depășim apoi șaua adâncă dinaintea Surului și admirăm ulucul impresionant al văii cu același nume. Uitându-ne atent observăm crâmpoșele ale potecii ciobănești care înfășoară coasta sudică a muntelui.

Am continuat drumul pe sub Suru, pe la Izvoarele lui Glavă (vezi și imaginea 13). Când am ajuns în Șaua Suru (hartă 1), vântul a devenit violent și rece, de ne pătrundea în oase. Curând am ajuns la Vârful Moașei, cu îngrămădirea de stânci. Apoi am depășit Sturii Vâlcului, am trecut prin Șaua Apa Cumpănită (hartă 1), unde se despart (spre nord și sud) apele aceluiași izvor și la sfârșitul a 10½ ore am ajuns la bordeiul de la sud-est de Șaua Apa Cumpănită. Nu era grozav de curat, dar culcușul și curățenia de rigoare le-am sfârșit repede.

A bătut vânt năpraznic până după

miezul nopții. Spre dimineață cerul a devenit senin și vremea numai bună pentru hălăduiala întoarcerii. Drumul pe traseul Memorial Praporgescu (vezi și anexa 2, unde traseul este descris la urcare) a început cu învierea de dimineață la o bărșia Văii Coți (unde apa apare mai sus sau mai jos, funcție de sezon), apoi a urmat o porție de afine când am pătruns în pădurea de brad.

Când am ajuns în apropierea Ciungilor (C pe hartă 1, vezi traseele 49 și 51) am vrut neapărat să descopăr izvorul. (În Poiana Ciungi era odată un bordei ciobănesc. Din poiană urcăm pe marcajul spre creastă, circa 5-10 minute și la dreapta, o potecă de 800 pași/ 600 metri, pe curbă de nivel, ne scoate la un izvor puternic, aflat la capătul de sus al unei poieni; poteca continuă și se pare că duce în Valea Boia Mică. Izvorul este împrejmuț, are troc pentru adăpat animale; de aici până în Șaua Apa Cumpănită nu mai găsim altă sursă permanentă care să își păstreze locul.) Până la el duce poteca ce se abate din drum spre stânga. Este singurul izvor din calea spre creste și țineam să ajung la el. La marginea unei poieni l-am descoperit; la întoarcere am numărat pașii până în drum. Erau aproape 800, ceea ce înseamnă că până la izvor faci cam 600

11 Lacul Avrig, văzut din Portița/Șaua Avrigului, de la nord de Turnu Lacului (2247 m).

foto: Cristian Radu (Curtea de Argeș)

metri.

Apoi am coborât cele 6 serpentine (între punctele C și L, vezi hartă 1) până la drumul de pe Valea Satului (vezi descrierea traseului 50, în numărul 59 al revistei Invitație în Carpați, la paginile 16-17). O baie în apa rece a pârâului tumultos și iată-ne numai bine reveniți la o înfățișare cât de cât civilizată după nopțile petrecute în bordeiele primitive. A urmat drumul spre gară.

Anexa 1 (extras actualizat din ghidul Munților Făgărașului, revista Invitație în Carpați, numerele 59-61 și 67)

53. Fața Sfântu Ilie

Traseu nemarcat, foarte interesant pe vreme cu vizibilitate mare; iarna apar probleme de parcurgere. Acces: 1) De pe creasta principală a masivului, de la sud de Vf. Gârbova, spre sud-vest, până pe creasta de la sud de Vf. Boia. 2) De pe Culmea Vemeșoaia, anume de pe Muntele Galbena (vezi traseul 52) sau de pe Capu Gemenilor, prin căldarea glaciară

de la est de Capul Gemenilor, până pe creasta de la sud de Vf. Boia.

De acolo (creasta de la sud de Vf. Boia) avem panoramă spre vest până aproape de Turnu Roșu, iar spre est până la Moldoveanu. Pornim spre sud: trecem peste Mâzgavu și Pietriceaua (sub ea întâlnind o barieră de piatră). Continuăm pe Titescu și ajungem la Vârful Feței Sfântu Ilie; sub piscul de 2009 m găsim izvor. Spre stânga, unde încep să apară pădurile de brad, se adâncește V. Topologului, de la care poteci frumoase și niciodată îndeajuns cunoscute de cei care nu merg la stâne se ridică spre crestele semețe ale masivului.

Noi continuăm către dreapta, pe culmea din versantul drept geografic al

Topologului. Din Vf. Leul coborâșul devine mai rapid; ajungem într-o șa adâncă, la limita pădurii de brad, de unde aria codrului este aproape nesfârșită. Vom întâlni alcătuirii de lemn, hărăzite a fi troițe, arareori terminate. Trecem pe la stânele din Zănoaga și apoi - mult mai la sud de cadrul hărții și de Golul Clăbucetului (1542 m) - de cele din Poiana Lungă. De acolo, drumul acum ravenat, coboară tare către vest, spre imașul satului Podeni. Urmează satul Spinul - la vest de Podeni, apoi localitatea Perișani (la sud de satul Spinu), unde ajungem după aproximativ 14 ore de la pornirea de sub Vf. Gârbova, din creasta principală a masivului.

Din Perișani ne îndreptăm spre vest, pe Valea Băiașului, traversăm Oltul și ajungem în gara Cornet, pe lângă schi-

12 Lacul Avrig,
văzut de pe Vf. Ciortea I (2427 m).

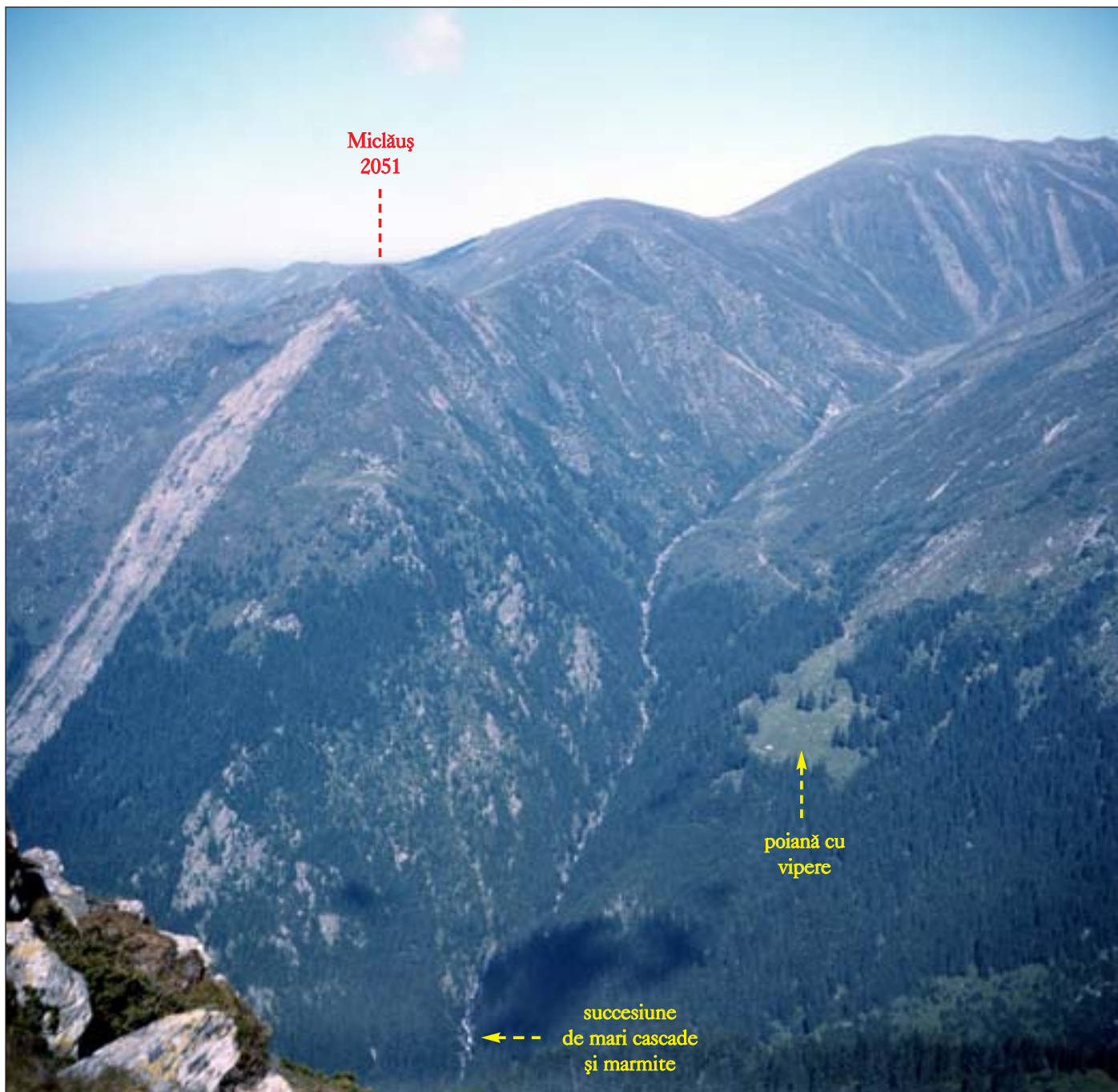
foto: Ică Giurgiu

tul ctitorit în 1666.

Anexa 2 (extras din ghidul Munților Făgărașului, revista Invitație în Carpați, numerele 59-61 și 67)

51. Căineni (350 m) - Greblești - traseul Praporgescu

Marcaj triunghi albastru; nu este simplu de parcurs iarna. Pe Muchia Grebleștilor, în primul război mondial, oastea română a făcut un drum alpin, iar către vest, pe Muchia Zănoaga, este altul, conturat - se pare - de germani; drumurile acestea ne dau acum ușurința parcurgerii unor trasee cu frumuseți

deosebite.

Din Căinenii Mici, de pe malul stâng al Oltului, pornim pe drumul către Greblești, vreo 4 kilometri. Acolo, pe ulița de lângă școală, începem să urcăm din greu, până în spinarea unei creste luminoase, cu gospodării de vară, unde vom

ține înspre amonte numai versantul estic. După 5 ore de la traversarea podului peste Olt ajungem în Șaua La Ciungi (C, vezi traseul 49). Iar la capătul a 8-9 ore de la începutul drumului ajungem în Șaua Apa Cumpănită (aici, izvoarele se duc spre nordul sau sudul crestei), pe culmea

13 Valea mediană și inferioară Suru (văzută de pe Muntele Vemeșoia).

foto: Ică Giurgiu

principală a masivului, după ce am trecut de refugiul din lemn care poate adăposti 6-8 persoane.

Alte articole din revista Invitație în Carpați despre Munții Făgărașului:

Decembrie pe creste, IIC nr. 56, paginile 55-58; Măreție și groază, IIC nr. 57, paginile 3-9; IIC nr. 59-61, primele trei volume ale ghidului Făgărașului - toate traseele, hartă la zi, detaliată (87 x 45 centimetri), toate lacurile, peșteri; în premieră, prezentarea masivului cu ajutorul a 256 de imagini însoțite de localizări detaliate și a 66 de hărți și schițe de zone; IIC nr. 67, al 4-lea volum al ghidului Făgărașului; Halou, IIC nr. 70, pagina 10;

În octombrie, cabana Podragu - cabana Valea Sâmbetei, IIC nr. 75, paginile 61-66.

sumarul revistelor

Invitație în Carpați

prima serie, anii 1997-2001,
numerele 1-50

(de exemplu,
IIC 1998-02 înseamnă anul
1998, numărul pe februarie)

seria nouă, din octombrie
2005, numerele 51-76

(de exemplu,
IIC 55/ 71 înseamnă numărul
55, pagina 71)

Sumarul revistei este
deschis celor care transmit
informații (știri, fotografii,
articole, monografii).

contact: iic@alpinet.org,
telefon 683.51.03

Alpinism IIC 1998-02, IIC 1998-09,
IIC 1999-07, IIC 1999-09, IIC 2000-01,
IIC 2000-04, IIC 2000-06, IIC 2000-07,
IIC 2000-10, IIC 2000-11, IIC 2001-01,
IIC 2001-02, IIC 2001-04, IIC 2001-05,
IIC 2001-10, IIC 2001-11, IIC 69/ 39

Aninei IIC 57/ 60

Baiului IIC 55/ 71

Bihor IIC 2001-04

biserici fortificate IIC 75/ 69

Bucegi IIC 1997-02, IIC 1997-03,
IIC 1998-04, IIC 1998-12, IIC 1999-09,
IIC 2000-04, IIC 2000-07, IIC 2000-10,

IIC 2000-11, IIC 2001-01, IIC 2001-02,
IIC 2001-04, IIC 2001-11, IIC 2001-12,
IIC 63-66, IIC 69/ 39, IIC 70/ 50, IIC
76/ 3

Buila IIC 2000-04, IIC 56/ 49, 53

Bulgaria IIC 2001-11

canioane IIC 70/ 36, IIC 75/ 15

Câmpiile Banatului IIC 58/ 56

Căpățâni IIC 55/ 62, IIC 58/ 44,
IIC 70/ 55, 61

Ceahlău IIC 1999-12

Cernei IIC 2001-11

cetăți IIC 53/ 17, IIC 73/3, 11, IIC
75/ 15

Ciucaș IIC 1998-11, IIC 62/ 48

Codru IIC 68/ 26

Cozia IIC 56/ 39

Culoarul Rucăr - Bran IIC 58/ 22,
IIC 75/ 15

Defileul Lăpușului IIC 62/ 3

Depresiunea Almaș IIC 51/ 37, IIC
52/ 59

Dobrogea IIC 52/ 57, IIC 55/ 3, IIC
57/ 53, IIC 58/ 35, IIC 62/ 71

echipament IIC 2001-08, IIC 56/ 32

escaladă IIC 2001-01, IIC 2001-06,
IIC 2001-09, IIC 2001-11, IIC 52/ 50

Făgărașului IIC 1997-01, IIC 1998-
03, IIC 1998-05, IIC 1999-01, IIC 1999-
03, IIC 2000-02, IIC 2000-03, IIC 2000-
08, IIC 2000-09, IIC 2001-04, IIC 2001-
06, IIC 2001-08, IIC 2001-10, IIC 56/

55, IIC 57/ 3, IIC 59-61, IIC 67, IIC 70/
10, IIC 75/ 61, IIC 76/ 66

faună IIC 51/ 26, IIC 52/ 11,19, 46,
IIC 53/ 45, IIC 55/ 6, 11, 37, 47, IIC 56/
22, 30, 34, 36, IIC 58/ 30, IIC 62/ 43,
IIC 63-66, IIC 68/ 45, IIC 70/ 5, 8, IIC
71-73

fenomene IIC 70/ 10

floră, vegetație IIC 51/ 26, IIC 52/
21, 29, 32, 37, 39, 40, 42, 43, 45, 46, IIC
53/ 9, 11, 16, 22, 44, 45, 46, IIC 54/ 14,
16, 44, IIC 55/ 7, 8, 9, 34, 50, 64, 70, IIC
56/ 17, 18, 25, 37, 41, 50, IIC 57/ 49, IIC
58/ 61, IIC 59-61, IIC 62/ 35, 43, IIC
63-66, IIC 69/ 36, IIC 71-73, IIC 74

Gilău IIC 2000-06, IIC 2000-07

Gutâi IIC 54/ 1, 41, IIC 69/ 3

Iezer-Păpușa IIC 2000-08, IIC 51/
31

Igniș IIC 57/ 10, 14, IIC 74/ 40, 45

istoria Alpinet IIC 2001-10, IIC 52/
3, IIC 53/ 44

Latoriței IIC 52/ 65, IIC 53/ 24

Lăpuș IIC 54/ 3, 18

Leaota IIC 1998-04, IIC 51/ 34, IIC
58/ 3

Locvei IIC 57/ 60

Lotru IIC 57/ 42, IIC 68/ 50, 52, IIC
74/ 66

Maramureșului IIC 2000-11, IIC
55/ 29, IIC 62/ 60, IIC 70/ 11

Maramureșul istoric IIC 54/ 28, 46,
IIC 68/ 35

Măcin IIC 2000-11, IIC 52/ 4, 50,

- IIC 68/ 3, 21, IIC 69/ 36, IIC 74/ 64
mănăstirile Neamțului IIC 56/ 5
Meseș IIC 62/ 35
Muntele Mare IIC 2000-06, IIC 2000-07
munții lumii IIC 69/ 47
Nepal IIC 2000-03s
Oaș IIC 70/ 64
Obcina Mare IIC 54/ 50, IIC 69/ 33, IIC 75/ 47, IIC 76/ 61
Pakistan IIC 2001-04
- parapantă IIC 57/ 18
Parâng IIC 1999-04, IIC 1999-05, IIC 2001-08, IIC 70/ 3, IIC 74/ 3, 19, IIC 75/ 3
Pădurea Craiului IIC 2001-04, IIC 75/ 28
Penteleu IIC 62/ 59
Piatra Craiului IIC 1998-06, IIC 1998-08, IIC 1998-09, IIC 1999-07, IIC 2000-10, IIC 2001-02, IIC 2001-05, IIC 2001-11, IIC 51/ 28, IIC 57/ 29, 35
Piatra Mare IIC 70/ 5
Podișul Someșan IIC 53/ 17, IIC 58/ 25, IIC 74/ 50
- Podul Calului IIC 62/ 59
Poiana Ruscă IIC 1998-09
rafting IIC 68/ 35, 43
Retezat IIC 1998-01, IIC 1998-02, IIC 1998-07, IIC 1999-02, IIC 2000-01, IIC 2001-09, IIC 71-73
Rodnei IIC 1999-06, IIC 1999-08, IIC 2000-05, IIC 74/ 32
schi IIC 55/ 71, IIC 56/ 29
Siriu IIC 69/ 18

Descoperă - în galeria de imagini montane de pe www.alpinet.org - aspecte nebănuite de la altitudine.

Pe Vf. Giumalău (Munții Rarău Giumalău).
foto: Mihai-Ian Nedelcu

speologie IIC 1998-09, IIC 51/ 3,
IIC 52/ 57, IIC 55/ 3, IIC 57/ 29, IIC 58/
22, IIC 59-61, IIC 62/ 71, IIC 63-66,
IIC 67, IIC 69/ 18, 33, IIC 70/ 33, 36,
IIC 74/ 19, 50, IIC 75/ 28, 47

Stânișoara IIC 56/ 5

S.U.A. IIC 1997-04, IIC 1998-12s,
IIC 55/ 74

Subcarpații Buzăului IIC 51/ 19

Subcarpații sudici IIC 69/ 28

Subcarpații Vrancei IIC 51/ 3

Șureanu IIC 54/ 53, IIC 70/ 25, 33,
36, IIC 76/ 24

Trascău IIC 2001-05

Turcia IIC 69/ 47

Țara Bârsei IIC 56/ 34

Țara Chioarului IIC 68/ 43, IIC 75/ 56

Țara Oașului IIC 76/ 55

Țibleș IIC 53/ 3, IIC 57/ 18

vegetație IIC 75/ 67, IIC 76/ 43, 55

Vlădeasa IIC 1999-11

Vrancei IIC 62/ 59

vulcani noroioși IIC 51/ 19, IIC 58/

Ică Giurgiu

**Descoperă - în galeria de imagini montane
de pe www.alpinet.org - natura la ea acasă.**

www.munticarpati.org

ghid montan la zi;

hărți în premieră; fotografii de neuitat

www.cluburimontane.org

parteneri de drumeție; chiar lângă tine

Vizitator frecvent la cabana
Geșiana (Munții Retezat).

foto: Jozsa Botond

www.salvamont.org

ture mai sigure;

accidente evitate